juli 2015

Overzicht van internationale aanbevelingen op het gebied van mensenrechten

Inhoud

Leeswijzer

In dit overzicht zijn de volgende internationale aanbevelingen op het gebied van mensenrechten in Nederland verwerkt:

Verenigde Naties

VN-Mensenrechtencomité (BuPo)
aanbevelingen op basis van het Internationaal Verdrag voor Burgerrechten en Politieke Rechten
UN Doc. CCPR/C/NLD/CO/4, 28 juli 2009

Kabinetsreactie: *Kamerstukken II* 2009/10, 32 123 VI, nr. 11.

VN-Comité inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten (CESCR)
aanbevelingen op basis van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten
UN Doc. E/C.12/NDL/CO/4-5, 19 november 2010

Kabinetsreactie: *Kamerstukken II* 2010/11, 26 150, nr. 100.

VN-Comité inzake de uitbanning van Rassendiscriminatie (CERD)
aanbevelingen op basis van het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van Rassendiscriminatie
UN Doc. CERD/C/NLD/CO/17-18, 5 maart 2010

Kabinetsreactie: *Kamerstukken II* 2009/10, 30 950, nr. 18.

VN-Comité over de uitbanning van discriminatie van vrouwen (CEDAW)
aanbevelingen op basis van het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen
UN Doc. CEDAW/C/NLD/CO/5, 5 februari 2010

Kabinetsreactie: *Kamerstukken II* 2009/10, 30 420, nr. 154.

VN-Comité tegen Foltering (CAT)
aanbevelingen op basis van het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing
UN Doc. CAT/C/NLD/5-6, 20 juni 2013

VN-Comité voor de Rechten van het Kind (CRC)
aanbevelingen op basis van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind en het Facultatief Protocol daarbij
UN Doc. CRC/C/NLD/CO/3, 27 maart 2009, en
UN Doc. CRC/C/OPSC/NLD/CO/1, 6 mei 2009 **(CRC-OP)**

Kabinetsreactie: *Kamerstukken II* 2008/09, 31 001, nr. 66.

VN-Comité over Gedwongen Verdwijningen (CED)
aanbevelingen op basis van het Internationaal Verdrag inzake Gedwongen Verdwijningen
UN Doc. CED/C/NLD/CO/1, 10 april 2014

Universal Periodic Review (UPR)
aanbevelingen van de VN-Mensenrechtenraad
UN Doc. A/HRC/21/15, 9 juli 2012

Tussenrapportage: *Kamerstukken II* 2014/15, 26 150, nr. 142.

Raad van Europa

Mensenrechtencommissaris (Comm) van de Raad van Europa
Aanbevelingen door Nils Muiznieks, n.a.v. zijn bezoek aan Nederland van 20-22 mei 2014
CommDH(2014)18, 14 oktober 2014

Kabinetsreactie: *Kamerstukken II* 2014/15, 33 826, nr. 5.

Europees Comité voor de Preventie van Foltering en Onmenselijke of Vernederende Behandeling of Bestraffing (CPT) van de Raad van Europa
aanbevelingen op basis van het bezoek aan Nederland van 10-21 oktober 2011 op grond van het Europees Verdrag ter voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandeling of bestraffing
CPT/Inf(2012)21, 9 augustus 2012

Kabinetsreactie: *Kamerstukken II* 2012/13, 24 587, nr. 563.

Europese Commissie tegen Racisme en Intolerantie (ECRI)
aanbevelingen op het gebied van racisme en onverdraagzaamheid op basis van literatuuronderzoek, een werkbezoek en een vertrouwelijke dialoog met de nationale autoriteiten
CRI(2013)39, 15 oktober 2013

Kabinetsreactie: *Kamerstukken II* 2013/14, 30 950, nr. 62.

Europees Comité voor Sociale Rechten
aanbevelingen op basis van het Europees Sociaal Handvest ***(ESH)***
Conclusions 2011-2014, zie
www.coe.int/t/dghl/monitoring/socialcharter/CountryFactsheets/Netherlands_en.pdf

Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings (GRETA) van de Raad van Europa
Aanbevelingen op basis van het Verdrag van de Raad van Europa inzake bestrijding van mensenhandel
GRETA(2014)10, 18 juni 2014

Kabinetsreactie: *Kamerstukken II* 2013/14, 28 638, nr. 124.

Alle aanbevelingen zijn genummerd op basis van de paragraaf waarin zij gedaan zijn in de originele rapporten. Uitzondering hierop zijn de aanbevelingen van het Europees Comité voor Sociale Rechten: deze zijn genummerd op basis van het artikel van het Europees Sociaal Handvest (ESH) op basis waarvan de aanbeveling gedaan is.

Als in een aanbeveling gerefereerd wordt aan “het Verdrag” of “the Convention”, is dit een verwijzing naar het specifieke verdrag waar de desbetreffende instelling over adviseert.

Nationaal mensenrechtenbeleid en infrastructuur

Naleving, bevordering en toezicht

	Aanbeveling	Min.
	Algemeen	
UPR 98.32	De inspanningen voortzetten ter bevordering en bescherming van de mensenrechten in de praktijk (Qatar).	alle
	Nationaal Actieplan Mensenrechten	
CESCR 7	Het Comité roept de Verdragsstaat op om ervoor te zorgen dat in alle constituerende landen van het Koninkrijk der Nederlanden de nationale actieplannen voor mensenrechten in overeenstemming met de Verklaring en het Actieprogramma van Wenen van 1993 worden aangenomen en uitgevoerd. Het Comité beveelt aan dat deze plannen specifieke programma's bevatten betreffende de verwezenlijking van de economische, sociale en culturele rechten.	BZK
Comm 62	The Commissioner also welcomes the adoption of the Netherlands' first National Action Plan on Human Rights (NAPHR). He considers that such action plans can make a real contribution to the promotion and protection of human rights, provided that they rest on sound baseline studies, ensure genuine participation of a wide range of stakeholders at all stages of their development and enjoy visible political ownership. He invites the Dutch authorities to draw inspiration from his predecessor's Recommendation on systematic work for implementing human rights at the national level, which provides extensive guidance on these issues.	BZK
Comm 63	In particular, the Commissioner calls on the Dutch authorities to include more ambitious and measurable goals in its future Action Plans on Human Rights He strongly encourages them to reinforce the participation of civil society in the implementation and evaluation of the NAPHR and its future development by ensuring a wider, more systematic and regular consultation. An independent evaluation of the implementation of the NAPHR, based on clear benchmarks and timeframes should also be carried out.	BZK
Comm 64	The Commissioner welcomes the debate which took place in the House of Representatives on the NAPHR and recommends that such parliamentary debates take place on a regular basis in order to strengthen the Parliament's involvement in the discussions concerning the systematic work for implementing human rights.	BZK
UPR 98.27	Een nationaal mensenrechtenactieplan formuleren (De Filipijnen).	BZK
UPR 98.28	Een nationaal mensenrechtenactieplan ontwikkelen (Oezbekistan).	BZK
UPR 98.29	De mogelijkheid evalueren voor het ontwikkelen van een nationaal mensenrechtenactieplan (Argentinië).	BZK
UPR 98.30	Een nationaal mensenrechtenactieplan opstellen dat overheidsbeleid en strategieën bevat voor een alomvattende reeks mensenrechten (Brazilië).	BZK
	College voor de Rechten van de Mens	

CESCR 10	Het Comité roept de Verdragsstaat op om zich te blijven inspannen om nationale mensenrechteninstituten op te zetten die voldoen aan de Paris Principles. Het Comité roept de Verdragsstaat op om ervoor te zorgen dat deze instituten een mandaat hebben dat specifiek de economische, sociale en culturele rechten en het hele grondgebied van de Verdragsstaat dekt. Het Comité wijst de Verdragsstaat op Algemene Aanbeveling nr. 10 over de rol van de nationale mensenrechteninstituten bij de bescherming van de economische, sociale en culturele rechten (1998). Bovendien beveelt het Comité de Verdragsstaat aan om stappen te ondernemen voor de accreditatie van deze instituten door het Internationaal Coördinerend Comité van Nationale Instellingen voor de Bevordering en Bescherming van de Mensenrechten.	BZK
CED 25	The Committee recommends that the State party remove the restriction set out in section 7, paragraph 2, of the Netherlands Institute for Human Rights Act in order to ensure unrestricted access of the Institute to all places of detention. The Committee also recommends that the State party ensure that the national preventive mechanism enjoys complete financial and operational independence from the executive, as recommended by the Committee against Torture. The Committee encourages the State party to ensure that those bodies are also able to discharge their functions in the Caribbean part of the Netherlands effectively.	VenJ/ BZK
ECRI 54	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten zorg te dragen voor financiële onafhankelijkheid van het College voor de rechten van de mens. De commissie adviseert tevens dat er binnen het College voldoende medewerkers zijn die zich bezighouden met het behandelen van klachten. Verder adviseert de ECRI dat het College breed gebruikmaakt van de bevoegdheid incidenten aan de rechter voor te leggen ingevolge artikel 13 lid 1 van de Wet College voor de rechten van de mens	VenJ/ BZK
Comm 61	The Commissioner wishes to emphasise that in times of economic crisis it is particularly important for member states to refrain from cutting the budgets and staff of national human rights structures, such as national human rights institutions, equality bodies or Ombudsmen. Given the crucial role that these structures play in providing accessible protection to victims of human rights violations and expert advice to governments on securing a human rights-compliant response to the economic crisis, the Commissioner calls instead on member states to ensure that these structures have stable and sufficient funding and independence to carry out their mandates fully, as further detailed in an Issue Paper he prepared on safeguarding human rights in times of economic crisis in 2013. The Commissioner therefore strongly recommends that the Dutch authorities ensure adequate funding for these structures in the Netherlands and refrain, in particular, from cutting the budget of the Netherlands Institute for Human Rights. Consideration should also be given to strengthening the financial independence of this institution.	VenJ/ VWS
UPR 98.21	Zorgen voor een effectief, goed functionerend en onafhankelijk mensenrechteninstituut (Egypte).	BZK
UPR 98.22	De volledige operationalisering van het Nationaal Mensenrechteninstituut voor de nabije toekomst versnellen (Indonesië).	BZK

UPR 98.23	Het instellen en operationeel maken van het Nationaal Mensenrechteninstituut dat volledig aan de Paris Principles voldoet, bespoedigen (Maleisië).	BZK
UPR 98.24	In de praktijk volledig gebruikmaken van het nieuwe Mensenrechteninstituut ter bevordering van een coherente benadering voor mensenrechtenkwesties in het hele spectrum van verschillende beleidsgebieden en mensenrechtensituaties (Noorwegen).	BZK
UPR 98.25	Samenwerken met alle sectoren waaronder het onderwijs om ervoor te zorgen dat het Nationale Mensenrechteninstituut daadwerkelijk de betrokkenheid bij de mensenrechten ondersteunt (Australië).	BZK
UPR 98.26	Verder gaan met het verlenen, wanneer hierom wordt verzocht, van bijstand aan Aruba, Curaçao en Sint-Maarten om een mensenrechteninstituut, -wetgeving en –beleid te ontwikkelen (Australië).	BZK
	Nationale Ombudsman/Kinderombudsman	
CRC 17	Het Comité adviseert de snelle aanname van wetgeving inzake de kinderombudsman in Nederland en de oprichting van een mensenrechteninstantie of kinderombudsman op de Nederlandse Antillen en Aruba. Het Comité adviseert verder deze bureaus en hun vertegenwoordigers op nationaal en lokaal niveau voor kinderen goed toegankelijk te maken, en ervoor te zorgen dat zij voldoen aan de Paris Principles en rekening houden met algemene aanbeveling nr. 2 (2002) inzake de rol van onafhankelijke mensenrechteninstanties. Voorts adviseert het Comité om de kinderombudsman of de mensenrechteninstantie naast het onderzoeken van klachten ook verantwoordelijk te stellen voor het toezicht op de implementatie van het Verdrag en voor het promoten van het Verdrag.	BZK/ VWS
CRC-OP 19	Het Comité beveelt de spoedige behandeling aan van de wetgeving betreffende de Kinderombudsman in Nederland. Het Comité beveelt aan dat dit kantoor op nationaal en lokaal niveau toegankelijk is voor kinderen en hun vertegenwoordigers, dat het voldoet aan de Paris Principles en rekening houdt met Algemene Aanbeveling nr. 2 (2002) over de rol van onafhankelijke nationale menseninstituten bij de bescherming en bevordering van de rechten van het kind (CRC/GC/2002/2). Bovendien beveelt het Comité aan dat de Kinderombudsman, naast het onderzoeken van de meldingen, de verantwoordelijkheid heeft voor het toezicht op de implementatie en de bevordering van het Verdrag en het bijbehorend Facultatief Protocol.	BZK/ VWS

Comm 61	The Commissioner wishes to emphasise that in times of economic crisis it is particularly important for member states to refrain from cutting the budgets and staff of national human rights structures, such as national human rights institutions, equality bodies or Ombudsmen. Given the crucial role that these structures play in providing accessible protection to victims of human rights violations and expert advice to governments on securing a human rights-compliant response to the economic crisis, the Commissioner calls instead on member states to ensure that these structures have stable and sufficient funding and independence to carry out their mandates fully, as further detailed in an Issue Paper he prepared on safeguarding human rights in times of economic crisis in 2013. The Commissioner therefore strongly recommends that the Dutch authorities ensure adequate funding for these structures in the Netherlands and refrain, in particular, from cutting the budget of the Netherlands Institute for Human Rights. Consideration should also be given to strengthening the financial independence of this institution.	VenJ/ VWS
	Nationaal Preventiemechanisme	
CAT 28a	Terwijl het Comité opmerkt dat het Facultatief Protocol de institutionele vorm waarin het Nationaal Preventiemechanisme (NPM) opgezet wordt overlaat aan het oordeel van de Verdragsstaat, beveelt het de Verdragsstaat aan te zorgen voor volledige financiële en operationele onafhankelijkheid van het NPM en deze na te leven, zowel daadwerkelijk als waarneembaar, bij de uitvoering van zijn taken in overeenstemming met artikel 18 lid 1 van het Facultatief Protocol en de "Richtlijnen inzake nationale preventiemechanismen" van het Subcomité ter preventie van foltering, in naleving van de Paris Principles.	VenJ
CED 25	The Committee recommends that the State party remove the restriction set out in section 7, paragraph 2, of the Netherlands Institute for Human Rights Act in order to ensure unrestricted access of the Institute to all places of detention. The Committee also recommends that the State party ensure that the national preventive mechanism enjoys complete financial and operational independence from the executive, as recommended by the Committee against Torture. The Committee encourages the State party to ensure that those bodies are also able to discharge their functions in the Caribbean part of the Netherlands effectively.	VenJ/ BZK
	Betrekken maatschappelijk middenveld	
CRC 25	Het Comité adviseert de Verdragsstaat de actieve en systematische betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld, inclusief NGO's en kinderverenigingen aan te moedigen bij de promotie en verwezenlijking van de rechten van het kind, inclusief hun zeggenschap in de voorbereiding van beleid en samenwerkingsprojecten, evenals aan het geven van een vervolg aan het slotcommentaar van het Comité en het opstellen van de volgende periodieke rapportage. De Verdragsstaat wordt aangemoedigd het maatschappelijk middenveld op lokaal niveau te steunen, waarbij het de onafhankelijkheid ervan respecteert.	VWS

CRC 38	Onder verwijzing naar het VN-onderzoek naar geweld tegen kinderen (A/61/299), adviseert het Comité de Verdragsstaat: (a) alle maatregelen te treffen die nodig zijn voor de implementatie van de aanbevelingen uit het rapport van de onafhankelijke deskundige voor het VN-onderzoek naar geweld tegen kinderen, rekening houdend met de uitkomsten en aanbevelingen van het regionaal overleg voor Europa en Centraal-Azië, gehouden te Ljubljana van 5 tot 7 juli 2005. Het Comité adviseert de Verdragsstaat specifiek aandacht te besteden aan de volgende aanbevelingen: (i) alle geweld tegen kinderen te verbieden; (ii) geweldloze waarden en bewustwording te bevorderen; (iii) diensten te verlenen op het gebied van herstel en sociale re-integratie; (iv) een systeem voor het verzamelen en onderzoeken van nationale gegevens te ontwikkelen en te implementeren. (b) deze aanbevelingen te gebruiken als handvat voor actie in samenwerking met het maatschappelijk middenveld, en daarbij vooral kinderen te betrekken, om te garanderen dat ieder kind beschermd wordt tegen alle vormen van lichamelijk, seksueel en psychisch geweld en om momentum te creëren voor concrete en, zo nodig, tijdgebonden acties voor de preventie van en reactie op dergelijk geweld en misbruik.	VWS/ VenJ
CRC-OP 23	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat maatregelen neemt om kindersekstoerisme te voorkomen, in het bijzonder door voor dit doel gelden te bestemmen voor publieke campagnes, waaronder de deelname van de kinderen. De Verdragsstaat dient ook, middels relevante autoriteiten, de samenwerking te versterken met de toerismesector, NGO's en organisaties uit het maatschappelijk middenveld om verantwoord toerisme te bevorderen door de verspreiding van een Gedragscode van de Wereldtoerisme-organisatie onder werknemers in de toerismesector en bewustwordingscampagnes voor het brede publiek.	VenJ
Comm 63	In particular, the Commissioner calls on the Dutch authorities to include more ambitious and measurable goals in its future Action Plans on Human Rights He strongly encourages them to reinforce the participation of civil society in the implementation and evaluation of the NAPHR and its future development by ensuring a wider, more systematic and regular consultation. An independent evaluation of the implementation of the NAPHR, based on clear benchmarks and timeframes should also be carried out.	BZK
Comm 177	While welcoming all of the measures already taken to combat child abuse in all its forms, the Commissioner invites the Dutch authorities to ensure a proactive implementation of the existing action plans, protocols and reporting codes against child abuse. Particular emphasis should be put on making parenting support fully available for all parents who need it, ensuring the same quality of care in each municipality and training all relevant professionals on detecting and assisting child victims of abuse. The Dutch authorities should improve access to services for recovery, counselling and other forms of reintegration of victims, with special emphasis on adequate funding of these services. The Commissioner encourages the Dutch authorities to pursue their efforts in involving civil society and children in devising all of their policies against child abuse.	VWS/ VenJ
UPR 98.51	Een nationaal actieplan ter bestrijding van discriminatie ontwikkelen in overleg met het maatschappelijk middenveld (Noorwegen).	BZK/ SZW

UPR 98.116	Zorgen voor meer transparantie en controle uitgeoefend door het maatschappelijk middenveld over de omstandigheden waarin asielzoekers worden gehouden en behandeld (Russische Federatie).	VenJ
GRETA 8	GRETA considers that the Dutch authorities should strengthen their efforts to discourage demand for the services of trafficked persons, for all forms of exploitation, in partnership with the private sector and civil society.	VenJ
	Internationaal	
UPR 98.37	De status van een open uitnodiging voor de Bijzondere Procedures daadwerkelijk bevestigen, en in het bijzonder door het uitnodigen van de Speciale Rapporteurs inzake de rechten van arbeidsmigranten, de handel in mensen, en in het bijzonder vrouwen en kinderen alsmede de verkoop van kinderen (Wit-Rusland).	BZ/ VenJ/ SZW

Recente kamerbrieven bij "Naleving, bevordering en toezicht"

- *Kamerstukken II* 2013/14, 33 826, nr. 1 en bijlage. (Nationaal Actieplan Mensenrechten)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 33 826, nr. 7 en bijlagen. (Tussenrapportage Nationaal Actieplan Mensenrechten en Kabinetsreactie op de Jaarrapportage "Mensenrechten in Nederland 2014" van het College voor de Rechten van de Mens)
- *Kamerstukken II* 2011/12, 33 172, nr. 2. (Verslag van de Nationale ombudsman over 2011, met daarin een verwijzing naar de benoeming van Marc Dullaert als Kinderombudsman.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 33 826, nr. 6. (Nationaal Preventiemechanisme)
- *Aanhangsel van de Handelingen II* 2014/15, 466. (Antwoorden Staatssecretaris VenJ op vragen van het lid Schouw (D66) over het terugtrekken van de Nationale ombudsman uit het systeem ter preventie van de vernederende en onmenselijke behandeling van burgers die onder staatstoezicht van hun vrijheid zijn beroofd (het Nationaal Preventie Mechanisme).)
- Op korte termijn zal VWS de kamer informeren over de wijze waarop de nieuwe aanbevelingen van het VN-kinderrechtencomité (zitting comité 27 mei 2015) worden opgepakt.

Caribisch Nederland

	Aanbeveling	**Min.**
BuPo 21	De Verdragsstaat dient zijn wet- en regelgeving zo aan te passen dat alle bepalingen waarin buitenechtelijke kinderen in erfrechtelijke zin worden gediscrimineerd, worden herzien. [NB: in 2013 is een wetsvoorstel voorbereid om de vermeende discriminatie op te heffen, maar toen bleek dat de aanbeveling berustte op een lezing van een onjuiste wetsuitgave.]	VenJ
BuPo 22	De Verdragsstaat dient mensenhandel als apart strafbaar feit in zijn Wetboek van Strafrecht op te nemen. [NB: aanbeveling refereert aan Antilliaans recht.]	VenJ
BuPo 23	De Verdragsstaat dient met voorrang te garanderen dat de omstandigheden in detentievoorzieningen [in de Bon Futuro gevangenis en het Huis van Bewaring op Bonaire] verbeteren zodat aan de in artikel 10, lid 1, vermelde standaard wordt voldaan.	VenJ
BuPo 24	De Verdragsstaat dient te voorkomen dat gedetineerden slecht worden behandeld door de politie en andere overheidsfunctionarissen in het gevangeniswezen en dient mensen die zich daar schuldig aan maken, te straffen, en dient, met spoed, te garanderen dat gevangenispersoneel getraind wordt in de toepassing van de Standaard Minimumregels voor de Behandeling van Gevangenen uit 1955. [NB: aanbeveling refereert aan de Bon Futuro Gevangenis, het Huis van Bewaring op Bonaire en de illegalenbarakken.]	VenJ
BuPo 25	De Verdragsstaat dient te garanderen dat ieder van de nieuwe grondwettelijke regelingen volledige bescherming van de rechten in het Verdrag waarborgt.	BZK
CESCR 16	Het Comité herhaalt zijn aanbeveling en roept de Verdragsstaat op om diens inspanningen ter bestrijding van de werkloosheid te intensiveren, met name op Aruba en de eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen. Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat Algemene Aanbeveling nr. 18 over het recht op werk meeweegt bij het aannemen en uitvoeren van diens werkgelegenheidsbeleid.	SZW
CESCR 23	Het Comité roept de Verdragsstaat op om het probleem van discriminatie waarmee jongens op de eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen worden geconfronteerd, te blijven aanpakken door aandacht te besteden aan de onderliggende oorzaken, zoals de maatschappelijke stereotypen over en verwachtingen van jongens en meisjes. In dit verband beveelt het Comité aan dat het aan te nemen en uit te voeren beleid, naast de betrokkenheid van ouders en docenten, ook zorgt voor publieke bewustmakingscampagnes om de houding van het publiek ten opzichte van genderrollen en het onderwijs van jongens en meisjes te veranderen.	OCW
CRC 33	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen dringt het Comité er bij de Verdragsstaat op aan het probleem van doodslag onder jongeren [in de Nederlandse Antillen] te onderzoeken, en naar aanleiding van de bevindingen van het onderzoek effectieve maatregelen te treffen om de onderliggende oorzaak aan te pakken.	VenJ

CRC 56	Het Comité adviseert de Verdragsstaat zich in te spannen voor op de leeftijd en het geslacht toegesneden voorlichting over seksualiteit en voortplanting voor adolescenten op school en daarbuiten, met als oogmerk het terugdringen van het aantal tienerzwangerschappen en het geven van de benodigde hulp en toegang tot gezondheidszorg en scholing aan zwangere meisjes, en dan vooral op Aruba en de Nederlandse Antillen. Het Comité adviseert de Verdragsstaat voorts om zijn strategieën voor educatie en bewustwording van het grote publiek te intensiveren, met het oog op terugdringing van het aantal tienerzwangerschappen, vooral op Aruba en de Nederlandse Antillen.	OCW
CRC 64	Het Comité adviseert de Verdragsstaat zijn inspanningen voort te zetten en te intensiveren om alle kinderen op de Nederlandse Antillen toegang tot onderwijs te geven, het percentage voortijdige schoolverlaters terug te dringen en het percentage doorstromers naar het voortgezet onderwijs te verhogen.	OCW
CRC 70	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen adviseert het Comité de Verdragsstaat de verklaring met betrekking tot artikel 22 [van het Kinderrechtenverdrag] in te trekken en effectieve wettelijke en andere maatregelen te treffen [op de Nederlandse Antillen] om passende bescherming van jonge vluchtelingen en alleenstaande minderjarigen te garanderen en programma's en beleid te implementeren om te garanderen dat zij toegang hebben tot gezondheidszorg, onderwijs en andere sociale voorzieningen. De verdragsstaat dient daarbij rekening te houden met algemene aanbeveling nr. 6 van het Comité (2005) inzake de behandeling van alleenstaande minderjarigen en kinderen die buiten het land van herkomst van hun ouders gescheiden zijn.	BZ/ VenJ/ VWS
CRC 72	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen adviseert het Comité de wetgeving inzake kinderarbeid [in de Nederlandse Antillen] te herzien en deze herziene wetgeving te implementeren, arbeidsinspecties te versterken en boetes op te leggen bij overtredingen, om economische uitbuiting van kinderen uit te bannen. Het Comité adviseert de Verdragsstaat voorts om het Verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de uitbanning van de ergste vormen van kinderarbeid (nr. 182) en het Verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de minimumleeftijd voor toelating tot het arbeidsproces (nr. 138) in alle delen van de Verdragsstaat toe te passen.	SZW
CED 11	The Committee calls on the State party to take all the requisite measures to harmonize its procedures and practices throughout its territory in order to ensure the uniform application of the Convention in the European and Caribbean parts of the Netherlands.	VenJ
CED 25	The Committee recommends that the State party remove the restriction set out in section 7, paragraph 2, of the Netherlands Institute for Human Rights Act in order to ensure unrestricted access of the Institute to all places of detention. The Committee also recommends that the State party ensure that the national preventive mechanism enjoys complete financial and operational independence from the executive, as recommended by the Committee against Torture. The Committee encourages the State party to ensure that those bodies are also able to discharge their functions in the Caribbean part of the Netherlands effectively.	VenJ/ BZK

UPR 98.75	Voortbouwen op dit succes (het bereiken van een totaal verbod op lijfstraffen voor kinderen in alle situaties in het Europese deel van het Nederlandse grondgebied) en ervoor zorgen dat dit verbod ook behoorlijk wordt geïmplementeerd in Aruba en de Nederlandse Antillen door de benodigde wetgeving op dit gebied te bekrachtigen (Hongarije).	VenJ
UPR 98.96	De inspanningen versterken om ervoor te zorgen dat programma's voor onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale bescherming insluitend en niet discriminerend zijn. Deze maatregelen eveneens toepassen op alle landen en gebiedsdelen waaruit het Koninkrijk der Nederlanden bestaat (Nicaragua).	OCW/ VWS/ SZW

Recente kamerbrieven bij "Caribisch Nederland"

- *Kamerstukken II* 2013/14, 31 568, nr. 141. (Stand van zaken inzake de veiligheid- en justitieketen in Caribisch Nederland.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 31 839, nr. 453. (Verslag van het schriftelijk overleg over het actieplan Kinderrechten in het Koninkrijk.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 24 515, nr. 296. (Aanbieding van een actueel overzicht van projecten op het terrein van armoede in Caribisch Nederland.)
- *Kamerstukken I* 2013/14, 33 750 IV. (Antwoord Staatssecretaris SZW op Kamervragen over SZW-beleid in Caribisch Nederland.)

Rechtspleging en rechtsmiddelen

	Aanbeveling	Min.
	Recht op een eerlijk proces	
BuPo 10	Het Comité constateert met bezorgdheid dat er in het Wetsvoorstel Bestuurlijke Maatregelen Nationale Veiligheid een bepaling is opgenomen dat de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, zonder voorafgaande rechterlijke toetsing, bepaalde personen die "met terroristische activiteiten kunnen worden geassocieerd" of die "dergelijke activiteiten ondersteunen" de toegang mag ontzeggen tot bepaalde gebieden of voorzieningen, en hen ook mag verplichten zich periodiek bij de politie te melden. […] De Verdragsstaat dient het wetsontwerp in het licht van deze punten van zorg te heroverwegen. Die wijzigingen dienen te waarborgen dat alle beperkingen in het recht op vrijheid en vrij verkeer hun basis vinden in een redelijke verdenking van deelname aan criminele activiteiten en dat dergelijke maatregelen in overeenstemming met het Verdrag zijn, dus ook met de artikelen 9 en 12, lid 1.	VenJ/ BZK
BuPo 12	De Verdragsstaat dient te garanderen dat iedereen binnen een redelijke periode voorkomt en dat de voorlopige hechtenis aansluit bij het recht op behandeling van een rechtszaak zonder onnodig oponthoud, zoals neergelegd in artikel 14.	VenJ
BuPo 13	De Verdragsstaat dient de wet zo toe te passen dat er volledig gevolg worden gegeven aan het recht van verdachten om de getuige(n) tegen zich te (laten) horen in overeenstemming met artikel 14 sub e van het Verdrag.	VenJ
CAT 20	De Verdragsstaat dient gepaste maatregelen te treffen om het gebruik van voorlopige hechtenis te verminderen en om ervoor te zorgen dat de besluiten voor voorlopige hechtenis naar behoren onderbouwd worden. De Verdragsstaat dient voorlopige hechtenis als een uiterst redmiddel te gebruiken, alternatieve maatregelen voor dit gebruik te overwegen en het vermoeden van onschuld na te leven. De Verdragsstaat dient eveneens systemen in te stellen voor het verkrijgen van uitgesplitste gegevens over de samenstelling van de gedetineerdenpopulatie om een onevenredige vertegenwoordiging van minderheden te voorkomen.	VenJ
UPR 98.85	Aanvullende stappen overwegen om ervoor te zorgen dat alle mogelijke veranderingen in gerechtskosten naar verhouding en betaalbaar zijn en dat ze geen belemmering vormen voor het rechtstelsel (Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland).	VenJ
	Toegang tot een advocaat	

CAT 10	De Verdragsstaat dient: a) de strafrechtelijke procedures en praktijk in alle delen van het Koninkrijk te herzien met het oog op het garanderen van toegang tot een advocaat aan personen in politiehechtenis vanaf het moment van vrijheidsbeneming; b) het tijdige aannemen van het wetsvoorstel Raadsman en politieverhoor te overwegen, om het alle verdachten van een misdrijf, ongeacht of zij in hechtenis zitten, in een eerder stadium van het proces mogelijk te maken te vertrouwen op toegang tot en hulp van een advocaat; c) een wettelijke definitie te formuleren van de omstandigheden waaronder het recht op rechtshulp beperkt kan worden om willekeurige beperking van de toegang tot een advocaat te voorkomen.	VenJ
CPT 18	The CPT recommends to remove the restriction excluding persons suspected of “C category offences” from legal assistance paid by the Legal Aid Board.	VenJ
	Strafmaat	
CED 17	The Committee recommends that the State party revise its legislation, with a view to removing the possibility of imposing fines as a stand-alone penalty for the offence of enforced disappearance. The State party should also ensure that the imposition of the minimum penalty for the crime of enforced disappearance takes due account of the extreme seriousness of the offence, in accordance with article 7 of the Convention.	VenJ
ECRI 12	De ECRI herhaalt haar aanbeveling aan de Nederlandse autoriteiten om een wetsbepaling in te voeren die racistische motieven expliciet tot een aparte strafverzwarende omstandigheid maakt.	VenJ
	Discriminatie	
CESCR 11	Het Comité roept de Verdragsstaat op om ervoor te zorgen dat de nieuwe wetgeving die de vier Wetten Gelijke Behandeling integreert […] een alomvattende bescherming bieden voor het recht op gelijkheid en non-discriminatie op alle door het Verdrag gedekte verboden gronden. Daarnaast verzoekt het Comité de Verdragsstaat dringend om ervoor te zorgen dat er effectieve rechtsmiddelen zijn voor de slachtoffers van discriminatie. Het Comité wijst de Verdragsstaat op Algemene Aanbeveling nr. 20 over non-discriminatie bij economische, sociale en culturele rechten (2009).	BZK
ECRI 6	De ECRI adviseert de reeks feiten zoals opgesomd in artikel 137c t/m 137g en 429quater van het Wetboek van Strafrecht expliciet strafbaar te stellen op grond van nationaliteit en taal conform Algemene Beleidsaanbeveling nr. 7 van de ECRI. [NB: de term ras omvat “nationaliteit en taal”, zie de kabinetsreactie op de aanbevelingen van ECRI.]	VenJ
ECRI 38	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten de Algemene Wet Gelijke Behandeling en andere wetgeving omtrent gelijke behandeling zodanig te wijzigen dat, in navolging van haar Algemene Beleidsaanbeveling nr. 7, paragraaf 12, expliciet wordt voorzien in de mogelijkheid voor de rechter betaling van compensatie voor materiële en immateriële schade als gevolg van discriminatie te vorderen.	BZK/ VenJ

	Minderjarigen	
CRC 78	Het Comité adviseert de Verdragsstaat (a) volledige implementatie te waarborgen van de standaarden van het jeugdstrafrecht, vooral de artikelen 37, 40 en 39 van het Verdrag, alsmede de Richtlijnen van de Verenigde Naties inzake de minimumnormen voor de rechtsbedeling ten behoeve van minderjarigen (de Regels van Beijing) en de Richtlijnen van de Verenigde Naties inzake misdaadpreventie onder minderjarigen (de Richtlijnen van Riyad), in het licht van algemene aanbeveling nr. 10 (2007) inzake de rechten van kinderen binnen het jeugdstrafrecht; (b) te overwegen zijn wetgeving te herzien zodat kinderen niet langer als volwassenen kunnen worden berecht; (c) de veroordeling van kinderen tot levenslange gevangenisstraf uit te bannen; (d) te waarborgen dat vrijheidsbeneming van jeugdige daders alleen in het uiterste geval wordt toegepast, en in dat geval voor een zo kort mogelijke periode.	VenJ
Comm 156	The Commissioner calls on the Dutch authorities to increase the current minimum age of criminal responsibility fully in line with the UN Committee of the Rights of the Child's position, according to which a higher minimum age of criminal responsibility, for instance 14 or 16 years of age, contributes to a juvenile justice system in line with the UN CRC standards.	VenJ
ESH 17.1	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 17§1 of the Charter on the grounds that: - prison sentences for minors may be up to 30 years; - young offenders may be held in adult detention facilities; - unlawfully present children are not provided with shelter for as long as they are in the jurisdiction of the Netherlands.	VenJ
UPR 98.20	In de strafrechtwetgeving de toepassing van levenslange gevangenisstraffen voor kinderen afschaffen (Wit-Rusland).	VenJ
Comm 157	In full line with the UN Committee on the Rights of the Child's position, the Commissioner recommends that the Netherlands take all necessary measures to withdraw its reservation to Article 37 of the UN CRC and with a view to achieving a non-discriminatory full application of their juvenile justice rules to all persons under the age of 18 years. As concerns more particularly the fact that in exceptional cases children can be placed in adult detention facilities, the Commissioner wishes to recall that international standards make it clear that children in detention must be accommodated separately from adults.	VenJ
Comm 158	The Commissioner calls on the Dutch authorities to ensure that, in accordance with Article 37 (b-d) of the UN CRC, the arrest, detention or imprisonment of a child is used only as a measure of last resort in the Netherlands. It is particularly important that alternatives to pre-trial custodial settings are made more accessible to ensure that they are fully used in practice. The Commissioner also calls on the Dutch authorities to ensure that pre-trial detention of children is not used beyond the shortest period of time possible. To this end, he strongly encourages the Dutch authorities to consider reducing the current legal maximum duration of police custody of juveniles.	VenJ

Comm 159	More generally, the Commissioner considers that there is a need to ensure that police custody of juveniles better complies with child-friendly justice as laid down in international legal standards and spelled out in the abovementioned Committee of Ministers Guidelines on child friendly justice. The Commissioner underlines that the obligation to separate every child deprived of liberty from adults, unless it is considered in the child's best interests not to do so, also applies to police custody. Every child deprived of his or her liberty should have the possibility to exercise his/her right to prompt access to legal and other appropriate assistance.	VenJ
UPR 98.84	Alternatieve oplossingen zoeken voor vrijheidsberoving van minderjarigen en in het bijzonder het voorkomen van hechtenis voorafgaand aan het proces bij minderjarigen die op het oordeel van de rechter wachten (Frankrijk).	VenJ
	Mensenhandel en gedwongen verdwijningen	
CED 19	The Committee encourages the State party to ensure that persons suspected of having committed an offence of enforced disappearance are not in a position to influence investigations by directly or indirectly obstructing them. For this reason, it recommends that the State party adopt an explicit legal provision providing for the suspension from duties of officials suspected of having committed an enforced disappearance. The Committee further recommends that the State party take the necessary measures to ensure that all cases of enforced disappearances are only investigated and tried by the competent civil authorities.	VenJ
CED 21	The Committee recommends that the State party adopt the necessary steps to ensure that the existing protection measures are effectively applied with regard to all persons referred to in article 12, paragraph 1, of the Convention.[1]	VenJ
CED 33	The Committee recommends that the State party include an explicit provision for the right of victims to know the truth regarding the circumstances of an enforced disappearance and the fate of the disappeared person. The Committee calls on the State party to adopt the necessary legislative or other measures to recognize explicitly the right of persons who have suffered harm as the direct result of an enforced disappearance, which occurred in any part of the territory, to obtain prompt, fair and adequate compensation and all the other forms of reparation, without the need to prove the death of the disappeared person, in accordance with article 24, paragraphs 4 and 5, of the Convention.	VenJ
CED 35	The Committee invites the State party to consider reviewing its legislation, with a view to incorporating a declaration of absence as a result of enforced disappearance, in order to adequately address the legal situation of disappeared persons and that of their relatives in areas such as social welfare, financial matters, family law and property rights.	VenJ

[1] Art. 12 lid 1 CED: Each State Party shall ensure that any individual who alleges that a person has been subjected to enforced disappearance has the right to report the facts to the competent authorities, which shall examine the allegation promptly and impartially and, where necessary, undertake without delay a thorough and impartial investigation. Appropriate steps shall be taken, where necessary, to ensure that the complainant, witnesses, relatives of the disappeared person and their defence counsel, as well as persons participating in the investigation, are protected against all ill-treatment or intimidation as a consequence of the complaint or any evidence given.

GRETA 11	GRETA urges the Dutch authorities to ensure that assistance provided to foreign victims of [Trafficking in Human Beings] is not linked to investigations or prosecutions being pursued.	VenJ

Recente kamerbrieven bij "Rechtspleging en Rechtsmiddelen"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 34 000 VI, nr. 59. (Voorlopige hechtenis)
- *Kamerstukken II* 2014/15, dossier 34 159. (Wijziging van het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met aanvulling van bepalingen over de verdachte, de raadsman en enkele dwangmiddelen)
- *Kamerstukken II* 2014/15, dossier 34 157. (Implementatie van richtlijn nr. 2013/48/EU van het Europees parlement en de Raad van 22 oktober 2013 betreffende het recht op toegang tot een advocaat in strafprocedures en in procedures ter uitvoering van een Europees aanhoudingsbevel en het recht om een derde op de hoogte te laten brengen vanaf de vrijheidsbeneming en om met derden en consulaire autoriteiten te communiceren tijdens de vrijheidsbeneming (PbEU L294))
- *Kamerstukken II* 2013/14, 28 741 nr. 23. (adolescentenstrafrecht)

Internationale verdragen en protocollen

	Aanbeveling	Min.
BuPo 4	De Verdragsstaat dient zijn voorbehoud bij artikel 10 [IVBPR] in te trekken en intrekking van zijn andere voorbehouden bij het Verdrag te overwegen.	BZ/ VenJ
CRC 11	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen (CRC/C/15/Add.227, par. 10) en in het licht van de Verklaring van Wenen en het Actieprogramma, adviseert het Comité de Verdragsstaat alle maatregelen te treffen die nodig zijn om haar voorbehouden bij artikel 26, 37 en 40 van het [Kinderrechtenv]erdrag in te trekken.	VWS/ BZ/ VenJ
UPR 98.12	De voorbehouden bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind intrekken (Islamitische Republiek Iran).	VWS/ BZ/ VenJ
UPR 98.13	De mogelijkheid voor het opheffen van de voorbehouden bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind heroverwegen (Russische Federatie).	VWS/ BZ/ VenJ
UPR 98.14	De voorbehouden opheffen met betrekking tot lid c van artikel 26, artikel 37 en artikel 40 van het Verdrag inzake de Rechten van het Kind (Oezbekistan).	VWS/ BZ/ VenJ
Comm 157	In full line with the UN Committee on the Rights of the Child's position, the Commissioner recommends that the Netherlands take all necessary measures to withdraw its reservation to Article 37 of the UN CRC and with a view to achieving a non-discriminatory full application of their juvenile justice rules to all persons under the age of 18 years. As concerns more particularly the fact that in exceptional cases children can be placed in adult detention facilities, the Commissioner wishes to recall that international standards make it clear that children in detention must be accommodated separately from adults.	VWS/ BZ/ VenJ
CRC 29	Het Comité adviseert de Verdragsstaat alle daartoe geëigende maatregelen te treffen om te garanderen dat het beginsel van de belangen van het kind, overeenkomstig artikel 3 van het Verdrag, adequaat wordt verankerd in alle wettelijke bepalingen en toegepast wordt op gerechtelijke en administratieve beslissingen en op projecten, programma's en diensten die van invloed zijn op kinderen.	VWS
CRC 70	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen adviseert het Comité de Verdragsstaat de verklaring met betrekking tot artikel 22 [van het Kinderrechtenverdrag] in te trekken en effectieve wettelijke en andere maatregelen te treffen [op de Nederlandse Antillen] om passende bescherming van jonge vluchtelingen en alleenstaande minderjarigen te garanderen en programma's en beleid te implementeren om te garanderen dat zij toegang hebben tot gezondheidszorg, onderwijs en andere sociale voorzieningen. De verdragsstaat dient daarbij rekening te houden met algemene aanbeveling nr. 6 van het Comité (2005) inzake de behandeling van alleenstaande minderjarigen en kinderen die buiten het land van herkomst van hun ouders gescheiden zijn.	BZ/ VenJ/ VWS
UPR 98.16	Spoedige ratificatie van het derde Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de Rechten van het Kind betreffende de communicatieprocedure overwegen (Slowakije).	BZ/ alle

CRC 50e	In het licht van de Standaardregels voor Gelijke Kansen voor Personen met een Handicap (Algemene Vergadering, resolutie 48/96, bijlage), artikel 23 van het Verdrag, en algemene aanbeveling nr. 9 van het Comité (2006) inzake de rechten van kinderen met een handicap, adviseert het Comité de Verdragsstaat het Internationale Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap en het Facultatief Protocol daarbij, ondertekend op 30 maart 2007, te ratificeren.	VWS/ BZ/ alle
UPR 98.5	De ratificatie van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het bijbehorend Facultatief Protocol snel plaats laten vinden (Estland).	VWS/ BZ/ alle
UPR 98.6	Het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het bijbehorend Facultatief Protocol ratificeren (Frankrijk, Australië).	VWS/ BZ/ alle
UPR 98.7	Ratificatie overwegen van het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Marokko).	BZ/ alle
UPR 98.8	Het Facultatief Protocol bij het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap ratificeren (Islamitische Republiek Iran).	BZ/ alle
UPR 98.9	Het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het bijbehorend Facultatief Protocol alsmede het Facultatief Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten ratificeren (Spanje).	VWS/ BZ/ alle
UPR 98.10	De nodige maatregelen nemen met het oog op de ratificatie van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het bijbehorend Facultatief Protocol (Chili).	VWS/ BZ/ alle
UPR 98.11	De mogelijkheid bestuderen voor de ratificatie van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Costa Rica).	VWS/ BZ/ alle
UPR 98.102	Inspanningen versterken ter bevordering van de toegang voor personen met een handicap tot onderwijs en arbeidsmarkt en de wettelijke bescherming van deze groep, in het bijzonder via het bespoedigen van de goedkeuring door het parlement van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Oekraïne).	VWS/ BZ/ alle
CRC-OP 25	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat nadere maatregelen neemt om diens Wetboek van Strafrecht volledig in overeenstemming te brengen met de artikelen 2 en 3 van het Facultatief Protocol. Het Comité beveelt in het bijzonder aan dat de Verdragsstaat de productie en verspreiding van materiaal waarin geadverteerd wordt voor de verkoop van kinderen, kinderprostitutie of kinderpornografie strafbaar stelt.	VenJ
CRC-OP 27	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat alle nodige maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat de nationale wetgeving voldoet aan de artikelen 2 en 3 van het Facultatief Protocol, en in het bijzonder de omschrijving van verkoop (artikel 2 (a)) en het onrechtmatig verkrijgen van toestemming bij adoptie (artikel 3 (1) (a) (ii)) zoals bepaald in het Facultatief Protocol worden opgenomen in de wetgeving.	VenJ

CED 11	The Committee calls on the State party to take all the requisite measures to harmonize its procedures and practices throughout its territory in order to ensure the uniform application of the Convention in the European and Caribbean parts of the Netherlands.	VenJ
CED 13	The Committee calls upon the State party to take all the necessary measures to ensure the direct applicability and uniform application of the provisions of the Convention.	VenJ
CED 15	The Committee recommends that the State party review the definition of enforced disappearance in the International Crimes Act in order to ensure that, insofar as it applies to the autonomous crime of enforced disappearance, it is fully compliant with article 2 of the Convention.	VenJ
ECRI 3	De ECRI herhaalt de aanbeveling dat Nederland het Internationaal Verdrag inzake de bescherming van de rechten van alle migrerende werknemers en leden van hun gezinsleden ondertekent en ratificeert.	BZ/ SZW
UPR 98.1	Het Internationaal Verdrag ter Bescherming van de Rechten van Alle Migrantenarbeiders en hun Familieleden ratificeren (Algerije, Egypte, Islamitische Republiek Iran).	BZ/ SZW
UPR 98.2	Ratificatie overwegen van het Internationaal Verdrag ter Bescherming van de Rechten van Alle Migrantenarbeiders en hun Familieleden (Mexico).	BZ/ SZW
UPR 98.3	De mogelijkheid overwegen om het Internationaal Verdrag ter Bescherming van de Rechten van Alle Migrantenarbeiders en hun Familieleden te ratificeren en doorgaan met de inspanningen om de ratificatie van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap te bereiken (Argentinië).	BZ/ SZW/ VWS
UPR 98.4	Ratificatie overwegen van het Internationaal Verdrag ter Bescherming van de Rechten van Alle Migrantenarbeiders en hun Familieleden en Verdrag nr. 189 van de Internationale Arbeidsorganisatie (Wit-Rusland).	BZ/ SZW
UPR 98.19	De nodige stappen ondernemen om de Nederlandse wetgeving en praktijk te harmoniseren met het Europees Verdrag inzake de rechtspositie van migrerende werknemers (Turkije).	SZW
ECRI 153	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten met klem ervoor te zorgen dat alle wetsvoorstellen gericht op ongelijke behandeling van Nederlandse onderdanen uit Aruba, Sint Maarten en Curaçao wat betreft hun vrijheid van verplaatsing binnen het Koninkrijk en het afnemen van hun recht niet uit het grondgebied van het Koninkrijk te worden gezet, worden ingetrokken. De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten ook met klem de verklaring bij artikel 5 van het vierde Protocol van het EVRM in te trekken.	BZK

Comm 65	The Commissioner is pleased to note that the Dutch authorities have ratified a significant number of human rights treaties and urges them to also ratify the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities and its additional protocol, the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence and the International Convention on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families. The Dutch authorities should also ratify the Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on a Communications Procedure, the Optional Protocol to the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR) and the Convention on Human Rights and Biomedicine.	alle
Comm 66	The Commissioner calls on the Dutch authorities to ensure that the status currently enjoyed by human rights treaties by virtue of Articles 93 and 94 of the Constitution is maintained.	BZK
Comm 67	The Commissioner regrets that, so far, the Netherlands has not been willing to reconsider its position according to which economic, social and cultural rights only contain general guidance for the Dutch government. He notes that the Committee on Economic, Social and Cultural Rights (CESCR), in view of the Dutch courts' case law on the status of the ICESCR provisions, has urged the Netherlands to consider all remedial measures, legislative or otherwise, to ensure that the Covenant rights were applicable and justiciable throughout the country. The CESCR also referred to its General Comment No. 9 (1998) on the domestic application of the Covenant. 42 The Commissioner calls upon the Dutch authorities to reconsider their position on this matter in light of the CESCR recommendations.	BZK
UPR 98.15	Het Facultatief Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten ratificeren (Slowakije).	BZ/ alle
CRC 72	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen adviseert het Comité de wetgeving inzake kinderarbeid [in de Nederlandse Antillen] te herzien en deze herziene wetgeving te implementeren, arbeidsinspecties te versterken en boetes op te leggen bij overtredingen, om economische uitbuiting van kinderen uit te bannen. Het Comité adviseert de Verdragsstaat voorts om het Verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de uitbanning van de ergste vormen van kinderarbeid (nr. 182) en het Verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de minimumleeftijd voor toelating tot het arbeidsproces (nr. 138) in alle delen van de Verdragsstaat toe te passen.	SZW

Recente kamerbrieven bij "Internationale verdragen en protocollen"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 33 990, nr. 9 en bijlage. (Plan van aanpak implementatie VN-verdrag inzake rechten van personen met een handicap.)
- *Kamerstukken I* 2014/15, 34 000 VI, AF en *Kamerstukken II* 2014/15, 33 826, nr. 9. (Ratificatie protocollen bij het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten, het Verdrag inzake de rechten van het kind en het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.)

Decentralisaties en mensenrechten

	Aanbeveling	**Min.**
Comm 68	The Commissioner stresses that the Dutch authorities, when decentralising a sector with important human rights responsibilities, should always accompany the process by making sure that the local authorities are properly trained in human rights and have sufficient financial and human resources to accomplish their new tasks, in full line with the Recommendation CM/Rec(2011)11 of the Committee of Ministers to member states on the funding by higher-level authorities of new competencies for local authorities. The Dutch authorities should provide the necessary guidance and co-ordination on provisions of services to ensure respect of international human rights standards on the ground and avoid disparities in the protection of rights across regions and municipalities. They should also organise a central monitoring of the quality of these services on the basis of human rights standards. The Commissioner stresses that the authorities have the duty to protect human rights at stake when they take action to implement existing policies and devise new policies. More generally, he invites the Dutch authorities to adopt more systematically a human rights-based approach to their policies at the national and local levels.	BZK
Comm 179	Noting that the municipalities will have full responsibility in implementing measures to prevent and remedy child abuse as of 1 January 2015, the Commissioner stresses that the Netherlands has the duty to ensure full compliance with its international obligations in the field of protecting children from abuse. Therefore the national authorities should monitor, with the assistance of independent institutions such as the Children's Ombudsman and the National Rapporteur on Sexual Violence against Children, the work of the municipalities in this field and take all necessary measures to ensure that the decentralisation does not impact negatively on the right of children not to be victims of abuse. The Commissioner also draws attention to the "Pact of Towns and Regions to Stop Sexual Violence against Children" devised by the Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe to guide authorities in their fight against sexual exploitation and abuse. It provides a list of practical initiatives and policies to be implemented at local and regional levels in order to develop child-friendly services, protect children and help prevent sexual violence within the community.	VWS/ BZK/ VenJ

Recente kamerbrieven bij "Decentralisaties en mensenrechten"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 33 826, nr. 8. (Decentralisatie en scholing i.r.t. het Nationaal Actieplan Mensenrechten.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 31 015, nr. 113. (Kindermishandeling, coördinatie Europese campagne kindersekstoerisme "Don't Look Away" voor de jaren 2016-2017)

Kennis en bewustwording

	Aanbeveling	Min.
	Gegevensverzameling/Onderzoek	
CEDAW 37	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan zijn inspanningen te intensiveren om te waarborgen dat mannen en vrouwen gelijke kansen hebben op de arbeidsmarkt, onder meer door middel van tijdelijke bijzondere maatregelen met doelstellingen gekoppeld aan een termijn, in overeenstemming met artikel 4, eerste lid, van het Verdrag en algemene aanbeveling nr. 25 en door de arbeidsinspectie uit te rusten met de nodige menskracht en financiële middelen om de antidiscriminatiewetgeving op de arbeidsmarkt te handhaven en de naleving te monitoren. Het Comité roept de Nederlandse regering op beleid gericht op vrouwen met bijzondere maatregelen te implementeren om de werkloosheid onder vrouwen terug te dringen, meer kansen voor vrouwen te creëren om hun arbeidsuren uit te breiden, toegang te krijgen tot fulltime werk en de maatregelen te intensiveren teneinde de toegang van vrouwen tot de groeisectoren van de economie te stimuleren. Het Comité roept Nederland voorts op krachtiger maatregelen aan te nemen om de bestrijding van discriminatie van vrouwen bij de lonen uit te bannen, met inbegrip van functiewaarderingen, het verzamelen van gegevens, het opzetten van een landelijke campagne voor gelijke beloning en uitbreiding van de ondersteuning van sociale partners bij collectieve loononderhandelingen, in het bijzonder bij het vaststellen van loonstructuren in sectoren waarin vooral vrouwen werkzaam zijn.	SZW
CEDAW 43	Het Comité dringt er bij Nederland op aan zijn inspanningen om de discriminatie van vrouwelijke immigranten en migranten, zwarte en moslimvrouwen en vrouwen uit andere minderheden uit te bannen te intensiveren. Het moedigt Nederland aan proactieve maatregelen te treffen om hun participatie op de arbeidsmarkt verder te vergroten, hen te informeren over de beschikbaarheid van sociale dienstverlening en rechtsmiddelen en te waarborgen dat ze niet in een slachtofferrol geduwd worden. Het Comité roept de Verdragsstaat ook op regelmatig diepgaand onderzoek te doen naar de discriminatie van vrouwelijke immigranten en migranten en vrouwen uit minderheden en cijfers te verzamelen over hun deelname aan het arbeidsproces, opleiding en gezondheidstoestand en daarover in de volgende rapportage te rapporteren. Het Comité roept Nederland op de strengere voorwaarden voor gezinsvorming en gezinshereniging te laten varen die in strijd zijn met zijn verplichting uit hoofde van artikel 16 van het Verdrag.	SZW/ VenJ
CAT 20	De Verdragsstaat dient gepaste maatregelen te treffen om het gebruik van voorlopige hechtenis te verminderen en om ervoor te zorgen dat de besluiten voor voorlopige hechtenis naar behoren onderbouwd worden. De Verdragsstaat dient voorlopige hechtenis als een uiterst redmiddel te gebruiken, alternatieve maatregelen voor dit gebruik te overwegen en het vermoeden van onschuld na te leven. De Verdragsstaat dient eveneens systemen in te stellen voor het verkrijgen van uitgesplitste gegevens over de samenstelling van de gedetineerdenpopulatie om een onevenredige vertegenwoordiging van minderheden te voorkomen.	VenJ
CAT 25f	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan uitgesplitste gegevens over mensenhandel te verzamelen, inclusief gevallen van seksuele uitbuiting en handel in kinderen, die regelmatig bijgewerkt dienen te worden.	VenJ

CAT 30a	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan een nationaal systeem voor de verzameling van gegevens [over complaints, investigations, prosecutions, convictions and sanctions of cases of torture and ill treatment by law enforcement, security, military and prison personnel] op te richten, waaronder door onderzoeksstudies, om de analyse van de implementatie van het Verdrag te vergemakkelijken.	VenJ/ Def
CRC 21	Het Comité adviseert de oprichting van een nationaal systeem voor het verzamelen en analyseren van gegevens op alle terreinen die het Verdrag bestrijkt als basis voor de vaststelling van de vooruitgang in de verwezenlijking van de rechten van het kind en voor de uitwerking van beleid ter implementatie van het Verdrag.	VWS
CRC 38a	Onder verwijzing naar het VN-onderzoek naar geweld tegen kinderen (A/61/299), adviseert het Comité de Verdragsstaat: (a) alle maatregelen te treffen die nodig zijn voor de implementatie van de aanbevelingen uit het rapport van de onafhankelijke deskundige voor het VN-onderzoek naar geweld tegen kinderen, rekening houdend met de uitkomsten en aanbevelingen van het regionaal overleg voor Europa en Centraal-Azië, gehouden te Ljubljana van 5 tot 7 juli 2005. Het Comité adviseert de Verdragsstaat specifiek aandacht te besteden aan de volgende aanbevelingen: (i) alle geweld tegen kinderen te verbieden; (ii) geweldloze waarden en bewustwording te bevorderen; (iii) diensten te verlenen op het gebied van herstel en sociale re-integratie; (iv) een systeem voor het verzamelen en onderzoeken van nationale gegevens te ontwikkelen en te implementeren.	VWS/ VenJ
CRC 48a	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan mechanismes in te stellen voor het bijhouden van het aantal gevallen, evenals van de ernst van het geweld, seksueel misbruik, verwaarlozing, mishandeling of uitbuiting genoemd in artikel 19, inclusief in gezinsverband, in instellingen en andere takken van zorg.	VWS/ VenJ
CRC 74a	Het Comité adviseert de Verdragsstaat zijn inspanningen te intensiveren en te voorkomen dat seksuele uitbuiting en handel in kinderen en kindersekstoerisme voorkomt, door, onder meer, uitgebreid onderzoek te doen en gegevens te verzamelen over de prevalentie en omvang van de problemen en alomvattende strategieën en beleid ter zake te implementeren.	VenJ/ VWS
CRC 76	Het Comité adviseert de Verdragsstaat maatregelen te treffen om jongens en meisjes te beschermen tegen seksuele uitbuiting, geweld en alle andere vormen van misbruik. Op de Nederlandse Antillen zou een gemeenschappelijk systeem voor de registratie van dergelijke gevallen moeten worden opgezet.	VenJ/ VWS
CRC-OP 9	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat statistieken opstelt of uitwerkt over de vervolging van delicten, herstel en bijstand voor re-integratie, compensatie voor kindslachtoffers en bij kindersekstoerisme, zoals aangegeven in artikel 9, leden 3 en 4 van het Facultatief Protocol.	VenJ

CRC-OP 21	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat zijn inspanningen versterkt ter vermindering en voorkoming van de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie door onder meer ervoor te zorgen dat er een uniform register komt en door een alomvattende studie uit te voeren naar het plaatsvinden en de omvang van het probleem, alomvattende preventiestrategie en -beleid opstellen en implementeren, de daders vervolgen en wetshandhavers, maatschappelijk werkers en officieren van justitie opleiden voor het ontvangen, monitoren en onderzoeken van meldingen en de daders vervolgen met aandacht voor het kind.	VenJ
CED 27	The Committee recommends that the State party keep up its efforts to ensure that all registers of persons deprived of their liberty are properly completed and regularly updated, with at least the information required under article 17, paragraph 3, of the Convention. In addition, the Committee recommends that the State party establish effective methods of inspection to verify regularly that records are properly completed and updated.	VenJ
Comm 160	In addition, the Commissioner invites the Dutch authorities to set up a comprehensive system for the registration and monitoring of the number of children held in police custody, including by registering the age of the child and the length of time spent in a police cell.	VenJ
ECRI 220	De ECRI adviseert de politie elke aanhouding en elk geval van preventief fouilleren, evenals de juridische grondslag ervan, te registreren. De ECRI adviseert verder dat politiemedewerkers worden getraind omtrent de kwestie racial profiling.	VenJ
ECRI 29	De ECRI herhaalt haar aanbeveling aan de Nederlandse autoriteiten om een centraal, consistent monitoringsysteem te ontwikkelen voor het bewaken van de toepassing van strafrechtbepalingen inzake racisme en rassendiscriminatie.	VenJ/ SZW
ECRI 215	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten nogmaals om de systemen voor het monitoren van verschillende aspecten van de situatie van groepen die de ECRI zorgen baren, te verbeteren door relevante gegevens afzonderlijk te verzamelen en in te delen naar categorieën zoals nationale of etnische afkomst, geloofsovertuiging, taal of nationaliteit, en wel zodanig dat hierbij de beginselen van vertrouwelijkheid, geïnformeerde instemming en vrijwillige vereenzelviging van personen met een bepaalde groepering in acht worden genomen. Dergelijke systemen dienen te worden ontwikkeld in nauwe samenwerking met alle relevante partijen, met inbegrip van maatschappelijke organisaties. Tevens dienen vraagstukken van geslacht in ogenschouw te worden genomen, met name met het oog op mogelijke dubbele of meervoudige discriminatie. De ECRI benadrukt dat dergelijke gegevens dienen te worden gebruikt voor het monitoren van discriminatiepatronen en situaties die in het nadeel werken van leden van groepen die de ECRI zorgen baren.	SZW/ VenJ/ BZK
UPR 98.36	Een systeem ontwikkelen voor het vastleggen van officiële statistische gegevens over de meest voorkomende misdrijven en overtredingen op grond van discriminatie waarbij rekening gehouden wordt met de wettelijke verplichtingen van Nederland bij het registreren van zulke delicten (Oezbekistan).	BZK

GRETA 5	GRETA welcomes the research on [Trafficking in Human Beings] carried out in the Netherlands and invites the Dutch authorities to continue conducting and supporting research on [Trafficking in Human Beings] issues as an important source of information for future policy measures.	VenJ
	Bewustwording/Training van professionals	
BuPo 6	Hoewel het Comité de afwijkende omstandigheden in het openbaar bestuur en het bedrijfsleven erkent, dient de Verdragsstaat zich meer in te spannen zodat er op alle niveaus meer vrouwen politieke functies met besluitvormingsbevoegdheid bekleden, en hoge functies in het bedrijfsleven, onder meer door bewustwordingscampagnes te voeren en een intensievere zoektocht naar geschikte vrouwelijke kandidaten aan te moedigen.	OCW/ BZK
BuPo 19	De Verdragsstaat dient actieve stappen te zetten om te waarborgen dat etnische minderheden gelijke kansen hebben bij werving en selectie op de werkvloer, inclusief: (a) het verrichten van bewustwordingsactiviteiten hierover in het bedrijfsleven; (b) de garantie dat er binnen de etnische minderheidsgroeperingen adequaat advertenties worden geplaatst voor banen in het openbaar bestuur; en (c) het ondernemen van voldoende brede zoektochten naar geschikte kandidaten binnen etnische minderheidsgroepen.	SZW
CERD 12	Het Comité adviseert de Verdragsstaat om effectievere maatregelen te treffen ter bestrijding van discriminatie bij toegang tot de arbeidsmarkt, door, onder meer, bewustwordingscampagnes te voeren bij de overheid en in het bedrijfsleven. Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat ook op aan om maatregelen te implementeren teneinde een proportionele vertegenwoordiging van etnische minderheden in gekozen lichamen en andere publieke diensten te bereiken. Het Comité moedigt de Verdragsstaat aan het gebruik van speciale maatregelen te overwegen om bovengenoemde ongelijkheid aan te pakken, zoals beoogd in artikel 1 van het Verdrag, rekening houdend met algemene aanbeveling nr. 32 (2009).	SZW/ BZK
CEDAW 25	Het Comité roept de Verdragsstaat op zijn inspanningen om stereotype beelden en opvattingen ten aanzien van de rollen van mannen en vrouwen in gezin en maatschappij uit te bannen in overeenstemming met de artikelen 2 (onder f) en 5 (onder a) van het Verdrag te intensiveren. Daartoe behoort het ontwikkelen van aanvullende programma's om genderstereotypen gecombineerd met discriminatie op andere gronden aan te pakken, bijvoorbeeld ras, seksuele geaardheid en handicaps, en het overheidsbeleid met name op het gebied van migratie en integratie kritisch te onderzoeken en gerichte programma's op het gebied van gendergelijkheid op te zetten voor het onderwijs en trainingen voor leerkrachten.	OCW
CAT 8c	In overeenstemming met algemene aanbeveling nr. 2 (2007) van het Comité dient de Verdragsstaat training te bieden aan het rechtshandhavingspersoneel om het verbod op foltering en mishandeling doeltreffend toe te passen om passende straffen op te leggen voor dergelijke handelingen.	VenJ

CAT 12b	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat maatregel treft om het Istanbul-protocol toe te passen in de asielprocedure en hierover training te bieden aan de betrokken professionals om het houden van toezicht op, het documenteren van en het onderzoeken van foltering en mishandeling mogelijk te maken waarbij de focus ligt op zowel fysieke als psychologische sporen, met als doel het bieden van herstel aan slachtoffers.	VenJ
CAT 19	Het Comité uit zorgen over de vermoedelijke incidenten van illegaal gebruik van geweld, beledigingen en mishandeling in de Koraal Specht-gevangenis op Curaçao en de cellen van de politiebureaus op de eilanden St. Maarten, Bonaire en Aruba, evenals etnische profilering door de politie en grenswachters die voornamelijk gericht is tegen vreemdelingen en leden van minderheden. De Verdragsstaat dient maatregelen te nemen om de adequate training van rechtshandhavingspersoneel en rechtsfunctionarissen over de verplichtingen die voortkomen uit het Verdrag te verbeteren en de invloed en de effectiviteit van dergelijke trainingsmaatregelen regelmatig te toetsen om daden van foltering, mishandeling en geweld te voorkomen.	VenJ
CAT 25d	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan regelmatige training te bieden aan de politie, het openbaar ministerie en rechters over effectieve preventie, onderzoek, vervolging en bestraffing van daden van mensenhandel, waaronder over de garantie van het recht om vertegenwoordigd te worden door een advocaat naar eigen keuze, en om het publiek te informeren over de strafbare aard van dergelijke handelingen.	VenJ
CAT 27	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan om in overeenstemming met artikel 2 en 16 van het Verdrag af te zien van de verspreiding en het gebruik van stroomstootwapens aan en door politieagenten. Het beveelt aan om waarborgen aan te nemen tegen misbruik en het personeel gepaste training te bieden om buitensporig gebruik van geweld te voorkomen. Bovendien beveelt het Comité aan dat stroomstootwapens uitsluitend in zeer beperkte situaties gebruikt dienen te worden, waar er een daadwerkelijke en onmiddellijke bedreiging is voor het leven of op een risico op ernstig letsel, als vervanging voor dodelijke wapens.	VenJ
CRC 23	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen adviseert het Comité de Verdragsstaat om zijn inspanningen te continueren en op te voeren om te verzekeren dat alle bepalingen in het Verdrag algemeen bekend zijn en door volwassenen en kinderen worden begrepen. In dat opzicht moedigt het Comité de Verdragsstaat aan een systematisch voorlichtings- en opleidingsprogramma op te zetten over de beginselen en bepalingen van het Verdrag voor kinderen, ouders, en alle beroepsgroepen die voor en met kinderen werken, inclusief rechters, advocaten, wetshandhavers, leerkrachten, personeel werkzaam in de gezondheidszorg, maatschappelijk werkers en medewerkers van de media.	VWS

CRC 27	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan te garanderen dat iedereen beschermd is tegen discriminatie op grond van ras, huidskleur, geslacht, taal, geloof, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of sociale herkomst, bezit, handicap, herkomst of andere status in alle delen van het Koninkrijk der Nederlanden. Het Comité dringt er ook bij de Verdragsstaat op aan zijn bewustwordingscampagnes en andere activiteiten ter voorkoming van discriminatie te verstevigen en zo nodig maatregelen te treffen waarmee voorrang wordt gegeven aan bepaalde kwetsbare groepen kinderen, zoals asielzoekende kinderen en vluchtelingenkinderen, en kinderen uit minderheidsgroeperingen. Het Comité dringt er voorts bij de Verdragsstaat op aan alle maatregelen te treffen die nodig zijn om een effectieve aanpak van discriminatie van kinderen op alle maatschappelijke terreinen te waarborgen.	BZK/ VWS/ VenJ/ SZW
CRC 38a	Onder verwijzing naar het VN-onderzoek naar geweld tegen kinderen (A/61/299), adviseert het Comité de Verdragsstaat: (a) alle maatregelen te treffen die nodig zijn voor de implementatie van de aanbevelingen uit het rapport van de onafhankelijke deskundige voor het VN-onderzoek naar geweld tegen kinderen, rekening houdend met de uitkomsten en aanbevelingen van het regionaal overleg voor Europa en Centraal-Azië, gehouden te Ljubljana van 5 tot 7 juli 2005. Het Comité adviseert de Verdragsstaat specifiek aandacht te besteden aan de volgende aanbevelingen: (i) alle geweld tegen kinderen te verbieden; (ii) geweldloze waarden en bewustwording te bevorderen; (iii) diensten te verlenen op het gebied van herstel en sociale re-integratie; (iv) een systeem voor het verzamelen en onderzoeken van nationale gegevens te ontwikkelen en te implementeren.	VWS/ VenJ
CRC 50c en 50d	In het licht van de Standaardregels voor Gelijke Kansen voor Personen met een Handicap (Algemene Vergadering, resolutie 48/96, bijlage), artikel 23 van het Verdrag, en algemene aanbeveling nr. 9 van het Comité (2006) inzake de rechten van kinderen met een handicap, adviseert het Comité de Verdragsstaat: (c) bewustwordingscampagnes inzake de rechten en speciale behoeften van kinderen met een handicap op te zetten en hun opname in de maatschappij te bevorderen, en discriminatie en opname in een instelling te voorkomen; (d) personen die beroepsmatig met kinderen met een handicap werken, zoals artsen, paramedici en ondersteunend personeel, onderwijzers en maatschappelijk werkers, trainingen te bieden.	VWS
CRC 56	Het Comité adviseert de Verdragsstaat zich in te spannen voor op de leeftijd en het geslacht toegesneden voorlichting over seksualiteit en voortplanting voor adolescenten op school en daarbuiten, met als oogmerk het terugdringen van het aantal tienerzwangerschappen en het geven van de benodigde hulp en toegang tot gezondheidszorg en scholing aan zwangere meisjes, en dan vooral op Aruba en de Nederlandse Antillen. Het Comité adviseert de Verdragsstaat voorts om zijn strategieën voor educatie en bewustwording van het grote publiek te intensiveren, met het oog op terugdringing van het aantal tienerzwangerschappen, vooral op Aruba en de Nederlandse Antillen.	OCW

CRC 74c en 74f	Het Comité adviseert de Verdragsstaat: (c) personen die beroepsmatig met kinderen in aanraking komen, ouders, kinderen en het grote publiek door middel van voorlichting, inclusief mediacampagnes, te attenderen op de problemen van seksuele uitbuiting van kinderen, handel in kinderen en kindersekstoerisme; (f) wetshandhavers, maatschappelijk werkers en officieren van justitie op te leiden in hoe ze aangiftes op een kindvriendelijke manier kunnen opnemen, volgen en onderzoeken.	VenJ/ VWS
CRC-OP 15	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat adequate bestemde middelen verleent voor de ontwikkeling van opleidingsmateriaal en lessen in alle delen van het Koninkrijk voor alle relevante beroepsgroepen waaronder maatschappelijk werkers, politieagenten, officieren van justitie, rechters, medisch personeel, immigratieambtenaren en andere professionals die betrokken zijn bij de implementatie van het Facultatief Protocol. Bovendien beveelt het Comité in het licht van artikel 9, lid 2 van het Facultatief Protocol aan dat de Verdragsstaat de bepalingen van het Facultatief Protocol in brede kring bekendmaakt, in het bijzonder aan kinderen en hun familie, door onder meer schoolcurricula en langetermijn bewustwordingscampagnes, waaronder de media en scholing over de preventieve maatregelen en schadelijke gevolgen van alle delicten waarnaar in het Facultatief Protocol wordt verwezen.	SZW/ VenJ/ VWS/ OCW
CRC-OP 21	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat zijn inspanningen versterkt ter vermindering en voorkoming van de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie door onder meer ervoor te zorgen dat er een uniform register komt en door een alomvattende studie uit te voeren naar het plaatsvinden en de omvang van het probleem, alomvattende preventiestrategie en -beleid opstellen en implementeren, de daders vervolgen en wetshandhavers, maatschappelijk werkers en officieren van justitie opleiden voor het ontvangen, monitoren en onderzoeken van meldingen en de daders vervolgen met aandacht voor het kind.	VenJ
CRC-OP 23	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat maatregelen neemt om kindersekstoerisme te voorkomen, in het bijzonder door voor dit doel gelden te bestemmen voor publieke campagnes, waaronder de deelname van de kinderen. De Verdragsstaat dient ook, middels relevante autoriteiten, de samenwerking te versterken met de toerismesector, NGO's en organisaties uit het maatschappelijk middenveld om verantwoord toerisme te bevorderen door de verspreiding van een Gedragscode van de Wereldtoerisme-organisatie onder werknemers in de toerismesector en bewustwordingscampagnes voor het brede publiek.	VenJ
CED 31	The Committee recommends that the State party ensure that all law enforcement personnel, whether civil or military, medical personnel, public officials, including migration officials, and other persons who may be involved in the custody or treatment of any person deprived of liberty, including judges, prosecutors and other court officials of all ranks, receive appropriate and regular training on the provisions of the Convention, in conformity with article 23 of the Convention.	VenJ

Comm 177	While welcoming all of the measures already taken to combat child abuse in all its forms, the Commissioner invites the Dutch authorities to ensure a proactive implementation of the existing action plans, protocols and reporting codes against child abuse. Particular emphasis should be put on making parenting support fully available for all parents who need it, ensuring the same quality of care in each municipality and training all relevant professionals on detecting and assisting child victims of abuse. The Dutch authorities should improve access to services for recovery, counselling and other forms of reintegration of victims, with special emphasis on adequate funding of these services. The Commissioner encourages the Dutch authorities to pursue their efforts in involving civil society and children in devising all of their policies against child abuse.	VWS/ VenJ
ECRI 41	De ECRI adviseert de autoriteiten ten minste elke twee jaar een bewustwordingscampagne te voeren over het thema discriminatie en over de mogelijkheden tot en de aard van compensatie.	BZK
ECRI 101	De ECRI adviseert de autoriteiten hun uiterste best te doen de bevolking nog bewuster te maken van het bestaan van het Klachteninstituut Financiële Dienstverlening, dat klachten behandelt over discriminerende weigering/afwijzing van een hypothecaire lening of het openen van een bankrekening.	Fin
ECRI 225	De ECRI adviseert de autoriteiten om politiemedewerkers meer training te bieden over het bestrijden van racisme en rassendiscriminatie en het wegnemen van vooroordelen.	VenJ
ECRI 236	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten op zowel lokaal als nationaal niveau campagnes te voeren ter vergroting van de bewustwording omtrent racisme en rassendiscriminatie binnen specifieke onderdelen van de samenleving, zoals de arbeidsmarkt, de sport en de horeca.	SZW/ VWS
UPR 98.78	De opleiding versterken van handhavers van de openbare orde, maatschappelijk werkers en officieren van justitie die binnenkort de meldingen over seksuele uitbuiting van kinderen onderzoeken en verifiëren, de daders van deze misdrijven vervolgen en daarbij rekening houden met de aandacht voor het kind (Uruguay).	VenJ
UPR 98.80	Acties uitvoeren ter verbetering van de huidige strategie in de strijd tegen mensenhandel, waarbij onder meer het intensiveren van onderzoeken, het opleiden van professioneel personeel en het oprichten van assistentiecentra in overweging wordt genomen (Mexico).	VenJ
UPR 98.54	Zorgen voor adequate registratie van discriminatoire redenen door bij juristen en wethandhavingsfunctionarissen het bewustzijn te verhogen van de noodzaak om verzwarende omstandigheden te herkennen die specifiek zijn voor haatmisdrijven en discriminatie op alle niveaus bij de vervolging en strafrechtelijke procedures (Hongarije).	VenJ

GRETA 1	GRETA invites the Dutch authorities to: - continue and further strengthen their efforts against human trafficking for the purpose of labour exploitation, including by doing more to raise awareness of this type of trafficking among professionals (such as policemen, prosecutors, judges, labour inspectors, municipalities and trade unions), in high risk sectors (e.g. agriculture, horticultural, catering, dock work, meat processing and construction), as well as among the public at large; - further restrict employment contracts with benefits in kind and tighten regulations on employment agencies.	VenJ
GRETA 3	GRETA welcomes the efforts made in the Netherlands to train different professionals on issues related to human trafficking and invites the Dutch authorities to maintain their efforts, in particular concerning the training of judges, labour inspectors and local actors. Future training programmes should be designed with a view to improving the knowledge and skills of relevant professionals which enable them to identify victims of trafficking, to assist and protect them, to facilitate compensation for victims and to secure convictions of traffickers.	VenJ
GRETA 7	GRETA welcomes the considerable efforts made in the Netherlands in the area of awareness raising as a form of prevention of [Trafficking in Human Beings] and invites the Dutch authorities to plan future actions in the light of the assessment of the impact of previous awareness-raising measures.	VenJ
GRETA 17	GRETA considers that the Dutch authorities should ensure that victims of trafficking can fully benefit in practice from the right provided under Dutch law to obtain a renewable residence permit when they are unable to co-operate with the authorities and to raise awareness of this possibility among relevant professionals and victims.	VenJ
GRETA 18	GRETA invites the Dutch authorities to consider making clearer the criminalisation of the use of services of a victim of [Trafficking in Human Beings] with the knowledge that the person is a victim of [Trafficking in Human Beings].	VenJ
GRETA 22	Furthermore, GRETA invites the Dutch authorities to: - further support the specialisation of judges on human trafficking in order to continue securing high rates of convictions and sentences proportionate to the seriousness of the crime (see paragraph 67); - make further use of the existing framework to seize and confiscate criminal assets in the framework of trafficking investigations at the earliest stages possible.	VenJ

Recente kamerbrieven bij "Kennis en bewustwording"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 30 950, nr. 76 en bijlagen. (Voortgangsbrief discriminatie.)

Non-discriminatie en gelijke behandeling

Non-discriminatie en gelijke behandeling algemeen

	Aanbeveling	Min.
BuPo 16	Het Comité neemt kennis van het voornemen van de Verdragsstaat om het artikel over godslastering uit het Wetboek van Strafrecht te verwijderen, en tegelijkertijd de antidiscriminatiebepalingen ervan te herzien (artikel 19 en 20). De Verdragsstaat dient eventuele wetgevingshervormingen op dit gebied op de voet te volgen, om te garanderen dat deze aansluiten bij artikel 19. [NB: het voornemen tot gecombineerde wetswijzigingen dat de directe aanleiding was voor deze aanbeveling is ingetrokken.]	BZK
BuPo 18	De Verdragsstaat dient te waarborgen dat gezinnen met lage inkomens niet worden gediscrimineerd op grond van zijn regeling voor toegang tot huisvesting en dat het recht op vrije woonplaatskeuze wordt gerespecteerd.	BZK
CESCR 11	Het Comité roept de Verdragsstaat op om ervoor te zorgen dat de nieuwe wetgeving die de vier Wetten Gelijke Behandeling integreert [...] een alomvattende bescherming bieden voor het recht op gelijkheid en non-discriminatie op alle door het Verdrag gedekte verboden gronden. Daarnaast verzoekt het Comité de Verdragsstaat dringend om ervoor te zorgen dat er effectieve rechtsmiddelen zijn voor de slachtoffers van discriminatie. Het Comité wijst de Verdragsstaat op Algemene Aanbeveling nr. 20 over non-discriminatie bij economische, sociale en culturele rechten (2009).	BZK
CERD 4	Het Comité adviseert de Verdragsstaat om door te gaan met de voortvarende voorbereiding en implementatie van een antidiscriminatie actieplan op alle terreinen die het Verdrag bestrijkt. Ook wordt de Verdragsstaat geadviseerd te garanderen dat zijn integratiebeleid een juiste balans vormt tussen de verantwoordelijkheden van de Verdragsstaat op grond van het Verdrag en die van de immigrantengemeenschappen.	BZK
CERD 6	Het Comité neemt kennis van de door de Verdragsstaat verstrekte informatie dat zijn antidiscriminatiebeleid niet op specifieke groepen is gericht. [...] Het Comité moedigt de Verdragsstaat aan om een flexibele benadering te blijven hanteren bij de aanpak van directe of indirecte discriminatie, inclusief daartoe geëigende speciale maatregelen in het verlengde van algemene aanbeveling nr. 32 (2009), wanneer dergelijke vormen van discriminatie onevenredig veel negatieve invloed op specifieke groepen hebben.	BZK/ SZW
CRC 27	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan te garanderen dat iedereen beschermd is tegen discriminatie op grond van ras, huidskleur, geslacht, taal, geloof, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of sociale herkomst, bezit, handicap, herkomst of andere status in alle delen van het Koninkrijk der Nederlanden. Het Comité dringt er ook bij de Verdragsstaat op aan zijn bewustwordingscampagnes en andere activiteiten ter voorkoming van discriminatie te verstevigen en zo nodig maatregelen te treffen waarmee voorrang wordt gegeven aan bepaalde kwetsbare groepen kinderen, zoals asielzoekende kinderen en vluchtelingenkinderen, en kinderen uit minderheidsgroeperingen. Het Comité dringt er voorts bij de Verdragsstaat op aan alle maatregelen te treffen die nodig zijn om een effectieve aanpak van discriminatie van kinderen op alle maatschappelijke terreinen te waarborgen.	BZK/ VWS/ VenJ/ SZW

ECRI 25	De ECRI herhaalt haar aanbeveling aan de Nederlandse autoriteiten om het werk van het Meldpunt Discriminatie Internet (MDI) te blijven steunen, onder andere door ervoor te zorgen dat deze organisatie over voldoende middelen beschikt om haar werk effectief te kunnen uitvoeren.	SZW/ VenJ
ECRI 34	De ECRI adviseert discriminatie op grond van taal en etnische afkomst ook onder de Algemene Wet Gelijke Behandeling te laten vallen, conform Algemene Beleidsaanbeveling nr. 7 van de ECRI.	BZK
ECRI 38	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten de Algemene Wet Gelijke Behandeling en andere wetgeving omtrent gelijke behandeling zodanig te wijzigen dat, in navolging van haar Algemene Beleidsaanbeveling nr. 7, paragraaf 12, expliciet wordt voorzien in de mogelijkheid voor de rechter betaling van compensatie voor materiële en immateriële schade als gevolg van discriminatie te vorderen.	BZK/ VenJ
ECRI 41	De ECRI adviseert de autoriteiten ten minste elke twee jaar een bewustwordingscampagne te voeren over het thema discriminatie en over de mogelijkheden tot en de aard van compensatie.	BZK
ECRI 48	De ECRI raadt de Nederlandse autoriteiten met klem aan de subsidie aan Art. 1 te hervatten. Tevens adviseert de commissie de autoriteiten om de subsidie aan lokale antidiscriminatiebureaus te verhogen.	BZK
ECRI 82	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten ervoor te zorgen dat werkgevers hun verplichting nakomen om risico's van discriminatie op de werkvloer in kaart te brengen en preventiemaatregelen te nemen, zowel in de publieke als de private sector.	SZW
UPR 98.41	De acties versterken tegen alle soorten discriminatie en daadwerkelijk de rechten van vrouwen, kinderen en immigranten beschermen (China).	OCW/ VWS/ SZW
UPR 98.46	Een nationale dialoog blijven voeren met het oog op de bevordering van het respect voor diversiteit en tolerantie in overeenstemming met de verplichting onder het BuPo-verdrag (India).	BZK
UPR 98.50	Alle maatregelen aannemen die noodzakelijk zijn om alle soorten discriminatie te bestrijden, waaronder racisme en vreemdelingenhaat (Nicaragua).	BZK/ SZW
UPR 98.51	Een nationaal actieplan ter bestrijding van discriminatie ontwikkelen in overleg met het maatschappelijk middenveld (Noorwegen).	BZK/ SZW
UPR 98.62	Adequate maatregelen nemen ter bestrijding van discriminatie en marginalisatie van kwetsbare groepen, in het bijzonder migranten, minderheden, vrouwen, kinderen en personen met een handicap (Vietnam).	BZK/ SZW/ OCW/ VWS
UPR 98.68	Zorgen voor effectieve nationale controle en evaluatie van gemeentelijke programma's die ontwikkeld zijn ter bescherming van de in artikel 1 van de Nederlandse Grondwet opgenomen rechten betreffende de verbodsgronden voor discriminatie, en in het bijzonder ervoor zorgen dat er bij deze programma's een brede systematische aanpak wordt gebruikt waarbij de huidige fiscale realiteit in overweging wordt genomen (Canada).	BZK

UPR 98.96	De inspanningen versterken om ervoor te zorgen dat programma's voor onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale bescherming insluitend en niet discriminerend zijn. Deze maatregelen eveneens toepassen op alle landen en gebiedsdelen waaruit het Koninkrijk der Nederlanden bestaat (Nicaragua).	OCW/ VWS/ SZW

Recente kamerbrieven bij "Non-discriminatie en gelijke behandeling algemeen"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 30 950, nr. 76 en bijlagen. (Voortgangsbrief discriminatie.)

Racisme en vreemdelingenhaat

	Aanbeveling	**Min.**
	Algemeen	
CESCR 12	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om bijzondere aandacht te schenken aan de situatie van migranten en personen van etnische minderheden in Nederland en roept de Verdragsstaat op om: (a) de moeilijkheden waarmee deze groepen geconfronteerd worden bij de toegang tot werkgelegenheid, huisvesting, onderwijs en gezondheidszorg, te identificeren en de nodige maatregelen te nemen; (b) gerichte beleidsmaatregelen en programma's ter verbetering van hun situatie aan te nemen en uit te voeren; (c) alle nodige maatregelen te nemen ter bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat, waaronder het gebruik van media en onderwijs in de strijd tegen stereotypen en de bevordering van diversiteit, waarbij niet mag worden vergeten dat voor het veranderen van houding langetermijn inspanningen nodig zijn om het brede publiek te bereiken; (d) daadwerkelijk de wettelijke verboden op discriminatie bij het genot van de economische, sociale en culturele rechten te handhaven.	SZW/ BZK/ OCW/ VWS
CESCR 20	Het Comité roept de Verdragsstaat op om een einde te maken aan de discriminatie tegen arbeidsmigranten met betrekking tot hun pensioenrechten. Het Comité roept de Verdragsstaat eveneens op om een beoordeling te maken van de impact van diens wetten op het ouderdomspensioen op de levensstandaard van gepensioneerden met in het achterhoofd de toenemende mobiliteit van werknemers. Het Comité wijst de Verdragsstaat hierbij op Algemene Aanbeveling nr. 19 over sociale zekerheid (2007).	SZW
CESCR 24	The Committee urges the State party to combat poverty and social exclusion by targeting disadvantaged and marginalized groups, such as single parent families, migrants and children, and reiterates its recommendation calling on the State party to: a) establish, for each constituent country, an official poverty line which would enable the State party to assess the extent of poverty and monitor and evaluate progress; and b) draw up and implement anti-poverty strategies and action plans, taking full account of economic, social and cultural rights. In this regard, the Committee refers the State party to its statement on "Poverty and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights" (2001).	SZW
CERD 7	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan om zijn inspanningen ter voorkoming en afschaffing van rassenscheiding in het onderwijs op te voeren, inclusief via een herziening van toelatingsbeleid dat kan leiden tot dit verschijnsel c.q. dit kan verergeren en andere stimuleringsmaatregelen ter bestrijding van bedoelde rassenscheiding.	OCW
CRC 62a	Het Comité adviseert de Verdragsstaat de inspanningen te vergroten om de feitelijke rassenscheiding op school tegen te gaan door etnisch gemengde scholen en samenwerkingsverbanden tussen scholen te ondersteunen.	OCW

CERD 12	Het Comité adviseert de Verdragsstaat om effectievere maatregelen te treffen ter bestrijding van discriminatie bij toegang tot de arbeidsmarkt, door, onder meer, bewustwordingscampagnes te voeren bij de overheid en in het bedrijfsleven. Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat ook op aan om maatregelen te implementeren teneinde een proportionele vertegenwoordiging van etnische minderheden in gekozen lichamen en andere publieke diensten te bereiken. Het Comité moedigt de Verdragsstaat aan het gebruik van speciale maatregelen te overwegen om bovengenoemde ongelijkheid aan te pakken, zoals beoogd in artikel 1 van het Verdrag, rekening houdend met algemene aanbeveling nr. 32 (2009).	SZW/ BZK
CEDAW 43	Het Comité dringt er bij Nederland op aan zijn inspanningen om de discriminatie van vrouwelijke immigranten en migranten, zwarte en moslimvrouwen en vrouwen uit andere minderheden uit te bannen te intensiveren. Het moedigt Nederland aan proactieve maatregelen te treffen om hun participatie op de arbeidsmarkt verder te vergroten, hen te informeren over de beschikbaarheid van sociale dienstverlening en rechtsmiddelen en te waarborgen dat ze niet in een slachtofferrol geduwd worden. Het Comité roept de Verdragsstaat ook op regelmatig diepgaand onderzoek te doen naar de discriminatie van vrouwelijke immigranten en migranten en vrouwen uit minderheden en cijfers te verzamelen over hun deelname aan het arbeidsproces, opleiding en gezondheidstoestand en daarover in de volgende rapportage te rapporteren. Het Comité roept Nederland op de strengere voorwaarden voor gezinsvorming en gezinshereniging te laten varen die in strijd zijn met zijn verplichting uit hoofde van artikel 16 van het Verdrag.	SZW/ VenJ
CERD 13	Het Comité constateert met bezorgdheid dat discriminatie in het toelatingsbeleid en de praktische uitvoering daarvan in fitnesscentra, horecagelegenheden en amusementsbedrijven wijdverspreid is. (art. 5) Het Comité adviseert de Verdragsstaat om zijn inspanningen te continueren en op te voeren bij de aanpak van die praktijken.	SZW
ECRI 98	De ECRI adviseert de autoriteiten niet alleen de Panels Deurbeleid te behouden en te versterken, maar wat betreft de toegang tot horecagelegenheden ook te zorgen voor krachtdadigere handhaving van strafrechtbepalingen tegen racisme en rassendiscriminatie en van wetgeving voor gelijke behandeling. De ECRI adviseert verder om horecabedrijven waarvan uit onderzoek is gebleken dat hun toelatingsbeleid discriminatoir is, te bestraffen, bijvoorbeeld met intrekking van de horecavergunning.	SZW
ECRI 6	De ECRI adviseert de reeks feiten zoals opgesomd in artikel 137c t/m 137g en 429quater van het Wetboek van Strafrecht expliciet strafbaar te stellen op grond van nationaliteit en taal conform Algemene Beleidsaanbeveling nr. 7 van de ECRI. [NB: de term ras omvat “nationaliteit en taal”, zie de kabinetsreactie op de aanbevelingen van ECRI.]	VenJ
ECRI 12	De ECRI herhaalt haar aanbeveling aan de Nederlandse autoriteiten om een wetsbepaling in te voeren die racistische motieven expliciet tot een aparte strafverzwarende omstandigheid maakt.	VenJ
ECRI 15	De ECRI adviseert de autoriteiten de doeltreffendheid van de Aanwijzing van het Openbaar Ministerie [inzake de bestrijding van racisme en rassendiscriminatie] te evalueren.	VenJ

ECRI 22	De ECRI adviseert de autoriteiten ervoor te zorgen dat zowel de huidige wetgeving tegen racisme en rassendiscriminatie als de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in alle gevallen wordt toegepast, zowel in publieke als private sfeer, ook als de desbetreffende uitlatingen werden gedaan door politici.	VenJ
ECRI 29	De ECRI herhaalt haar aanbeveling aan de Nederlandse autoriteiten om een centraal, consistent monitoringsysteem te ontwikkelen voor het bewaken van de toepassing van strafrechtbepalingen inzake racisme en rassendiscriminatie.	VenJ/ SZW
ECRI 34	De ECRI adviseert discriminatie op grond van taal en etnische afkomst ook onder de Algemene Wet Gelijke Behandeling te laten vallen, conform Algemene Beleidsaanbeveling nr. 7 van de ECRI.	BZK
ECRI 56	De ECRI adviseert met klem dat de voor de strijd tegen racisme en rassendiscriminatie verantwoordelijke autoriteiten het mandaat van het Landelijk Overleg Minderheden continueren, versterken en moderniseren. Tevens adviseert de ECRI de autoriteiten met het Landelijk Overleg Minderheden te overleggen over culturele kwesties, beleidszaken en wetgeving die van belang zijn voor groepen mensen waarover de ECRI zich zorgen maakt.	SZW
ECRI 59	De ECRI herhaalt haar aanbeveling aan de autoriteiten om een nationale strategie en nationaal beleid tegen racisme en rassendiscriminatie te ontwikkelen voor allerlei onderdelen van de maatschappij (arbeidsmarkt, onderwijs, toegang tot dienstverlening en openbare ruimtes), met gemeenschappelijke landelijke doelen en met mechanismen voor implementatie, toezicht en evaluatie.	SZW
ECRI 86	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten hun aanpak van ruimtelijke segregatie in achterstandswijken te hervatten in het kader van een alomvattende integratiestrategie.	SZW/ BZK
ECRI 122	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten de Raad voor de Journalistiek te stimuleren haar mandaat zodanig uit te breiden dat ook regelmatig toezicht wordt gehouden op racisme in de media en dat ze mediaprofessionals speciale trainingen aanbiedt over de rol van berichtgeving in een diverse maatschappij, uiteraard zonder dat de onafhankelijkheid van de media in het geding komt. De Raad voor de Journalistiek zou ook moeten worden gesteund in het vergroten van haar reikwijdte en het versterken van haar bevoegdheden ter bestrijding van racisme in de gedrukte pers en op tv, radio en internet.	OCW
ECRI 130	De ECRI adviseert de autoriteiten met klem krachtdadig op te treden tegen racistische geweldsincidenten, met name tegen de veelvoorkomende aanslagen op moskeeën. Hierbij zou gebruik moeten worden gemaakt van de meest uiteenlopende maatregelen, variërend van politieke verklaringen tot uitbreiding van de financiering van de beveiliging van moskeeën en strenge handhaving van de strafrechtelijke bepalingen tegen racisme en rassendiscriminatie.	VenJ/ SZW
ECRI 140	De ECRI adviseert de autoriteiten met klem eens en voor altijd af te rekenen met het voorstel voor een verbod op het dragen van gezichtsbedekkende kleding in het openbaar. Verder adviseert de commissie de autoriteiten geen wetten in te voeren die moslims direct of indirect discrimineren.	BZK

ECRI 153	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten met klem ervoor te zorgen dat alle wetsvoorstellen gericht op ongelijke behandeling van Nederlandse onderdanen uit Aruba, Sint Maarten en Curaçao wat betreft hun vrijheid van verplaatsing binnen het Koninkrijk en het afnemen van hun recht niet uit het grondgebied van het Koninkrijk te worden gezet, worden ingetrokken. De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten ook met klem de verklaring bij artikel 5 van het vierde Protocol van het EVRM in te trekken.	BZK
ECRI 157	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten ervoor te zorgen dat Nederlandse onderdanen uit de Antillen geen ongelijke behandeling zonder objectieve of redelijke rechtvaardiging krijgen, ook als het gaat om veiligheid.	BZK
ECRI 154	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten positieve maatregelen te nemen voor personen uit Aruba, Sint Maarten en Curaçao die problemen ervaren met betrekking tot slechte sociale omstandigheden, hoge criminaliteit en afhankelijkheid van bijstandsuitkeringen en ervoor te zorgen dat zij, of ze nu in Nederland wonen of op een van de drie bovengenoemde eilanden, ook van deze maatregelen profiteren.	SZW/ VenJ/ BZK
ECRI 165	De ECRI herhaalt haar aanbeveling aan de Nederlandse autoriteiten om op rijksniveau verantwoordelijkheid te nemen voor vraagstukken omtrent de situatie van Roma, Sinti, reizigers/woonwagenbewoners en hun gemeenschappen in Nederland. Hiertoe adviseert de ECRI de autoriteiten in nauwe samenwerking met Roma, Sinti, reizigers/woonwagenbewoners en hun gemeenschappen, en met de gemeenten, een brede strategie tegen achterstelling en discriminatie van deze gemeenschappen te ontwikkelen, en middelen beschikbaar te stellen om die strategie uit te voeren. Die zou heldere doelomschrijvingen en methodes voor voortgangsevaluatie dienen te bevatten.	SZW/ BZK
ECRI 167	De ECRI adviseert de autoriteiten ervoor te zorgen dat geschoolde, geslaagde mensen met een Roma- of Sinti-achtergrond bij alle specifieke op Roma en Sinti gerichte onderwijs- en werkgelegenheidsprogramma's worden betrokken, zodat zij hun ervaring kunnen delen en als rolmodel kunnen fungeren.	SZW/ OCW
ECRI 169	De ECRI adviseert de autoriteiten de behoeften van Roma, Sinti en reizigers die in woonwagens wonen, te inventariseren en ervoor te zorgen dat er voldoende standplaatsen beschikbaar zijn, zodat zij volgens hun tradities en cultuur kunnen leven.	SZW/ BZK
ECRI 171	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten onmiskenbaar duidelijk te maken dat gemeenten in geen geval aparte etnische registers voor Roma en Sinti onderhouden.	SZW
ECRI 210	De ECRI herhaalt de aanbeveling aan de Nederlandse autoriteiten ervoor te zorgen dat in opdracht van hen verricht onderzoek naar integratie, rassendiscriminatie en extremisme wordt meegenomen in beleid ter bestrijding van racisme en rassendiscriminatie.	SZW
ECRI 219	De ECRI adviseert de autoriteiten ervoor te zorgen dat nieuwe wetgeving inzake fouilleren duidelijke richtlijnen bevat voor de modaliteiten, de plaats, de duur en de noodzaak van het vermijden van racial profiling.	VenJ

ECRI 220	De ECRI adviseert de politie elke aanhouding en elk geval van preventief fouilleren, evenals de juridische grondslag ervan, te registreren. De ECRI adviseert verder dat politiemedewerkers worden getraind omtrent de kwestie racial profiling.	VenJ
ECRI 225	De ECRI adviseert de autoriteiten om politiemedewerkers meer training te bieden over het bestrijden van racisme en rassendiscriminatie en het wegnemen van vooroordelen.	VenJ
ECRI 229	De ECRI adviseert de autoriteiten ervoor te zorgen dat het verzorgen van onderwijs in een multiculturele samenleving en het reageren op alle mogelijke uitingen van racisme en rassendiscriminatie op scholen specifiek aan bod komen in het programma voor permanente educatie van docenten.	OCW
UPR 98.38	Effectieve wettelijke en praktische maatregelen nemen om alle vormen van discriminatie en geweld tegen vrouwen en kinderen uit te bannen, en in het bijzonder vrouwen en kinderen die behoren tot etnische en religieuze minderheden, waaronder moslims, die nog steeds geconfronteerd worden met discriminatie in verband met onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale en politieke participatie (Islamitische Republiek Iran).	SZW/ VenJ/ OCW/ VWS
UPR 98.40	Specifiekere maatregelen ontwerpen voor het uitbannen van discriminatie tegen vrouwen, etnische minderheden, migranten, moslims en mensen van Afrikaanse afkomst (Thailand).	SZW
UPR 98.41	De acties versterken tegen alle soorten discriminatie en daadwerkelijk de rechten van vrouwen, kinderen en immigranten beschermen (China).	OCW/ VWS/ SZW
UPR 98.42	Systemen instellen voor het toezicht op, het onderzoek naar, en de opsporing en bestraffing van het aanzetten tot daden van haat, onverdraagzaamheid, racisme en vreemdelingenhaat (Egypte).	SZW/ VenJ
UPR 98.43	De nationale antidiscriminatiewetten en -regelingen voor personen met bepaalde religieuze achtergronden herzien, amenderen en afschaffen, en in het bijzonder moslimmigranten (Egypte).	SZW
UPR 98.47	Alle nodige maatregelen nemen om ter voorkoming en uitbanning van alle uitingen van racisme, islamofobie, vreemdelingenhaat en religieuze onverdraagzaamheid (Islamitische Republiek Iran).	SZW
UPR 98.48	Serieuzere maatregelen nemen ter voorkoming en bestrijding van uitingen van racisme, vreemdelingenhaat en onverdraagzaamheid tegen minderheidsgroepen in het land, en in het bijzonder moslims (Maleisië).	SZW
UPR 98.49	Een alomvattend beleid opstellen voor de aanpak van discriminatie van nationale minderheden op alle gebieden (Mexico).	SZW
UPR 98.50	Alle maatregelen aannemen die noodzakelijk zijn om alle soorten discriminatie te bestrijden, waaronder racisme en vreemdelingenhaat (Nicaragua).	SZW/ BZK
UPR 98.53	Juridische en institutionele maatregelen ter voorkoming en bestrijding van uitingen van racisme, vreemdelingenhaat en onverdraagzaamheid versterken (Pakistan).	SZW

UPR 98.55	Verdere inspanningen verrichten ter bestrijding tegen rassendiscriminatie en vreemdelingenhaat en ter bevordering van raciale en religieuze harmonie (Qatar).	SZW
UPR 98.57	Maatregelen nemen ter bestrijding van toenemende discriminatie ten gevolge van de praktijk van racistische, etnische of religieuze profilering (Russische Federatie).	SZW/ VenJ
UPR 98.59	Middels het binnenlandse debat effectieve manieren en middelen vaststellen voor het voorkomen en bestrijden van uitingen van racisme, vreemdelingenhaat en onverdraagzaamheid (Thailand).	SZW
UPR 98.60	De aanbevelingen uit het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten opvolgen ter bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat en daadwerkelijk het wettelijke verbod handhaven op discriminatie bij het genot van economische, sociale en culturele rechten (Turkije).	SZW
UPR 98.64	De inspanningen verhogen voor het uitbannen van discriminatie tegen migranten en vrouwen uit minderheden, die nog steeds geconfronteerd worden met talrijke soorten discriminatie op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale en politieke participatie (Azerbeidzjan).	SZW
UPR 98.65	De inspanningen verhogen voor het uitbannen van discriminatie tegen migrantenvrouwen, zwarte vrouwen, moslimvrouwen en vrouwen uit andere minderheden, die nog steeds geconfronteerd worden met talrijke soorten discriminatie (Bangladesh).	SZW
UPR 98.67	Maatregelen nemen om de zorgen aan te pakken op het gebied van rassendiscriminatie bij de toepassing van het nationaal beleid (Botswana).	SZW
UPR 98.69	Een nationaal plan tegen racisme ontwikkelen (Costa Rica).	SZW
UPR 98.86	Wetten en wetgeving bekrachtigen voor de vrijheid van meningsuiting in overeenstemming met de artikelen 19 en 20 van het BuPo-verdrag (Egypte).	BZK
UPR 98.103	De mogelijkheid bestuderen voor het instellen van nieuwe maatregelen die gericht zijn op de uitbanning van discriminerende behandelingen tegen etnische minderheden (Argentinië).	VenJ
UPR 98.111	In coördinatie met het Kantoor van de Hoge VN-Commissaris voor de Mensenrechten, de Internationale Organisatie voor Migratie, de Internationale Arbeidsorganisatie en relevante speciale procedures voor de Mensenrechtenraad een alomvattende strategie ontwikkelen ter bescherming van de rechten van migranten en personen die tot etnische minderheden behoren (Wit-Rusland).	SZW
	In de media en in het politieke debat	

CERD 8	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan om effectievere maatregelen te treffen ter voorkoming en onderdrukking van uitingen van racisme, xenofobie en onverdraagzaamheid en een positief klimaat in de politieke dialoog te bevorderen, ook op momenten dat er campagne wordt gevoerd voor gemeenteraads- of landelijke verkiezingen.	SZW/ BZK
ECRI 22	De ECRI adviseert de autoriteiten ervoor te zorgen dat zowel de huidige wetgeving tegen racisme en rassendiscriminatie als de jurisprudentie van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in alle gevallen wordt toegepast, zowel in publieke als private sfeer, ook als de desbetreffende uitlatingen werden gedaan door politici.	VenJ
ECRI 109	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten in heroverweging te nemen of er actie kan worden ondernomen tegen de website waarop Nederlanders worden uitgenodigd klachten over in Nederland woonachtige Midden- en Oost Europeanen in te dienen over overlast, vervuiling, huisvestingsproblemen, verdringing op de arbeidsmarkt en/of tegen soortgelijke initiatieven.	SZW
ECRI 113	De ECRI adviseert de autoriteiten in het Reglement van Orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal of in een aparte gedragscode voor kamerleden een bepaling op te nemen die racistische beledigingen verbiedt en die bij schending maatregelen en/of sancties mogelijk maakt. Verder adviseert de ECRI dat alle politieke partijen een ferm standpunt innemen tegen op groepen mensen gericht racistisch taalgebruik op grond van ras, godsdienst, nationaliteit, taal of etnische afkomst.	-
ECRI 119	De ECRI herhaalt haar aanbeveling aan de autoriteiten dat zij, eventueel in samenwerking met antidiscriminatieorganen en de Raad voor de Journalistiek, de media en leden van maatschappelijke organisaties gevoelig maken voor het vermijden van berichtgeving waarmee een bijdrage wordt geleverd aan het creëren van een vijandig, afwijzend klimaat jegens leden van groepen mensen die de ECRI zorgen baren.	SZW
CERD 9	Het Comité adviseert de Verdragsstaat om zijn inspanningen op te voeren ter bestrijding van de verspreiding van ideeën op basis van een superieur ras via internet en andere media, inclusief racistische uitspraken van politieke partijen.	SZW/ BZK
UPR 98.45	De inspanningen vergroten ter bestrijding van de verspreiding middels internet en andere media van ideeën die gebaseerd zijn op raciale superioriteit, waaronder racistische uitingen door politieke partijen (Polen).	SZW/ VenJ/ BZK
UPR 98.52	In hoger beroep gaan tegen het vonnis van de Rechtbank Amsterdam in de zaak tegen Geert Wilders betreffende de beschuldigingen van aanzetten tot haat en discriminatie (Pakistan).	VenJ
UPR 98.56	Verder gaan met het nemen van maatregelen en acties die in overeenstemming zijn met de strijd tegen discriminatie, waaronder de richtlijnen voor websitemoderatoren om hun websites vrij te houden van discriminerende content die een strafrechtelijk delict vormt (Roemenië).	SZW/ VenJ
UPR 98.58	Een actieplan goedkeuren ter bestrijding van discriminatie en tegen welk initiatief dan ook van politieke verenigingen of groepen die racisme of vreemdelingenhaat bevorderen (Spanje).	BZK/ SZW/ VenJ

UPR 98.61	Het beleid en de maatregelen versterken ter voorkoming en uitbanning van uitingen van racisme, vreemdelingenhaat en onverdraagzaamheid in de samenleving, en in het bijzonder tijdens nationale en lokale verkiezingscampagnes (Uruguay).	VenJ/ BZK
UPR 98.63	Efficiëntere maatregelen nemen ter bestrijding en uitbanning van uitingen van racisme, vreemdelingenhaat en onverdraagzaamheid in politieke toespraken (Algerije).	SZW/ BZK/ VenJ
UPR 98.66	De inspanningen verhogen ter bestrijding van het verspreiden van ideeën die gebaseerd zijn op raciale superioriteit, waaronder racistische toespraken door politieke partijen via internet en andere media (Bangladesh).	SZW/ VenJ/ BZK
UPR 98.70	Effectieve maatregelen aannemen ter bestrijding van racisme, rassendiscriminatie en aanzetten tot haat, en in het bijzonder het verbod op het verspreiden van racistische en xenofobische propaganda (Cuba).	VenJ/ SZW
UPR 98.86	Wetten en wetgeving bekrachtigen voor de vrijheid van meningsuiting in overeenstemming met de artikelen 19 en 20 van het BuPo-verdrag (Egypte).	BZK
UPR 98.87	Meer inspanningen verrichten om deze trend (de trend dat politieke en publieke personen, waaronder de media, discriminerende uitingen doen richting moslims) uitvoerig aan te pakken, niet alleen vanuit het perspectief van vrijheid van meningsuiting maar ook vanuit sociaal-cultureel oogpunt (Indonesië).	VenJ/ BZK
UPR 98.88	Ervoor zorgen dat de vrijheid van meningsuiting, persvrijheid en internetvrijheid niet uitmonden in racisme, onverdraagzaamheid en haat tegen minderheidsgroepen (Maleisië).	SZW/ VenJ/ BZK
UPR 98.90	Maatregelen nemen voor het strafbaar stellen van haatzaaien en onmiddellijk geweld op grond van religie of geloof (Pakistan).	VenJ

Recente kamerbrieven bij "Racisme en vreemdelingenhaat"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 30 950, nr. 76 en bijlagen. (Voortgangsbrief discriminatie.)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 29 544, nr. 523 en bijlage (Actieplan arbeidsmarktdiscriminatie en kabinetreactie SER advies 'Discriminatie werkt niet!'.
- *Kamerstukken II* 2013/14, 34 015, nr. 3. (Memorie van Toelichting bij de Wijziging van de Algemene Ouderdomswet, de Wet financiering sociale verzekeringen, de Participatiewet en de Wet op de huurtoeslag in verband met het toekennen van een inkomensondersteuning aan personen die een uitkering ontvangen op grond van de Algemene Ouderdomswet en intrekking van de Wet mogelijkheid koopkrachttegemoetkoming oudere belastingplichtigen – zie met name de aanbeveling CESCR 24.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 32 824, nr. 79. (Voortgang Agenda Integratie 2014.)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 32 824, nr. 47. (Voortgang Agenda Integratie 2013.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 32 824, nr. 91 en bijlage. (Aanbieding van het beleidskader voor de subsidiëring van projecten en activiteiten ten behoeve van de participatie en emancipatie van de Sinti en Roma in Nederland.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 32 824, nr. 92. (Stand van zaken met betrekking tot het programma Aanpak uitbuiting Roma kinderen.)

Discriminatie op de arbeidsmarkt

	Aanbeveling	Min.
BuPo 5	De Verdragsstaat dient de implementatie van maatregelen te intensiveren, waardoor vrouwen verzekerd zijn van gelijke toegang tot de arbeidsmarkt en gelijke beloning bij gelijk werk. De Verdragsstaat dient vooral aandacht te besteden aan het aanmoedigen van moeders met jonge kinderen om te blijven werken door het aantal beschikbare mogelijkheden voor voltijd en deeltijd kinderopvang en passende naschoolse opvang te vergroten.	OCW/ SZW
BuPo 19	De Verdragsstaat dient actieve stappen te zetten om te waarborgen dat etnische minderheden gelijke kansen hebben bij werving en selectie op de werkvloer, inclusief: (a) het verrichten van bewustwordingsactiviteiten hierover in het bedrijfsleven; (b) de garantie dat er binnen de etnische minderheidsgroeperingen adequaat advertenties worden geplaatst voor banen in het openbaar bestuur; en (c) het ondernemen van voldoende brede zoektochten naar geschikte kandidaten binnen etnische minderheidsgroepen.	SZW
CEDAW 37	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan zijn inspanningen te intensiveren om te waarborgen dat mannen en vrouwen gelijke kansen hebben op de arbeidsmarkt, onder meer door middel van tijdelijke bijzondere maatregelen met doelstellingen gekoppeld aan een termijn, in overeenstemming met artikel 4, eerste lid, van het Verdrag en algemene aanbeveling nr. 25 en door de arbeidsinspectie uit te rusten met de nodige menskracht en financiële middelen om de antidiscriminatiewetgeving op de arbeidsmarkt te handhaven en de naleving te monitoren. Het Comité roept de Nederlandse regering op beleid gericht op vrouwen met bijzondere maatregelen te implementeren om de werkloosheid onder vrouwen terug te dringen, meer kansen voor vrouwen te creëren om hun arbeidsuren uit te breiden, toegang te krijgen tot fulltime werk en de maatregelen te intensiveren teneinde de toegang van vrouwen tot de groeisectoren van de economie te stimuleren. Het Comité roept Nederland voorts op krachtiger maatregelen aan te nemen om de bestrijding van discriminatie van vrouwen bij de lonen uit te bannen, met inbegrip van functiewaarderingen, het verzamelen van gegevens, het opzetten van een landelijke campagne voor gelijke beloning en uitbreiding van de ondersteuning van sociale partners bij collectieve loononderhandelingen, in het bijzonder bij het vaststellen van loonstructuren in sectoren waarin vooral vrouwen werkzaam zijn.	SZW
UPR 98.92	Stappen ondernemen voor het faciliteren van gelijke toegang tot de arbeidsmarkt, onder meer door het vergroten van de mogelijkheden voor vrouwen om fulltime te blijven werken na de geboorte van hun kind (Noorwegen).	OCW
UPR 98.93	Maatregelen implementeren om de loonkloof tussen mannen en vrouwen te verkleinen (Noorwegen).	OCW
UPR 98.94	Een actief en strikt beleid voortzetten om een einde te maken aan de oneerlijke betalingsverschillen tussen mannen en vrouwen, met name in overheidsorganisaties (Griekenland).	OCW
UPR 98.95	Ervoor zorgen dat vrouwen gelijke toegang genieten tot de arbeidsmarkt en gelijke betaling voor gelijkwaardig werk (Slovenië).	OCW

UPR 98.96	De inspanningen versterken om ervoor te zorgen dat programma's voor onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale bescherming insluitend en niet discriminerend zijn. Deze maatregelen eveneens toepassen op alle landen en gebiedsdelen waaruit het Koninkrijk der Nederlanden bestaat (Nicaragua).	OCW/ VWS/ SZW
BuPo 19	De Verdragsstaat dient actieve stappen te zetten om te waarborgen dat etnische minderheden gelijke kansen hebben bij werving en selectie op de werkvloer, inclusief: (a) het verrichten van bewustwordingsactiviteiten hierover in het bedrijfsleven; (b) de garantie dat er binnen de etnische minderheidsgroeperingen adequaat advertenties worden geplaatst voor banen in het openbaar bestuur; en (c) het ondernemen van voldoende brede zoektochten naar geschikte kandidaten binnen etnische minderheidsgroepen.	SZW
CESCR 12a	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om bijzondere aandacht te schenken aan de situatie van migranten en personen van etnische minderheden in Nederland en roept de Verdragsstaat op om de moeilijkheden waarmee deze groepen geconfronteerd worden bij de toegang tot werkgelegenheid, huisvesting, onderwijs en gezondheidszorg, te identificeren en de nodige maatregelen te nemen.	SZW/ BZK/ OCW/ VWS
UPR 98.38	Effectieve wettelijke en praktische maatregelen nemen om alle vormen van discriminatie en geweld tegen vrouwen en kinderen uit te bannen, en in het bijzonder vrouwen en kinderen die behoren tot etnische en religieuze minderheden, waaronder moslims, die nog steeds geconfronteerd worden met discriminatie in verband met onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale en politieke participatie (Islamitische Republiek Iran).	SZW/ VenJ/ OCW/ VWS
UPR 98.44	Verdere maatregelen nemen ter bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt en in het bijzonder discriminatie op grond van etnische afkomst en discriminatie tegen transgenders (Frankrijk).	SZW/ OCW
UPR 98.64	De inspanningen verhogen voor het uitbannen van discriminatie tegen migranten en vrouwen uit minderheden, die nog steeds geconfronteerd worden met talrijke soorten discriminatie op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale en politieke participatie (Azerbeidzjan).	SZW
CERD 12	Het Comité adviseert de Verdragsstaat om effectievere maatregelen te treffen ter bestrijding van discriminatie bij toegang tot de arbeidsmarkt, door, onder meer, bewustwordingscampagnes te voeren bij de overheid en in het bedrijfsleven. Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat ook op aan om maatregelen te implementeren teneinde een proportionele vertegenwoordiging van etnische minderheden in gekozen lichamen en andere publieke diensten te bereiken. Het Comité moedigt de Verdragsstaat aan het gebruik van speciale maatregelen te overwegen om bovengenoemde ongelijkheid aan te pakken, zoals beoogd in artikel 1 van het Verdrag, rekening houdend met algemene aanbeveling nr. 32 (2009).	SZW/ BZK

CESCR 13	Het Comité roept de Verdragsstaat op om zich te blijven inspannen ter bevordering van de integratie van personen met een handicap op de arbeidsmarkt en hen te faciliteren bij hun toegang, fysiek of anderszins, tot onderwijs. Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat alle nodige maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat alle personen met een handicap dezelfde economische, sociale en culturele rechten kunnen genieten als de rest van de bevolking, waarbij aandacht gegeven wordt aan de toegankelijkheid van openbare plaatsen voor deze personen. In dit verband wijst het Comité de Verdragsstaat op Algemene Aanbeveling nr. 5 over personen met een handicap (1995).	VWS/ SZW/ OCW/ BZK
ESH 15.2	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 15§2 of the Charter on the ground that it has not been established that persons with disabilities are guaranteed an effective equal access to employment.	SZW/ VWS
UPR 98.102	Inspanningen versterken ter bevordering van de toegang voor personen met een handicap tot onderwijs en arbeidsmarkt en de wettelijke bescherming van deze groep, in het bijzonder via het bespoedigen van de goedkeuring door het parlement van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Oekraïne).	VWS/ BZ/ alle
CESCR 14b	Het Comité roept de Verdragsstaat op om in al diens constituerende landen de nodige maatregelen te nemen om werkgevers te stimuleren tot een veelvuldiger gebruik van flexibele regelingen voor het werk voor zowel vrouwen als mannen.	SZW
ECRI 59	De ECRI herhaalt haar aanbeveling aan de autoriteiten om een nationale strategie en nationaal beleid tegen racisme en rassendiscriminatie te ontwikkelen voor allerlei onderdelen van de maatschappij (arbeidsmarkt, onderwijs, toegang tot dienstverlening en openbare ruimtes), met gemeenschappelijke landelijke doelen en met mechanismen voor implementatie, toezicht en evaluatie.	SZW
ECRI 68	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten hun specifieke beleid gericht op verbetering van de positie van bepaalde kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt, te hervatten.	SZW

Recente kamerbrieven bij "Discriminatie op de arbeidsmarkt"

- *Kamerstukken II* 2013/14, 29 544, nr. 523 en bijlage (Actieplan arbeidsmarktdiscriminatie en kabinetreactie SER advies 'Discriminatie werkt niet!'.
- *Kamerstukken II* 2014/15, 29 544, nr. 603. (Reactie op analyse van Eurostat/OESO over arbeidsmarktdiscriminatie en beantwoording vragen bij het Algemeen Overleg Discriminatie van 1 april 2015
- *Kamerstukken II* 2014/15, 27 099, nr. 22. (Aanbieding onderzoek CBS naar beloningsverschillen tussen vrouwen en mannen.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 29 407, nr. 198. (EU-arbeidsmigratie: voortgang en maatregelen.)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 32 824, nr. 48. (Participatieverklaring.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 29 407, nr. 202 en bijlage. (Aabiedingsbrief SCP-rapport "Langer in Nederland". Ontwikkelingen in de leefsituatie van migranten uit Polen en Bulgarije in de eerste jaren na migratie.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 32 842, nr. 79. (Voortgang Agenda Integratie 2014.)

Vrouwenrechten en gendervraagstukken

	Aanbeveling	**Min.**
BuPo 5	De Verdragsstaat dient de implementatie van maatregelen te intensiveren, waardoor vrouwen verzekerd zijn van gelijke toegang tot de arbeidsmarkt en gelijke beloning bij gelijk werk. De Verdragsstaat dient vooral aandacht te besteden aan het aanmoedigen van moeders met jonge kinderen om te blijven werken door het aantal beschikbare mogelijkheden voor voltijd en deeltijd kinderopvang en passende naschoolse opvang te vergroten.	OCW
CEDAW 37	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan zijn inspanningen te intensiveren om te waarborgen dat mannen en vrouwen gelijke kansen hebben op de arbeidsmarkt, onder meer door middel van tijdelijke bijzondere maatregelen met doelstellingen gekoppeld aan een termijn, in overeenstemming met artikel 4, eerste lid, van het Verdrag en algemene aanbeveling nr. 25 en door de arbeidsinspectie uit te rusten met de nodige menskracht en financiële middelen om de antidiscriminatiewetgeving op de arbeidsmarkt te handhaven en de naleving te monitoren. Het Comité roept de Nederlandse regering op beleid gericht op vrouwen met bijzondere maatregelen te implementeren om de werkloosheid onder vrouwen terug te dringen, meer kansen voor vrouwen te creëren om hun arbeidsuren uit te breiden, toegang te krijgen tot fulltime werk en de maatregelen te intensiveren teneinde de toegang van vrouwen tot de groeisectoren van de economie te stimuleren. Het Comité roept Nederland voorts op krachtiger maatregelen aan te nemen om de bestrijding van discriminatie van vrouwen bij de lonen uit te bannen, met inbegrip van functiewaarderingen, het verzamelen van gegevens, het opzetten van een landelijke campagne voor gelijke beloning en uitbreiding van de ondersteuning van sociale partners bij collectieve loononderhandelingen, in het bijzonder bij het vaststellen van loonstructuren in sectoren waarin vooral vrouwen werkzaam zijn.	OCW
UPR 98.92	Stappen ondernemen voor het faciliteren van gelijke toegang tot de arbeidsmarkt, onder meer door het vergroten van de mogelijkheden voor vrouwen om fulltime te blijven werken na de geboorte van hun kind (Noorwegen).	OCW
UPR 98.93	Maatregelen implementeren om de loonkloof tussen mannen en vrouwen te verkleinen (Noorwegen).	OCW
UPR 98.94	Een actief en strikt beleid voortzetten om een einde te maken aan de oneerlijke betalingsverschillen tussen mannen en vrouwen, met name in overheidsorganisaties (Griekenland).	OCW
UPR 98.95	Ervoor zorgen dat vrouwen gelijke toegang genieten tot de arbeidsmarkt en gelijke betaling voor gelijkwaardig werk (Slovenië).	OCW
BuPo 6	Hoewel het Comité de afwijkende omstandigheden in het openbaar bestuur en het bedrijfsleven erkent, dient de Verdragsstaat zich meer in te spannen zodat er op alle niveaus meer vrouwen politieke functies met besluitvormingsbevoegdheid bekleden, en hoge functies in het bedrijfsleven, onder meer door bewustwordingscampagnes te voeren en een intensievere zoektocht naar geschikte vrouwelijke kandidaten aan te moedigen.	OCW/ BZK

UPR 98.31	De Mensenrechtenraad blijven informeren over de follow-up van het handvest "Talent naar de Top" alsmede over de bij de ondertekenaars verkregen resultaten (Marokko).	OCW
UPR 98.89	Meer gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in topfuncties bevorderen (Noorwegen).	OCW
CESCR 14a	Het Comité roept de Verdragsstaat op om in al diens constituerende landen de effectiviteit van beleidsmaatregelen, strategieën en programma's ter bevordering van gendergelijkheid in verband met de economische, sociale en culturele rechten te vergroten en de vereiste maatregelen ter verbetering te nemen.	OCW
CESCR 14c	Het Comité roept de Verdragsstaat op om de inspanningen te vergroten voor een hogere participatie van vrouwen in het politieke leven.	BZK
CESCR 23	Het Comité roept de Verdragsstaat op om het probleem van discriminatie waarmee jongens op de eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen worden geconfronteerd, te blijven aanpakken door aandacht te besteden aan de onderliggende oorzaken, zoals de maatschappelijke stereotypen over en verwachtingen van jongens en meisjes. In dit verband beveelt het Comité aan dat het aan te nemen en uit te voeren beleid, naast de betrokkenheid van ouders en docenten, ook zorgt voor publieke bewustmakingscampagnes om de houding van het publiek ten opzichte van genderrollen en het onderwijs van jongens en meisjes te veranderen.	OCW
CEDAW 25	Het Comité roept de Verdragsstaat op zijn inspanningen om stereotype beelden en opvattingen ten aanzien van de rollen van mannen en vrouwen in gezin en maatschappij uit te bannen in overeenstemming met de artikelen 2 (onder f) en 5 (onder a) van het Verdrag te intensiveren. Daartoe behoort het ontwikkelen van aanvullende programma's om genderstereotypen gecombineerd met discriminatie op andere gronden aan te pakken, bijvoorbeeld ras, seksuele geaardheid en handicaps, en het overheidsbeleid met name op het gebied van migratie en integratie kritisch te onderzoeken en gerichte programma's op het gebied van gendergelijkheid op te zetten voor het onderwijs en trainingen voor leerkrachten.	OCW
CEDAW 33	Het Comité roept alle regeringen van de Verdragsstaat op hun inspanningen ter wille van gelijke vertegenwoordiging in hun gekozen organen op te voeren en daartoe tijdelijke bijzondere maatregelen te treffen in overeenstemming met artikel 4, eerste lid, van het Verdrag en algemene aanbeveling nr. 25; dit geldt in het bijzonder voor quota, numerieke doelstellingen en meetbare doelen ter bevordering van een grotere participatie van vrouwen, met inbegrip van migrantenvrouwen en vrouwen uit minderheden, in alle niveaus van de politieke en publieke besluitvorming en in de veiligheids- en defensiesector, alsmede de vertegenwoordiging van vrouwen in de diplomatieke dienst en internationale organisaties.	BZK / Def / BZ

CEDAW 35	Het Comité moedigt de Verdragsstaat aan allesomvattende maatregelen te treffen ten behoeve van de diversificatie van de academische en beroepskeuzes van vrouwen. Het Comité moedigt de Verdragsstaat ook aan de carrièreontwikkeling van vrouwen in het onderwijssysteem te monitoren om gelijke toegang te waarborgen en verborgen of onbedoelde discriminatie van vrouwen te voorkomen. Het Comité roept Nederland voorts op de gendermainstreaming uit te breiden tot alle niveaus van het onderwijssysteem en het beleid van een leven lang leren en te waarborgen dat alle vrouwen hun gehele leven er volledig toegang toe hebben.	OCW
CEDAW 37	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan zijn inspanningen te intensiveren om te waarborgen dat mannen en vrouwen gelijke kansen hebben op de arbeidsmarkt, onder meer door middel van tijdelijke bijzondere maatregelen met doelstellingen gekoppeld aan een termijn, in overeenstemming met artikel 4, eerste lid, van het Verdrag en algemene aanbeveling nr. 25 en door de arbeidsinspectie uit te rusten met de nodige menskracht en financiële middelen om de antidiscriminatiewetgeving op de arbeidsmarkt te handhaven en de naleving te monitoren. Het Comité roept de Nederlandse regering op beleid gericht op vrouwen met bijzondere maatregelen te implementeren om de werkloosheid onder vrouwen terug te dringen, meer kansen voor vrouwen te creëren om hun arbeidsuren uit te breiden, toegang te krijgen tot fulltime werk en de maatregelen te intensiveren teneinde de toegang van vrouwen tot de groeisectoren van de economie te stimuleren. Het Comité roept Nederland voorts op krachtiger maatregelen aan te nemen om de bestrijding van discriminatie van vrouwen bij de lonen uit te bannen, met inbegrip van functiewaarderingen, het verzamelen van gegevens, het opzetten van een landelijke campagne voor gelijke beloning en uitbreiding van de ondersteuning van sociale partners bij collectieve loononderhandelingen, in het bijzonder bij het vaststellen van loonstructuren in sectoren waarin vooral vrouwen werkzaam zijn.	SZW
CEDAW 43	Het Comité dringt er bij Nederland op aan zijn inspanningen om de discriminatie van vrouwelijke immigranten en migranten, zwarte en moslimvrouwen en vrouwen uit andere minderheden uit te bannen te intensiveren. Het moedigt Nederland aan proactieve maatregelen te treffen om hun participatie op de arbeidsmarkt verder te vergroten, hen te informeren over de beschikbaarheid van sociale dienstverlening en rechtsmiddelen en te waarborgen dat ze niet in een slachtofferrol geduwd worden. Het Comité roept de Verdragsstaat ook op regelmatig diepgaand onderzoek te doen naar de discriminatie van vrouwelijke immigranten en migranten en vrouwen uit minderheden en cijfers te verzamelen over hun deelname aan het arbeidsproces, opleiding en gezondheidstoestand en daarover in de volgende rapportage te rapporteren. Het Comité roept Nederland op de strengere voorwaarden voor gezinsvorming en gezinshereniging te laten varen die in strijd zijn met zijn verplichting uit hoofde van artikel 16 van het Verdrag.	SZW/ VenJ

CEDAW 45	Het Comité roept Nederland op het vóórkomen van armoede onder vrouwen en de bijbehorende risico's intensief te monitoren, specifiek op vrouwen gerichte maatregelen op te nemen in zijn regelingen voor armoedebestrijding en op vrouwen, met inbegrip van gescheiden vrouwen, gerichte armoedepreventieprogramma's te ontwikkelen. Het Comité dringt er bij Nederland voorts op aan zijn wetgeving inzake de sociale sector en het sociale beleid te analyseren op genderaspecten evenals de bezuinigingen op de gezondheidszorg en met name aandacht te besteden aan oudere vrouwen, alleenstaande moeders en gehandicapte vrouwen.	SZW/ OCW
CEDAW 47	Voor de tussentijd roept het Comité Nederland op onmiddellijk maatregelen te treffen om de moedersterfte onder vrouwelijke asielzoekers terug te dringen en vrouwen zonder papieren voor te lichten over hun rechten en praktische informatie te verschaffen over hoe zij toegang krijgen tot de gezondheidszorg.	VenJ
CEDAW 47	Het Comité roept Nederland op geschikte onderzoeksmethoden te gebruiken voor zwangere vrouwen die verdacht worden van drugssmokkel zodat ze op de nationale luchthaven niet in hechtenis hoeven te blijven.	VenJ
UPR 98.38	Effectieve wettelijke en praktische maatregelen nemen om alle vormen van discriminatie en geweld tegen vrouwen en kinderen uit te bannen, en in het bijzonder vrouwen en kinderen die behoren tot etnische en religieuze minderheden, waaronder moslims, die nog steeds geconfronteerd worden met discriminatie in verband met onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale en politieke participatie (Islamitische Republiek Iran).	SZW/ VenJ/ OCW/ VWS
UPR 98.39	Ervoor zorgen dat de bestaande wetten voor het verbieden van discriminatie op grond van geslacht op de juiste wijze worden geïmplementeerd en gehandhaafd en middels daadwerkelijke implementatie en handhaving de inspanningen vergroten om geweld tegen vrouwen en kinderen aan te pakken (Verenigde Staten van Amerika).	OCW
UPR 98.40	Specifiekere maatregelen ontwerpen voor het uitbannen van discriminatie tegen vrouwen, etnische minderheden, migranten, moslims en mensen van Afrikaanse afkomst (Thailand).	SZW
UPR 98.41	De acties versterken tegen alle soorten discriminatie en daadwerkelijk de rechten van vrouwen, kinderen en immigranten beschermen (China).	OCW/ VWS/ SZW
UPR 98.44	Verdere maatregelen nemen ter bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt en in het bijzonder discriminatie op grond van etnische afkomst en discriminatie tegen transgenders (Frankrijk).	SZW/ OCW
UPR 98.62	Adequate maatregelen nemen ter bestrijding van discriminatie en marginalisatie van kwetsbare groepen, in het bijzonder migranten, minderheden, vrouwen, kinderen en personen met een handicap (Vietnam).	BZK/ SZW/ OCW/ VWS
UPR 98.64	De inspanningen verhogen voor het uitbannen van discriminatie tegen migranten en vrouwen uit minderheden, die nog steeds geconfronteerd worden met talrijke soorten discriminatie op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale en politieke participatie (Azerbeidzjan).	SZW/ OCW/ VWS

UPR 98.65	De inspanningen verhogen voor het uitbannen van discriminatie tegen migrantenvrouwen, zwarte vrouwen, moslimvrouwen en vrouwen uit andere minderheden, die nog steeds geconfronteerd worden met talrijke soorten discriminatie (Bangladesh).	SZW

Zie in relatie tot vrouwenrechten ook het hoofdstuk "Huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen" (p. 95).

Recente kamerbrieven bij "Vrouwenrechten en gendervraagstukken"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 30 420, nr. 211 en bijlage. (Beleidsconclusies midterm review en beleidsdoorlichting Emancipatie.)
- *Kamerstukken II* 2012/13, 30 420, nr. 180. (Hoofdlijnenbrief Emancipatie 2013-2016.)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 29 544, nr. 523 en bijlage (Actieplan arbeidsmarktdiscriminatie en kabinetreactie SER advies 'Discriminatie werkt niet!'.
- *Kamerstukken II* 2014/15, 24 515, nr. 293. ("*Armoede in Nederland, internationale rapporten." Betreft toelichting generiek armoedebeleid in internationaal perspectief plus specifieke aandacht alleenstaande ouders.)*

Kinderrechten

	Aanbeveling	**Min.**
	Algemeen	
CRC 15	Het Comité moedigt de Verdragsstaat aan alomvattende actieplannen aan te nemen ter implementatie van het Verdrag in alle gebiedsdelen van de Verdragsstaat, op basis van een visie op de rechten en emancipatie van het kind, waarbij rekening wordt gehouden met het uitkomstendocument van de speciale zitting van de Algemene Vergadering getiteld "A World Fit for Children" (Een Wereld Geschikt voor Kinderen) en de tussentijdse toetsing daarvan in 2007. Het Comité adviseert de Verdragsstaat te garanderen dat er voldoende budget is en een systeem voor de follow-up en evaluatie van de volledige implementatie van de actieplannen zodat de geboekte vooruitgang met enige regelmaat kan worden beoordeeld en mogelijke lacunes kunnen worden vastgesteld.	VWS
CRC 27	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan te garanderen dat iedereen beschermd is tegen discriminatie op grond van ras, huidskleur, geslacht, taal, geloof, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of sociale herkomst, bezit, handicap, herkomst of andere status in alle delen van het Koninkrijk der Nederlanden. Het Comité dringt er ook bij de Verdragsstaat op aan zijn bewustwordingscampagnes en andere activiteiten ter voorkoming van discriminatie te verstevigen en zo nodig maatregelen te treffen waarmee voorrang wordt gegeven aan bepaalde kwetsbare groepen kinderen, zoals asielzoekende kinderen en vluchtelingenkinderen, en kinderen uit minderheidsgroeperingen. Het Comité dringt er voorts bij de Verdragsstaat op aan alle maatregelen te treffen die nodig zijn om een effectieve aanpak van discriminatie van kinderen op alle maatschappelijke terreinen te waarborgen.	BZK/ VWS/ VenJ/ SZW
CRC 29	Het Comité adviseert de Verdragsstaat alle daartoe geëigende maatregelen te treffen om te garanderen dat het beginsel van de belangen van het kind, overeenkomstig artikel 3 van het Verdrag, adequaat wordt verankerd in alle wettelijke bepalingen en toegepast wordt op gerechtelijke en administratieve beslissingen en op projecten, programma's en diensten die van invloed zijn op kinderen.	VWS
CRC 35	Het Comité herhaalt zijn aanbeveling aan de Verdragsstaat om zijn steun aan de Nationale Jeugdraad en jongerenorganisaties te vergroten. Voorts wijst het Comité de Verdragsstaat op de aanbevelingen, aangenomen door het Comité tijdens de Algemene Discussiedag op 15 september 2006, omtrent het recht van het kind om te worden gehoord.	VWS

Comm 178	The Commissioner welcomes that the Dutch authorities are paying attention to protecting children on the Internet. As mentioned in a recent Human Rights Comment on this issue, this should be done through a mix of measures aimed at: empowering children; creating a safe environment; and developing human rights education online. To this end, the Commissioner draws the Dutch authorities' attention to the Committee of Ministers' Recommendation CM/Rec(2009)5 on measures to protect children against harmful content and behaviour and to promote their active participation in the new information and communications environment and the Committee of Ministers' Recommendation CM/Rec(2014)6 on a Guide to human rights for Internet users, as they give useful guidance on measures to be taken in order to protect children's rights in the digital world.	VenJ/ VWS
Comm 179	Noting that the municipalities will have full responsibility in implementing measures to prevent and remedy child abuse as of 1 January 2015, the Commissioner stresses that the Netherlands has the duty to ensure full compliance with its international obligations in the field of protecting children from abuse. Therefore the national authorities should monitor, with the assistance of independent institutions such as the Children's Ombudsman and the National Rapporteur on Sexual Violence against Children, the work of the municipalities in this field and take all necessary measures to ensure that the decentralisation does not impact negatively on the right of children not to be victims of abuse. The Commissioner also draws attention to the "Pact of Towns and Regions to Stop Sexual Violence against Children" devised by the Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe to guide authorities in their fight against sexual exploitation and abuse. It provides a list of practical initiatives and policies to be implemented at local and regional levels in order to develop child-friendly services, protect children and help prevent sexual violence within the community.	VWS/ BZK
UPR 98.41	De acties versterken tegen alle soorten discriminatie en daadwerkelijk de rechten van vrouwen, kinderen en immigranten beschermen (China).	OCW/ VWS/ SZW
UPR 98.62	Adequate maatregelen nemen ter bestrijding van discriminatie en marginalisatie van kwetsbare groepen, in het bijzonder migranten, minderheden, vrouwen, kinderen en personen met een handicap (Vietnam).	BZK/ SZW/ OCW/ VWS
	Strafrecht/detentie	
CRC 78	Het Comité adviseert de Verdragsstaat (a) volledige implementatie te waarborgen van de standaarden van het jeugdstrafrecht, vooral de artikelen 37, 40 en 39 van het Verdrag, alsmede de Richtlijnen van de Verenigde Naties inzake de minimumnormen voor de rechtsbedeling ten behoeve van minderjarigen (de Regels van Beijing) en de Richtlijnen van de Verenigde Naties inzake misdaadpreventie onder minderjarigen (de Richtlijnen van Riyad), in het licht van algemene aanbeveling nr. 10 (2007) inzake de rechten van kinderen binnen het jeugdstrafrecht; (b) te overwegen zijn wetgeving te herzien zodat kinderen niet langer als volwassenen kunnen worden berecht; (c) de veroordeling van kinderen tot levenslange gevangenisstraf uit te bannen; (d) te waarborgen dat vrijheidsbeneming van jeugdige daders alleen in het uiterste geval wordt toegepast, en in dat geval voor een zo kort mogelijke periode.	VenJ

Comm 156	The Commissioner calls on the Dutch authorities to increase the current minimum age of criminal responsibility fully in line with the UN Committee of the Rights of the Child's position, according to which a higher minimum age of criminal responsibility, for instance 14 or 16 years of age, contributes to a juvenile justice system in line with the UN CRC standards.	VenJ
ESH 17.1	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 17§1 of the Charter on the grounds that: - prison sentences for minors may be up to 30 years; - young offenders may be held in adult detention facilities; - unlawfully present children are not provided with shelter for as long as they are in the jurisdiction of the Netherlands.	VenJ
UPR 98.20	In de strafrechtwetgeving de toepassing van levenslange gevangenisstraffen voor kinderen afschaffen (Wit-Rusland).	VenJ
Comm 157	In full line with the UN Committee on the Rights of the Child's position, the Commissioner recommends that the Netherlands take all necessary measures to withdraw its reservation to Article 37 of the UN CRC and with a view to achieving a non-discriminatory full application of their juvenile justice rules to all persons under the age of 18 years. As concerns more particularly the fact that in exceptional cases children can be placed in adult detention facilities, the Commissioner wishes to recall that international standards make it clear that children in detention must be accommodated separately from adults.	VenJ
Comm 158	The Commissioner calls on the Dutch authorities to ensure that, in accordance with Article 37 (b-d) of the UN CRC, the arrest, detention or imprisonment of a child is used only as a measure of last resort in the Netherlands. It is particularly important that alternatives to pre-trial custodial settings are made more accessible to ensure that they are fully used in practice. The Commissioner also calls on the Dutch authorities to ensure that pre-trial detention of children is not used beyond the shortest period of time possible. To this end, he strongly encourages the Dutch authorities to consider reducing the current legal maximum duration of police custody of juveniles.	VenJ
Comm 159	More generally, the Commissioner considers that there is a need to ensure that police custody of juveniles better complies with child-friendly justice as laid down in international legal standards and spelled out in the abovementioned Committee of Ministers Guidelines on child friendly justice. The Commissioner underlines that the obligation to separate every child deprived of liberty from adults, unless it is considered in the child's best interests not to do so, also applies to police custody. Every child deprived of his or her liberty should have the possibility to exercise his/her right to prompt access to legal and other appropriate assistance.	VenJ
UPR 98.84	Alternatieve oplossingen zoeken voor vrijheidsberoving van minderjarigen en in het bijzonder het voorkomen van hechtenis voorafgaand aan het proces bij minderjarigen die op het oordeel van de rechter wachten (Frankrijk).	VenJ
	Minderjarige vreemdelingen	
CRC 62b	Het Comité adviseert de Verdragsstaat het recht op onderwijs van alle kinderen te waarborgen door inschrijving van kinderen zonder of met onvolledige verblijfspapieren te vergemakkelijken.	VenJ/ OCW

UPR 98.99	De inschrijving van kinderen met ontbrekende of onvolledige documenten vergemakkelijken, de veiligheidssituatie in scholen die in dit opzicht moeilijkheden hebben verbeteren en mensen- en kinderrechteneducatie op alle niveaus in de onderwijscurricula opnemen (Azerbeidzjan).	VenJ/ OCW
CESCR 31	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan om de juiste maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat ongedocumenteerde kinderen die zich inschrijven voor het beroepsonderwijs in Nederland, in staat worden gesteld hun stage te verrichten.	VenJ/ OCW
CRC 52	Het Comité adviseert de Verdragsstaat passende maatregelen te treffen om te garanderen dat alle kinderen binnen zijn landsgrenzen [dus inclusief kinderen zonder verblijfsvergunning] toegang hebben tot medische basiszorg.	VenJ/ VWS
CRC 70	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen adviseert het Comité de Verdragsstaat de verklaring met betrekking tot artikel 22 [van het Kinderrechtenverdrag] in te trekken en effectieve wettelijke en andere maatregelen te treffen [op de Nederlandse Antillen] om passende bescherming van jonge vluchtelingen en alleenstaande minderjarigen te garanderen en programma's en beleid te implementeren om te garanderen dat zij toegang hebben tot gezondheidszorg, onderwijs en andere sociale voorzieningen. De verdragsstaat dient daarbij rekening te houden met algemene aanbeveling nr. 6 van het Comité (2005) inzake de behandeling van alleenstaande minderjarigen en kinderen die buiten het land van herkomst van hun ouders gescheiden zijn.	BZ/ VenJ/ VWS
ESH 17.1	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 17§1 of the Charter on the grounds that: - prison sentences for minors may be up to 30 years; - young offenders may be held in adult detention facilities; - unlawfully present children are not provided with shelter for as long as they are in the jurisdiction of the Netherlands.	VenJ
ESH 31.2	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 31§2 of the Charter on the ground that there is no legal requirement to provide shelter to children unlawfully present in the Netherlands for as long as they are in its jurisdiction. This ground of non conformity is the one which led to the finding of violation in DCI v. the Netherlands.	VenJ
CED 37	The Committee recommends that the State party incorporate into its criminal legislation the specific offences described in article 25, paragraph 1, of the Convention. The Committee also urges the State party to investigate thoroughly the disappearance of unaccompanied children from asylum reception centres and to search for and identify those children who may have been the victims of enforced disappearance, in conformity with article 25, paragraph 2, of the Convention.	VenJ
GRETA 10	GRETA invites the Dutch authorities to continue and further strengthen their efforts to identify victims of trafficking for the purpose of labour exploitation, especially among irregular migrant workers, and to detect victims of trafficking among asylum seekers, in particular unaccompanied foreign minors.	VenJ

UPR 98.113	Het aantal personen in detentiecentra voor migranten verminderen en alternatieve maatregelen opstellen voor detentie, vooral voor gezinnen met kinderen of alleenstaande minderjarigen (Ecuador).	VenJ
UPR 98.115	Asielprocedures herzien met het oog op de zo snel mogelijke bespoediging van het nemen van een beslissing in zaken met minderjarige asielzoekers en gezinshereniging van kwetsbare kinderen op een efficiënte en juiste manier mogelijk maken (Verenigde Staten van Amerika).	VenJ
UPR 98.117	Aanvullende maatregelen overwegen om ervoor te zorgen dat de belangen van het kind op de juiste wijze in overweging worden genomen bij de bepalingen voor asielzoekende gezinnen, aangezien lange termijnen en onzekerheid op vooral deze groep een aanzienlijke impact heeft (Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland).	VenJ/ VWS
CAT 17	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan a) de leeftijd van een alleenstaande minderjarige vreemdeling, indien twijfelachtig, te controleren voordat het in detentie geplaatst wordt. Dergelijke detentie dient als uiterste middel gebruikt te worden; b) om alternatieven te vinden ter voorkoming van de detentie van kinderen of de scheiding van kinderen van hun families; c) om te garanderen dat alleenstaande minderjarige vreemdelingen alle rechten kunnen genieten die hen toekomen op grond van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, dat geratificeerd is door het Koninkrijk der Nederlanden.	VenJ
CPT 61	The CPT recommends to avoid, as far as possible, detaining families with children. If, in exceptional circumstances, detention cannot be avoided, its period should not exceed the maximum duration provided by law i.e. 28 days.	VenJ
CPT 63	The CPT recommends to review the practice at the Centre of locking up children in their cells, in the light of the remarks in paragraph 63.	VenJ
Comm 101	As a first step in this direction, the Dutch authorities should stop the detention of all asylum seeker children. The Commissioner reiterates that any decision taken in the field of immigration detention concerning a child with or without his/her family should be taken in full compliance with the UN CRC and in particular Article 3 under which the best interests of the child shall be a primary consideration in all actions. Moreover, asylum seekers and immigrants belonging to vulnerable groups should not be kept in administrative detention according to the Commissioner.	VenJ
ECRI 173	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten alle noodzakelijke stappen te zetten voor een formeel mechanisme voor het bepalen van staatloosheid en, nog belangrijker, voor het voorkomen dat staatloosheid nog langer wordt overgedragen op in Nederland geboren kinderen.	VenJ

Comm 127	The Commissioner welcomes the steps taken by the government to grant residence permits to some of the immigrants who cannot be returned through the "no-fault" procedure and to child asylum seekers whose applications were rejected but who have been living in the country for a certain period of time. However, he notes that the conditions applying to these two schemes are very restrictive and invites the Dutch authorities to review these conditions. As concerns the "no-fault" residence permit, the Dutch authorities should in particular consider granting a residence permit if the country of return does not respond to a request for travel documents within a reasonable period.	VenJ
Comm 128	As concerns the Children's Pardon, the Commissioner calls on the Dutch authorities to apply the procedure in a more inclusive way. In particular, the current interpretation according to which children who were fully integrated in society but not "under the supervision of the central government" are excluded from the pardon scheme should be reconsidered. More generally, the Commissioner urges the Dutch authorities to ensure full respect of the right of children of families of irregular immigrants to have their best interests treated as a primary consideration in all decisions pertaining to residence permits or return and affecting them, including as members of their families, as required by Article 3 of the UN CRC.	VenJ
	Kindermishandeling/Seksuele uitbuiting van kinderen	
BuPo 17	De Verdragsstaat dient zijn inspanningen ter bestrijding van kindermishandeling te intensiveren door de mechanismes voor vroegtijdige ontdekking te verbeteren, door melding van feitelijk misbruik en verdenkingen daarvan aan te moedigen en door van overheidsinstanties te verlangen dat zij gerechtelijke stappen nemen tegen betrokkenen bij kindermishandeling.	VWS/ VenJ
Comm 177	While welcoming all of the measures already taken to combat child abuse in all its forms, the Commissioner invites the Dutch authorities to ensure a proactive implementation of the existing action plans, protocols and reporting codes against child abuse. Particular emphasis should be put on making parenting support fully available for all parents who need it, ensuring the same quality of care in each municipality and training all relevant professionals on detecting and assisting child victims of abuse. The Dutch authorities should improve access to services for recovery, counselling and other forms of reintegration of victims, with special emphasis on adequate funding of these services. The Commissioner encourages the Dutch authorities to pursue their efforts in involving civil society and children in devising all of their policies against child abuse.	VWS/ VenJ

CRC 38	Onder verwijzing naar het VN-onderzoek naar geweld tegen kinderen (A/61/299), adviseert het Comité de Verdragsstaat: (a) alle maatregelen te treffen die nodig zijn voor de implementatie van de aanbevelingen uit het rapport van de onafhankelijke deskundige voor het VN-onderzoek naar geweld tegen kinderen, rekening houdend met de uitkomsten en aanbevelingen van het regionaal overleg voor Europa en Centraal-Azië, gehouden te Ljubljana van 5 tot 7 juli 2005. Het Comité adviseert de Verdragsstaat specifiek aandacht te besteden aan de volgende aanbevelingen: (i) alle geweld tegen kinderen te verbieden; (ii) geweldloze waarden en bewustwording te bevorderen; (iii) diensten te verlenen op het gebied van herstel en sociale re-integratie; (iv) een systeem voor het verzamelen en onderzoeken van nationale gegevens te ontwikkelen en te implementeren. (b) deze aanbevelingen te gebruiken als handvat voor actie in samenwerking met het maatschappelijk middenveld, en daarbij vooral kinderen te betrekken, om te garanderen dat ieder kind beschermd wordt tegen alle vormen van lichamelijk, seksueel en psychisch geweld en om momentum te creëren voor concrete en, zo nodig, tijdgebonden acties voor de preventie van en reactie op dergelijk geweld en misbruik.	VWS/ VenJ
CRC 74	Het Comité adviseert de Verdragsstaat: (a) zijn inspanningen te intensiveren en te voorkomen dat seksuele uitbuiting en handel in kinderen en kindersekstoerisme voorkomt, door, onder meer, uitgebreid onderzoek te doen en gegevens te verzamelen over de prevalentie en omvang van de problemen en alomvattende strategieën en beleid ter zake te implementeren; (b) de samenwerking te versterken met overheidsinstellingen in landen van waaruit of waarheen kinderen worden verhandeld teneinde dit verschijnsel te bestrijden; (c) personen die beroepsmatig met kinderen in aanraking komen, ouders, kinderen en het grote publiek door middel van voorlichting, inclusief mediacampagnes, te attenderen op de problemen van seksuele uitbuiting van kinderen, handel in kinderen en kindersekstoerisme; (d) kennis te nemen van de uitkomstendocumenten van het eerste, tweede en derde Wereldcongres tegen Commerciële Seksuele Uitbuiting van Kinderen, gehouden in 1996, 2001 resp. 2008; (e) passende wettelijke en andere maatregelen te treffen om kinderen die het slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting of prostitutie te beschermen en de daders van seksueel misbruik en/of uitbuiting te vervolgen; (f) wetshandhavers, maatschappelijk werkers en officieren van justitie op te leiden in hoe ze aangiftes op een kindvriendelijke manier kunnen opnemen, volgen en onderzoeken.	VenJ/ VWS
CRC-OP 23	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat maatregelen neemt om kindersekstoerisme te voorkomen, in het bijzonder door voor dit doel gelden te bestemmen voor publieke campagnes, waaronder de deelname van de kinderen. De Verdragsstaat dient ook, middels relevante autoriteiten, de samenwerking te versterken met de toerismesector, NGO's en organisaties uit het maatschappelijk middenveld om verantwoord toerisme te bevorderen door de verspreiding van een Gedragscode van de Wereldtoerisme-organisatie onder werknemers in de toerismesector en bewustwordingscampagnes voor het brede publiek.	VenJ/ VWS
CRC 76	Het Comité adviseert de Verdragsstaat maatregelen te treffen om jongens en meisjes te beschermen tegen seksuele uitbuiting, geweld en alle andere vormen van misbruik. Op de Nederlandse Antillen zou een gemeenschappelijk systeem voor de registratie van dergelijke gevallen moeten worden opgezet.	VenJ/ VWS

CRC-OP 21	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat zijn inspanningen versterkt ter vermindering en voorkoming van de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie door onder meer ervoor te zorgen dat er een uniform register komt en door een alomvattende studie uit te voeren naar het plaatsvinden en de omvang van het probleem, alomvattende preventiestrategie en -beleid opstellen en implementeren, de daders vervolgen en wetshandhavers, maatschappelijk werkers en officieren van justitie opleiden voor het ontvangen, monitoren en onderzoeken van meldingen en de daders vervolgen met aandacht voor het kind.	VenJ/ VWS
CRC-OP 11	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat alle nodige maatregelen neemt om te zorgen voor de implementatie van specifieke verplichtingen die voortvloeien uit het Facultatief Protocol in de nationale strategieën en programma's in overleg en samenwerking met de relevante stakeholders, en daarbij rekening houdt met de documenten die voortvloeien uit het Eerste, Tweede en Derde Wereldcongres tegen commerciële seksuele uitbuiting van kinderen (Stockholm 1996; Yokohama 2001; Rio de Janeiro 2008). In verband hiermee beveelt het Comité aan dat de Verdragsstaat zorgt voor de toekenning van voldoende middelen om de volledig implementatie te garanderen van alle bestaande nationale strategieën en programma's.	VWS/ VenJ
CRC-OP 13	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat een coördinatieorgaan instelt en de implementatie van het Facultatief Protocol inclusief lokaal niveau evalueert, met de actieve deelname van kinderen, waaronder de Jeugdraad. Bovendien wordt er aanbevolen dat de Verdragsstaat het coördinerende orgaan specifieke en voldoende menselijke en financiële middelen verschaft zodat dit orgaan volledig operationeel kan zijn.	VWS/ VenJ
CRC-OP 17	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan om de capaciteit van de politie te versterken voor het ontvangen en onderzoeken van meldingen van seksuele uitbuiting, onder andere door het vergroten van de menselijke en financiële middelen.	VenJ
CRC-OP 25	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat nadere maatregelen neemt om diens Wetboek van Strafrecht volledig in overeenstemming te brengen met de artikelen 2 en 3 van het Facultatief Protocol. Het Comité beveelt in het bijzonder aan dat de Verdragsstaat de productie en verspreiding van materiaal waarin geadverteerd wordt voor de verkoop van kinderen, kinderprostitutie of kinderpornografie strafbaar stelt.	VenJ
GRETA 2	GRETA considers that the Dutch authorities should continue developing a proactive approach taking full account of the particular vulnerability of child victims of trafficking, in accordance with the best interests of the child.	VenJ
GRETA 10	GRETA invites the Dutch authorities to continue and further strengthen their efforts to identify victims of trafficking for the purpose of labour exploitation, especially among irregular migrant workers, and to detect victims of trafficking among asylum seekers, in particular unaccompanied foreign minors.	VenJ
GRETA 14	Moreover, GRETA considers that the Dutch authorities should ensure that placing child victims of "loverboys" in closed shelters should be a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time, and should take into account the best interests of the child.	VenJ

UPR 98.37	De status van een open uitnodiging voor de Bijzondere Procedures daadwerkelijk bevestigen, en in het bijzonder door het uitnodigen van de Speciale Rapporteurs inzake de rechten van arbeidsmigranten, de handel in mensen, en in het bijzonder vrouwen en kinderen alsmede de verkoop van kinderen (Wit-Rusland).	BZ/ VenJ/ SZW
UPR 98.76	Rapporteren over de implementatie van het Actieplan tegen Kindermishandeling 2012-2016, waaronder seksueel geweld en kinderpornografie, tijdens de volgende tussentijdse universele periodieke toetsing (Hongarije).	VWS/ VenJ
UPR 98.77	De inspanningen versterken ter voorkoming en bestrijding van gevallen van aan seksueel toerisme gerelateerde kinderuitbuiting, onder meer door wettelijke maatregelen ter bescherming van kindslachtoffers van seksuele uitbuiting en prostitutie, en de daders van deze afschuwelijke daden voor de rechter brengen (Uruguay).	VWS/ VenJ
UPR 98.78	De opleiding versterken van handhavers van de openbare orde, maatschappelijk werkers en officieren van justitie die binnenkort de meldingen over seksuele uitbuiting van kinderen onderzoeken en verifiëren, de daders van deze misdrijven vervolgen en daarbij rekening houden met de aandacht voor het kind (Uruguay).	VenJ
UPR 98.79	Praktische maatregelen aannemen voor een absoluut verbod op geweld tegen vrouwen en wrede behandeling van kinderen (Oezbekistan).	VWS/ VenJ
UPR 98.81	Onmiddellijke maatregelen aannemen, waaronder het herzien van wetgeving en het ontwikkelen van alomvattende strategieën voor het uitbannen van kinderhandel, seksuele uitbuiting en de betrokkenheid van jongeren in de prostitutie (Wit-Rusland).	VenJ
UPR 98.82	Verdergaan met het versterken van de functies van de bevoegde instellingen en het gebruiken van adequate mechanismen voor een efficiëntere bestrijding van huiselijk geweld, dat vooral invloed heeft op vrouwen en kinderen (Chili).	VWS/ VenJ
UPR 98.83	Op nationaal niveau en ten opzichte van de verschillende ad hoc internationale organen, de inspanningen versterken ter verscherping van de maatregelen die gericht zijn op de strijd tegen het gebruik van kinderen bij seksueel toerisme en kinderpornografie (Chili).	VenJ
	Illegale adoptie	
CRC 46	Het Comité adviseert de Verdragsstaat alle maatregelen te treffen die nodig zijn om illegale adoptie te voorkomen, het bewustzijn over de rechten van het kind in dit opzicht te vergroten en "zwakke" adoptie uit te bannen in overeenstemming met het Haags Verdrag van 1993 inzake de Bescherming van Kinderen en Samenwerking op het gebied van Interlandelijke Adoptie. Het Comité adviseert voorts dat het Haags Adoptieverdrag wordt toegepast op Aruba en de Nederlandse Antillen.	VenJ
CRC-OP 27	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat alle nodige maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat de nationale wetgeving voldoet aan de artikelen 2 en 3 van het Facultatief Protocol, en in het bijzonder de omschrijving van verkoop (artikel 2 (a)) en het onrechtmatig verkrijgen van toestemming bij adoptie (artikel 3 (1) (a) (ii)) zoals bepaald in het Facultatief Protocol worden opgenomen in de wetgeving.	VenJ

CED 39	The Committee encourages the State party to consider establishing specific procedures for the review and, where appropriate, annulment of adoptions or placements that originated in an enforced disappearance, while keeping the principle of the best interests of the child as a primary consideration.	VenJ
	Gezondheid en zorg	
BuPo 8	Het Comité herhaalt zijn aanbeveling aan de Verdragsstaat om te waarborgen dat minderjarigen niet aan medische experimenten worden onderworpen, waarbij die minderjarige niet direct baat heeft (niet-therapeutisch wetenschappelijk onderzoek) en dat de garanties in het algemeen volledig overeenstemmen met de rechten van het kind, inclusief zaken rond toestemming.	VWS
CRC 40	Het Comité adviseert de Verdragsstaat uitgebreid onderzoek te doen naar de redenen voor de lange wachtlijsten en stappen te zetten om de gezinnen te betrekken bij de preventie en oplossing van hun problemen. Het Comité adviseert de Verdragsstaat eveneens gemeenschapsgerichte programma's in te zetten om de familie in brede zin aan te moedigen een actieve rol te spelen, zoals overlegmodellen, en opvoedkundige voorlichting te geven waarbij rekening wordt gehouden met de culturele achtergrond.	VWS
CRC 42	Het Comité adviseert de Verdragsstaat onderzoek te doen naar de redenen voor het grote aantal uithuisplaatsingen en de lange wachtlijsten, en een uitgebreide strategie te ontwikkelen om deze problemen aan te pakken en de kinderen en hun gezin daarbij te betrekken. De Verdragsstaat dient daarbij rekening te houden met de aanbevelingen van het Comité die op 16 september 2005 zijn gedaan op de Algemene Discussiedag over Kinderen zonder zorg van hun ouders.	VWS
CRC 44	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan onmiddellijk actie te nemen om te garanderen dat kinderen die hulp nodig hebben, niet in justitiële jeugdinstellingen worden geplaatst.	VenJ/ VWS
CRC 54	Het Comité adviseert de Verdragsstaat geld en mensen beschikbaar te stellen op alle niveaus van de GGZ en de wachttijden te bekorten om te waarborgen dat degenen die gespecialiseerde hulp behoeven daar toegang toe hebben.	VWS
CRC 58	In overeenstemming met zijn eerdere aanbevelingen adviseert het Comité de Verdragsstaat alle maatregelen te treffen die nodig zijn om alcohol- en drugsmisbruik te voorkomen.	VWS
CRC 60	Het Comité adviseert de Verdragsstaat zijn inspanningen te vergroten om het geven van borstvoeding te bevorderen en te voldoen aan de Internationale Code voor het op de markt brengen van poedermelk.	VWS
ESH 7.9	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 7§9 of the Charter on the grounds that: - there is no general mandatory medical examination for workers under 18 years of age; - it has not been established that regular medical examination of young workers is guaranteed in practice.	SZW
	Armoedebestrijding	

CESCR 24	The Committee urges the State party to combat poverty and social exclusion by targeting disadvantaged and marginalized groups, such as single parent families, migrants and children, and reiterates its recommendation calling on the State party to: a) establish, for each constituent country, an official poverty line which would enable the State party to assess the extent of poverty and monitor and evaluate progress; and b) draw up and implement anti-poverty strategies and action plans, taking full account of economic, social and cultural rights. In this regard, the Committee refers the State party to its statement on "Poverty and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights" (2001).	SZW
Comm 165	The Commissioner is concerned at the negative impact of growing child poverty on the enjoyment of children's rights in the Netherlands. He stresses that in times of economic crisis, the Dutch government has the duty to protect the most vulnerable from a reduction in the enjoyment of their human rights, in particular social and economic rights. Children at risk of poverty should not be further negatively impacted by budget cuts taken by the government in response to the economic crisis. The Commissioner recommends that, in response to the increasing poverty of children and in order to avoid regression on standards achieved, any envisaged budget cuts should be carefully assessed for their impact on the particularly vulnerable group constituted by children at risk of poverty and social exclusion.	SZW/ VWS
Comm 166	The Commissioner also invites the Dutch authorities to implement the recommendations made by the Children's Ombudsman who asked municipalities to develop an integrated anti-poverty policy specifically geared to children and inform actively the families concerned about existing assistance measures. The Commissioner underlines that policies aimed at combating poverty should not only target persons living on social benefits but also the working poor, including those who are selfemployed, and their children. The central government should monitor municipal anti-poverty policies with a view to ensuring that no child is left outside the scope of these measures and that they are effective.	BZK/ SZW
	Arbeid	
ESH 4.1	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 4§1 of the Charter on the grounds that: - It has not been established that the statutory minimum wage ensures a decent standard of living; - The reduced rates of the statutory minimum wages applicable to young workers are manifestly unfair.	SZW
ESH 7.3	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 7§3 of the Charter on the grounds that: - children aged 15, still subject to compulsory education, are not guaranteed the benefit of an uninterrupted rest period of at least two weeks during summer holidays; - it is possible for children aged 15, still subject to compulsory education, to deliver newspapers before school from 6 a.m. for up to 2 hours per day, 5 days per week.	SZW/ OCW

ESH 7.5	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 7§5 of the Charter on the ground that: - young workers' wages are not fair; and - apprentices' allowances are not fair.	SZW
ESH 7.6	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 7§6 of the Charter on the ground that it has not been established that the great majority of young workers have a right to remuneration for time spent on vocational training with the consent of the employer.	SZW
ESH 7.9	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 7§9 of the Charter on the grounds that: - there is no general mandatory medical examination for workers under 18 years of age; - it has not been established that regular medical examination of young workers is guaranteed in practice.	SZW/ VWS
	Caribisch Nederland	
BuPo 21	De Verdragsstaat dient zijn wet- en regelgeving zo aan te passen dat alle bepalingen waarin buitenechtelijke kinderen in erfrechtelijke zin worden gediscrimineerd, worden herzien. [NB: in 2013 is een wetsvoorstel voorbereid om de vermeende discriminatie op te heffen, maar toen bleek dat de aanbeveling berustte op een lezing van een onjuiste wetsuitgave.]	VenJ
CESCR 23	Het Comité roept de Verdragsstaat op om het probleem van discriminatie waarmee jongens op de eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen worden geconfronteerd, te blijven aanpakken door aandacht te besteden aan de onderliggende oorzaken, zoals de maatschappelijke stereotypen over en verwachtingen van jongens en meisjes. In dit verband beveelt het Comité aan dat het aan te nemen en uit te voeren beleid, naast de betrokkenheid van ouders en docenten, ook zorgt voor publieke bewustmakingscampagnes om de houding van het publiek ten opzichte van genderrollen en het onderwijs van jongens en meisjes te veranderen.	OCW
CRC 33	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen dringt het Comité er bij de Verdragsstaat op aan het probleem van doodslag onder jongeren [in de Nederlandse Antillen] te onderzoeken, en naar aanleiding van de bevindingen van het onderzoek effectieve maatregelen te treffen om de onderliggende oorzaak aan te pakken.	VenJ
CRC 56	Het Comité adviseert de Verdragsstaat zich in te spannen voor op de leeftijd en het geslacht toegesneden voorlichting over seksualiteit en voortplanting voor adolescenten op school en daarbuiten, met als oogmerk het terugdringen van het aantal tienerzwangerschappen en het geven van de benodigde hulp en toegang tot gezondheidszorg en scholing aan zwangere meisjes, en dan vooral op Aruba en de Nederlandse Antillen. Het Comité adviseert de Verdragsstaat voorts om zijn strategieën voor educatie en bewustwording van het grote publiek te intensiveren, met het oog op terugdringing van het aantal tienerzwangerschappen, vooral op Aruba en de Nederlandse Antillen.	OCW

CRC 64	Het Comité adviseert de Verdragsstaat zijn inspanningen voort te zetten en te intensiveren om alle kinderen op de Nederlandse Antillen toegang tot onderwijs te geven, het percentage voortijdige schoolverlaters terug te dringen en het percentage doorstromers naar het voortgezet onderwijs te verhogen.	OCW/ BZK
CRC 70	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen adviseert het Comité de Verdragsstaat de verklaring met betrekking tot artikel 22 [van het Kinderrechtenverdrag] in te trekken en effectieve wettelijke en andere maatregelen te treffen [op de Nederlandse Antillen] om passende bescherming van jonge vluchtelingen en alleenstaande minderjarigen te garanderen en programma's en beleid te implementeren om te garanderen dat zij toegang hebben tot gezondheidszorg, onderwijs en andere sociale voorzieningen. De verdragsstaat dient daarbij rekening te houden met algemene aanbeveling nr. 6 van het Comité (2005) inzake de behandeling van alleenstaande minderjarigen en kinderen die buiten het land van herkomst van hun ouders gescheiden zijn.	BZ/ VenJ/ VWS
CRC 72	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen adviseert het Comité de wetgeving inzake kinderarbeid [in de Nederlandse Antillen] te herzien en deze herziene wetgeving te implementeren, arbeidsinspecties te versterken en boetes op te leggen bij overtredingen, om economische uitbuiting van kinderen uit te bannen. Het Comité adviseert de Verdragsstaat voorts om het Verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de uitbanning van de ergste vormen van kinderarbeid (nr. 182) en het Verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de minimumleeftijd voor toelating tot het arbeidsproces (nr. 138) in alle delen van de Verdragsstaat toe te passen.	SZW
UPR 98.75	Voortbouwen op dit succes (het bereiken van een totaal verbod op lijfstraffen voor kinderen in alle situaties in het Europese deel van het Nederlandse grondgebied) en ervoor zorgen dat dit verbod ook behoorlijk wordt geïmplementeerd in Aruba en de Nederlandse Antillen door de benodigde wetgeving op dit gebied te bekrachtigen (Hongarije).	VenJ

Zie in relatie tot kinderrechten ook de hoofdstukken "Naleving, bevordering en toezicht – Nationale Ombudsman/Kinderombudsman" (p. 9) en "Onderwijs" (p. 127) en t.a.v. het Kinderrechtenverdrag het hoofdstuk "Internationale verdragen en protocollen" (p. 21).

Recente kamerbrieven bij "Kinderrechten"

- Op korte termijn zal VWS de kamer informeren over de wijze waarop de nieuwe aanbevelingen van het VN-kinderrechtencomité (zitting comité 27 mei 2015) worden opgepakt.
- *Kamerstukken II* 2014/15, 31 839, nr. 462. (Reactie Kinderrechtenmonitor.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 28 345, nr. 136. (Voortgangsrapportage geweld in afhankelijkheidsrelaties & Aanbieding Voortzetting Actieplan 'Ouderen in veilige handen'.)
- *Kamerstukken II* 2011/12, 31 015, nr. 69 en bijlage. (Actieplan aanpak kindermishandeling 2012–2016 'Kinderen Veilig'.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 31 265, nr. 55. (Interlandelijke adoptie.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 28 638, nr. 132. (Draagmoederschap.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 33 508, nr. 13. (Nota van wijziging wet medisch-wetenschappelijk onderzoek minderjarigen.)

- *Kamerstukken II* 2014/15, 25 424, nr. 276. (Beantwoording vragen over wachtlijsten in de GGZ.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 25 424, nr. 273 (Informatie over acute GGZ.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 32 011, nr. 34. (Tabaksbeleid.)
- *Aanhangsel van de Handelingen II* 2014/15, 622. (*Kamervragen van het lid Yücel (PvdA) over armoedeproblematiek over het bericht dat 2,5 miljoen mensen in Nederland onder de armoedegrens leven.)*
- *Kamerstukken II* 2013/14, 24 515, nr. 282. (*Het voorkomen van armoede- en schuldenproblematiek o.a. over rapport Kinderen in Tel).*
- *Kamerstukken II* 2014/15, 24 515, nr. 293. (*"Armoede in Nederland, internationale rapporten." Betreft toelichting generiek armoedebeleid in internationaal perspectief plus specifieke aandacht alleenstaande ouders.)*
- *Kamerstukken II* 2013/14, 33 623, nr. 11. (Wijziging van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag in verband met het van toepassing verklaren van die wet op nader bepaalde overeenkomsten van opdracht.)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 33 623, nr. 12. (Wijziging van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag in verband met het van toepassing verklaren van die wet op nader bepaalde overeenkomsten van opdracht.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 29 544, nr. 602. (Arbeidsmarktbeleid)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 31 839, nr. 453. (Verslag van het schriftelijk overleg over het actieplan Kinderrechten in het Koninkrijk.)

Rechten ouderen

	Aanbeveling	Min.
CESCR 29	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om prioriteit te verlenen aan de verbetering van het gezondheidszorgstelsel voor ouderen om te voldoen aan de verplichting hen de beschikbaarheid, toegankelijkheid, aanvaardbaarheid en kwaliteit van de gezondheidszorg te garanderen. In dit verband beveelt het Comité aan dat de Verdragsstaat een strategie aanneemt voor de gezondheidszorg aan ouderen, in overeenstemming met Algemene Aanbeveling nr. 14 van het Comité over het recht op gezondheidszorg (2000). Het Comité verzoekt de Verdragsstaat eveneens dringend om de kwaliteit van de aan ouderen verleende faciliteiten, goederen en diensten te monitoren door een effectief inspectiesysteem. Bovendien stimuleert het Comité de Verdragsstaat, gezien de ouder wordende bevolking, om een coherente en alomvattende strategie aan te nemen om de moeilijkheden waarmee ouderen worden geconfronteerd, aan te pakken. In dit verband wijst het Comité de Verdragsstaat op Algemene Aanbeveling nr. 16 over de economische, sociale en culturele rechten van ouderen (1995).	VWS
ESH 23	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 23 of the Charter on the grounds that there is no adequate legal framework to combat age discrimination outside employment.	BZK
ESH 24	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 24 of the Charter on the ground that the termination of employment on the sole ground that the person has reached the pensionable age, which is permitted by law, is not justified.	SZW

Recente kamerbrieven bij "Rechten ouderen"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 28 345, nr. 136. (Voortgangsrapportage geweld in afhankelijkheidsrelaties & Aanbieding Voortzetting Actieplan 'Ouderen in veilige handen'.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 34 104, nr. 55. (Langdurige zorg.)

Rechten van personen met een handicap

	Aanbeveling	Min.
CESCR 13	Het Comité roept de Verdragsstaat op om zich te blijven inspannen ter bevordering van de integratie van personen met een handicap op de arbeidsmarkt en hen te faciliteren bij hun toegang, fysiek of anderszins, tot onderwijs. Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat alle nodige maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat alle personen met een handicap dezelfde economische, sociale en culturele rechten kunnen genieten als de rest van de bevolking, waarbij aandacht gegeven wordt aan de toegankelijkheid van openbare plaatsen voor deze personen. In dit verband wijst het Comité de Verdragsstaat op Algemene Aanbeveling nr. 5 over personen met een handicap (1995).	VWS/ SZW/ OCW/ BZK
CAT 21	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan: (a) Alternatieve maatregelen te ontwikkelen om het aantal gedwongen opgenomen personen met geestelijke en psychosociale handicaps te verlagen en ervoor te zorgen dat onvrijwillige opnames in vrijheidsbeperkende instellingen, inclusief instellingen voor psychiatrische en maatschappelijke zorg, gedaan worden op basis van een gerechtelijke beslissing, waarbij alle geldende wettelijke waarborgen gegarandeerd worden; (b) De mogelijkheden voor beroep tegen beslissingen en de toegang tot klachtmechanismen voor geïnterneerde personen te vergroten; (c) Beperkingen en eenzame opsluiting als uiterste redmiddel te gebruiken, wanneer alle andere controle-alternatieven mislukt zijn, voor een zo kort mogelijke periode en onder strikt medisch toezicht; (d) Effectief en onpartijdig onderzoek te doen naar incidenten waar buitensporig gebruik van beperkende maatregelen geleid heeft tot letsel en/of overlijden van geïnterneerde personen; en (e) Middelen en herstel te bieden aan de slachtoffers.	VWS
CEDAW 25	Het Comité roept de Verdragsstaat op zijn inspanningen om stereotype beelden en opvattingen ten aanzien van de rollen van mannen en vrouwen in gezin en maatschappij uit te bannen in overeenstemming met de artikelen 2 (onder f) en 5 (onder a) van het Verdrag te intensiveren. Daartoe behoort het ontwikkelen van aanvullende programma's om genderstereotypen gecombineerd met discriminatie op andere gronden aan te pakken, bijvoorbeeld ras, seksuele geaardheid en handicaps, en het overheidsbeleid met name op het gebied van migratie en integratie kritisch te onderzoeken en gerichte programma's op het gebied van gendergelijkheid op te zetten voor het onderwijs en trainingen voor leerkrachten.	OCW
CEDAW 45	Het Comité roept Nederland op het vóórkomen van armoede onder vrouwen en de bijbehorende risico's intensief te monitoren, specifiek op vrouwen gerichte maatregelen op te nemen in zijn regelingen voor armoedebestrijding en op vrouwen, met inbegrip van gescheiden vrouwen, gerichte armoedepreventieprogramma's te ontwikkelen. Het Comité dringt er bij Nederland voorts op aan zijn wetgeving inzake de sociale sector en het sociale beleid te analyseren op genderaspecten evenals de bezuinigingen op de gezondheidszorg en met name aandacht te besteden aan oudere vrouwen, alleenstaande moeders en gehandicapte vrouwen.	SZW/ OCW

CRC 27	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan te garanderen dat iedereen beschermd is tegen discriminatie op grond van ras, huidskleur, geslacht, taal, geloof, politieke of andere overtuiging, nationale, etnische of sociale herkomst, bezit, handicap, herkomst of andere status in alle delen van het Koninkrijk der Nederlanden. Het Comité dringt er ook bij de Verdragsstaat op aan zijn bewustwordingscampagnes en andere activiteiten ter voorkoming van discriminatie te verstevigen en zo nodig maatregelen te treffen waarmee voorrang wordt gegeven aan bepaalde kwetsbare groepen kinderen, zoals asielzoekende kinderen en vluchtelingenkinderen, en kinderen uit minderheidsgroeperingen. Het Comité dringt er voorts bij de Verdragsstaat op aan alle maatregelen te treffen die nodig zijn om een effectieve aanpak van discriminatie van kinderen op alle maatschappelijke terreinen te waarborgen.	BZK/ VWS/ VenJ/ SZW
CRC 50	In het licht van de Standaardregels voor Gelijke Kansen voor Personen met een Handicap (Algemene Vergadering, resolutie 48/96, bijlage), artikel 23 van het Verdrag, en algemene aanbeveling nr. 9 van het Comité (2006) inzake de rechten van kinderen met een handicap, adviseert het Comité de Verdragsstaat: (a) alle maatregelen te treffen die nodig zijn om te garanderen dat wetgeving die voorziet in de bescherming van personen met een handicap, en programma's en voorzieningen voor kinderen met een handicap effectief worden geïmplementeerd; (b) programma's voor vroegtijdige opsporing en ingrijpen te ontwikkelen en te versterken; (c) bewustwordingscampagnes inzake de rechten en speciale behoeften van kinderen met een handicap op te zetten en hun opname in de maatschappij te bevorderen, en discriminatie en opname in een instelling te voorkomen; (d) personen die beroepsmatig met kinderen met een handicap werken, zoals artsen, paramedici en ondersteunend personeel, onderwijzers en maatschappelijk werkers, trainingen te bieden; (e) het Internationale Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap en het Facultatief Protocol daarbij, ondertekend op 30 maart 2007, te ratificeren.	VWS
ESH 15.2	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 15§2 of the Charter on the ground that it has not been established that persons with disabilities are guaranteed an effective equal access to employment.	SZW/ VWS
Comm 187	The Commissioner considers that the Appropriate Education Act represents a step in the right direction, and encourages the Dutch authorities to support its proper implementation through continuous monitoring and evaluation, as well as effective coordination and allocation of adequate resources.	OCW

Comm 188	However, the Commissioner is of the opinion that the new arrangements fall short of adopting inclusive education as a fundamental principle. He encourages the Dutch authorities to develop access to inclusive education beyond the framework of "appropriate education", in particular by setting clear goals to reduce reliance on segregated school settings accompanied by a clear and ambitious timetable; increasing efforts to provide reasonable accommodation in education, notably through the allocation of sufficient human and financial resources for educational support, as well as through provisions establishing reasonable accommodation as a clear, enforceable obligation for mainstream schools; and fostering the full involvement of parents and, where appropriate, pupils in all relevant decisions. In this context, the Council of Europe Committee of Ministers' Recommendation Rec(2006)5 with its accompanying Council of Europe Disability Action Plan 2006-2015 (Action Line No. 4: Education) and Recommendation Rec(2013)2 on ensuring full inclusion of children and young persons with disabilities into society may provide valuable inspiration and guidance.	OCW
UPR 98.62	Adequate maatregelen nemen ter bestrijding van discriminatie en marginalisatie van kwetsbare groepen, in het bijzonder migranten, minderheden, vrouwen, kinderen en personen met een handicap (Vietnam).	BZK/ SZW/ OCW/ VWS
UPR 98.102	Inspanningen versterken ter bevordering van de toegang voor personen met een handicap tot onderwijs en arbeidsmarkt en de wettelijke bescherming van deze groep, in het bijzonder via het bespoedigen van de goedkeuring door het parlement van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Oekraïne).	VWS/ BZ/ alle

Zie voor de ratificatie van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap het hoofdstuk "Internationale verdragen en protocollen" (p. 21).

Recente kamerbrieven bij "Rechten van personen met een handicap"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 33 990, nr. 9. (Plan van Aanpak Implementatie VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.)

Informatiesamenleving

Privacy

	Aanbeveling	Min.
BuPo 14	De Verdragsstaat dient de wetgeving inzake telefoontaps zo toe te passen dat deze aansluit bij artikel 17 van het Verdrag en dat mededelingen die onder de geheimhoudingsplicht vallen, van telefoontaps worden uitgesloten.	BZK/ VenJ
BuPo 15	De Verdragsstaat dient zijn wetgeving zo aan te passen dat de antiterrorismemaatregelen [waarbij burgemeesters een bestuurlijk "bevel tot verstoring" kunnen uitvaardigen] niet in strijd zijn met artikel 17 van het Verdrag en dat er effectieve waarborgen, inclusief rechterlijk toezicht, zijn die misbruik tegengaan.	BZK/ VenJ
CEDAW 31	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan alvorens de [nieuwe] wet [op de prostitutie] aan te nemen een risico-analyse uit te voeren, waarbij ook het privacy perspectief wordt onderzocht, in overleg met betrokken groepen en relevante organisaties. Het Comité moedigt de Verdragsstaat aan voldoende financiële middelen toe te wijzen voor de empowerment van prostituees en de gelden voor uitstapprogramma's in stand te houden. [NB: Na het onoverkomelijke bezwaar van de Eerste Kamer tegen een algehele registratieplicht voor prostituees is het element van de registratieplicht in de Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche (Wrp) komt te vervallen.]	VenJ
Comm 70	The Commissioner welcomes the existence of a general framework for the democratic oversight of the secret services activities in the Netherlands notably thanks to the existence of the Review Committee for the Intelligence and Security Services (CTIVD). The Commissioner encourages the Dutch authorities in their efforts to strengthen the existing legal framework, in particular the 2002 Intelligence Service Act (ISA), for overseeing and reviewing the activities of the intelligence and security services in order to ensure that human rights are fully protected against any abuse by these services.	BZK
Comm 71	When amending the ISA, the authorities should ensure in particular that the new legislation takes into consideration the evolution of technologies (such as use of metadata) available to the relevant services and fully complies with the ECHR as interpreted by the Court concerning the protection of privacy and personal data. As the Commissioner stressed in his human rights comment entitled "Human rights at risk when secret surveillance spreads", first of all, the law must be precise and clear as to the offences, activities and people subjected to surveillance, and must set out strict limits on its duration, as well as rules on the disclosure and destruction of surveillance data. Secondly, rigorous procedures should be in place to order the examination, use and storage of the data obtained, and those subjected to surveillance should be given a chance to exercise their right to an effective remedy. Thirdly, the bodies supervising the use of surveillance should be independent, and appointed by and accountable to parliament, rather than the executive.	BZK

Comm 72	The Commissioner strongly recommends that additional safeguards be included in the current legislation on intelligence and security services' activities in light of the above-mentioned human rights principles. In particular, the Dutch authorities should ensure that specific rules on metadata processing are added and that specific storage periods for raw data are set. The Commissioner also stresses the need for the Dutch authorities to take the utmost care, when co-operating with foreign intelligence and security services, to ensure that the human rights standards of personal data protection are respected.	BZK
Comm 73	The Commissioner invites the Dutch authorities to reinforce the legal framework for the supervision of the intelligence and security activities, including the use of all the new surveillance technologies available, notably by considering strengthening the role of the CTIVD and the authority of its decisions on the lawfulness of the activities supervised. While the procedure of notification to subjects of personal data collection has recently been criticised for being cumbersome and time-consuming for those who have to apply it, the Commissioner considers that it also plays the role of safeguard and should therefore be maintained.	BZK

Recente kamerbrieven bij "Privacy"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 33 542, nr. 16. (Reactie van het kabinet naar aanleiding van de ongeldigverklaring van de richtlijn dataretentie.)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 33 989, nrs. 1-3. (Verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet van de bepaling inzake de onschendbaarheid van het brief-, telefoon- en telegraafgeheim.)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 33 820, nr. 2. (Evaluatie Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (rapport Commissie-Dessens).
- *Kamerstukken II* 2014/15, 33 820, nr. 4. (Kabinetsreactie over het advies van commissie evaluatie Wiv 2002 (Commissie-Dessens) inzake bijzondere bevoegdheden in de digitale wereld.)

Immigratie en asiel

Asielprocedure

	Aanbeveling	Min.
	Asielprocedure en non-refoulement	
BuPo 9	De Verdragsstaat dient te garanderen dat het in de asielverzoekprocedure mogelijk is om het verzoek aan een grondige en passende beoordeling te onderwerpen, door voldoende tijd te gunnen voor het leveren van bewijs. De Verdragsstaat dient in alle gevallen te waarborgen dat het beginsel van non-refoulement wordt gerespecteerd.	VenJ
CEDAW 41	Het Comité meent dat de korte duur van de versnelde asielprocedure zelfs bij verlenging tot acht dagen, zoals Nederland beoogt, ongeschikt is voor kwetsbare groepen, zoals vrouwen die het slachtoffer zijn van geweld en kinderen zonder begeleiders, en dringt er daarom op aan dat de Verdragsstaat in de procedure voor deze groepen de mogelijkheid opneemt hun verzoek in een later stadium toe te lichten en bewijs te overleggen. Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat voorts op aan asielzoekers tijdens de gehele behandeling van hun zaak adequaat onderdak te verschaffen, ook in de fase van beroep. Het Comité roept de Verdragsstaat voorts op huiselijk geweld en gendergerelateerde vervolging aan te merken als gronden voor asiel, hetgeen zou stroken met de richtlijnen van de Hoge Commissaris voor de vluchtelingen van de VN inzake gendergerelateerde vervolging en richtlijn 2004/83/EG van de Raad van de Europese Unie van 29 april 2004.	VenJ
CAT 11a	Het Comité heeft kennisgenomen van de intentie van de Verdragsstaat om de versnelde asielprocedure in 2013 te evalueren en beveelt aan dat de Verdragsstaat de volgende herziening overweegt: Geef asielzoekers voldoende tijd, met name degenen in de versnelde procedures, om de redenen voor hun aanvraag volledig aan te geven en essentieel bewijs te verkrijgen en overleggen om een eerlijke en een efficiënte asielprocedure te garanderen, zodat de rechtmatigheid van de aanvragen voor bescherming door vluchtelingen en andere personen die internationale bescherming nodig hebben naar behoren erkend wordt en dat refoulement voorkomen wordt.	VenJ
CED 23	The Committee calls on the State party to ensure that the appeals procedure against a decision to extradite, return or expel provides for a substantive review of the application when assessing whether there are grounds for believing that the applicant would be in danger of being subjected to enforced disappearance.	VenJ
	Rechten ongedocumenteerde migranten	
CESCR 25b	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om te voldoen aan diens kernverplichtingen onder het Verdrag en ervoor te zorgen dat het minimumbestaansniveau voor wat betreft het recht op huisvesting, onderwijs en gezondheidszorg wordt nageleefd, beschermd en vervuld in relatie tot ongedocumenteerde migranten.	VenJ

Comm 133	Finally, the Commissioner notes with concern that, while irregular immigrants have access to necessary medical care, they encounter difficulties in exercising this right in practice. He urges the Dutch authorities to improve access to healthcare for these persons notably by following the recommendations made by the National Ombudsman.	VenJ
CEDAW 41	Het Comité meent dat de korte duur van de versnelde asielprocedure zelfs bij verlenging tot acht dagen, zoals Nederland beoogt, ongeschikt is voor kwetsbare groepen, zoals vrouwen die het slachtoffer zijn van geweld en kinderen zonder begeleiders, en dringt er daarom op aan dat de Verdragsstaat in de procedure voor deze groepen de mogelijkheid opneemt hun verzoek in een later stadium toe te lichten en bewijs te overleggen. Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat voorts op aan asielzoekers tijdens de gehele behandeling van hun zaak adequaat onderdak te verschaffen, ook in de fase van beroep. Het Comité roept de Verdragsstaat voorts op huiselijk geweld en gendergerelateerde vervolging aan te merken als gronden voor asiel, hetgeen zou stroken met de richtlijnen van de Hoge Commissaris voor de vluchtelingen van de VN inzake gendergerelateerde vervolging en richtlijn 2004/83/EG van de Raad van de Europese Unie van 29 april 2004.	VenJ
CEDAW 47	Voor de tussentijd roept het Comité Nederland op onmiddellijk maatregelen te treffen om de moedersterfte onder vrouwelijke asielzoekers terug te dringen en vrouwen zonder papieren voor te lichten over hun rechten en praktische informatie te verschaffen over hoe zij toegang krijgen tot de gezondheidszorg.	VenJ
ECRI 184	De ECRI adviseert de autoriteiten ervoor te zorgen dat afgewezen asielzoekers die niet het land kunnen worden uitgezet, voldoende maatschappelijke ondersteuning krijgen zodat hun fysieke en geestelijke gezondheid is gewaarborgd.	VenJ
Comm 126	The Commissioner is concerned at the current human rights situation of immigrants staying irregularly in the Netherlands. He recalls that, in accordance with international standards binding on the Netherlands, these persons continue to be entitled to a range of human rights, including social and economic rights.	VenJ
Comm 130	The Commissioner recalls that anyone, irrespective of whether their stay in a country is lawful, has the right to an adequate standard of living for himself and his family, including adequate food, clothing and shelter. Many international instruments to which the Netherlands is a party recognise this right which is intimately linked with human dignity. The Commissioner draws the attention of the Dutch authorities to the Parliamentary Assembly of the Council of Europe’s Resolution 1509 (2006) on human rights of irregular migrants where the Assembly considers that in terms of minimum economic and social rights, adequate housing and shelter guaranteeing human dignity should be afforded to irregular migrants and that social protection through social security should not be denied to them where it is necessary to alleviate poverty and preserve human dignity.	VenJ

Comm 131	The Commissioner calls on the Dutch authorities to find solutions, in consultation with the persons directly concerned, human rights institutions and NGOs, to ensure that the basic needs, including shelter, clothes and food, of irregular immigrants at immediate risk of destitution are met, as also requested by the European Committee of Social Rights in its Decisions on immediate measures of 25 October 2013. He recalls that the Committee of Ministers, in its Resolution on a collective complaint brought against the Netherlands under the European Social Charter, while recognising the limitation of persons protected under the Charter, notes that "this does not relieve states from their responsibility to prevent homelessness of persons unlawfully present in their jurisdiction, more particularly when minors are involved".	VenJ
UPR 98.104	Een migratiebeleid ontwikkelen waarbij rekening gehouden wordt met de internationale mensenrechtennormen op dit gebied (Guatemala).	VenJ
UPR 98.105	Substantiële hervormingen bevorderen bij het immigratiebeleid, waarbij de conformiteit met internationale normen wordt gegarandeerd en maatregelen die vreemdelingen marginaliseren worden herroepen (Mexico).	VenJ
UPR 98.107	Het bestaande migratiebeleid in Nederland herzien om ervoor te zorgen dat de volledige toepassing van internationale normen plaatsvindt (Paraguay).	VenJ
	Minderjarige vreemdelingen	
CRC 62b	Het Comité adviseert de Verdragsstaat het recht op onderwijs van alle kinderen te waarborgen door inschrijving van kinderen zonder of met onvolledige verblijfspapieren te vergemakkelijken.	VenJ/ OCW
UPR 98.99	De inschrijving van kinderen met ontbrekende of onvolledige documenten vergemakkelijken, de veiligheidssituatie in scholen die in dit opzicht moeilijkheden hebben verbeteren en mensen- en kinderrechteneducatie op alle niveaus in de onderwijscurricula opnemen (Azerbeidzjan).	VenJ/ OCW
CESCR 31	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan om de juiste maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat ongedocumenteerde kinderen die zich inschrijven voor het beroepsonderwijs in Nederland, in staat worden gesteld hun stage te verrichten.	VenJ/ OCW
CRC 52	Het Comité adviseert de Verdragsstaat passende maatregelen te treffen om te garanderen dat alle kinderen binnen zijn landsgrenzen [dus inclusief kinderen zonder verblijfsvergunning] toegang hebben tot medische basiszorg.	VenJ/ VWS

CRC 70	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen adviseert het Comité de Verdragsstaat de verklaring met betrekking tot artikel 22 [van het Kinderrechtenverdrag] in te trekken en effectieve wettelijke en andere maatregelen te treffen [op de Nederlandse Antillen] om passende bescherming van jonge vluchtelingen en alleenstaande minderjarigen te garanderen en programma's en beleid te implementeren om te garanderen dat zij toegang hebben tot gezondheidszorg, onderwijs en andere sociale voorzieningen. De verdragsstaat dient daarbij rekening te houden met algemene aanbeveling nr. 6 van het Comité (2005) inzake de behandeling van alleenstaande minderjarigen en kinderen die buiten het land van herkomst van hun ouders gescheiden zijn.	BZ/ VenJ/ VWS
ESH 17.1	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 17§1 of the Charter on the grounds that: - prison sentences for minors may be up to 30 years; - young offenders may be held in adult detention facilities; - unlawfully present children are not provided with shelter for as long as they are in the jurisdiction of the Netherlands.	VenJ
ESH 31.2	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 31§2 of the Charter on the ground that there is no legal requirement to provide shelter to children unlawfully present in the Netherlands for as long as they are in its jurisdiction. This ground of non conformity is the one which led to the finding of violation in DCI v. the Netherlands.	VenJ
CED 37	The Committee recommends that the State party incorporate into its criminal legislation the specific offences described in article 25, paragraph 1, of the Convention. The Committee also urges the State party to investigate thoroughly the disappearance of unaccompanied children from asylum reception centres and to search for and identify those children who may have been the victims of enforced disappearance, in conformity with article 25, paragraph 2, of the Convention.	VenJ
GRETA 10	GRETA invites the Dutch authorities to continue and further strengthen their efforts to identify victims of trafficking for the purpose of labour exploitation, especially among irregular migrant workers, and to detect victims of trafficking among asylum seekers, in particular unaccompanied foreign minors.	VenJ
UPR 98.115	Asielprocedures herzien met het oog op de zo snel mogelijke bespoediging van het nemen van een beslissing in zaken met minderjarige asielzoekers en gezinshereniging van kwetsbare kinderen op een efficiënte en juiste manier mogelijk maken (Verenigde Staten van Amerika).	VenJ
UPR 98.117	Aanvullende maatregelen overwegen om ervoor te zorgen dat de belangen van het kind op de juiste wijze in overweging worden genomen bij de bepalingen voor asielzoekende gezinnen, aangezien lange termijnen en onzekerheid op vooral deze groep een aanzienlijke impact heeft (Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland).	VenJ/ VWS
	Ondersteuning asielzoekers	

CAT 11b	Het Comité heeft kennisgenomen van de intentie van de Verdragsstaat om de versnelde asielprocedure in 2013 te evalueren en beveelt aan dat de Verdragsstaat de volgende herziening overweegt: Laat ruimte voor geschikte rechtshulp aan alle asielzoekers, waaronder door in uitzonderingen te voorzien voor het maximale aantal uren rechtsbijstand tijdens de asielprocedure om de indiening van complexe verzoeken te faciliteren.	VenJ
CAT 12	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat maatregel treft: a) Om asielzoekers met specifieke behoeften zo snel mogelijk te identificeren, door ervoor te zorgen dat de aanvragers tijdens medische onderzoeken als onderdeel van de asielprocedure zowel beoordeeld worden op hun vermogen om naar behoren gehoord te worden als op hun eventuele behoeften aan behandeling en ondersteuning als gevolg van mishandeling, foltering of geleden trauma's; b) Om het Istanbul-protocol toe te passen in de asielprocedure en hierover training te bieden aan de betrokken professionals om het houden van toezicht op, het documenteren van en het onderzoeken van foltering en mishandeling mogelijk te maken waarbij de focus ligt op zowel fysieke als psychologische sporen, met als doel het bieden van herstel aan slachtoffers.	VenJ
	Verblijfsvergunning	
CAT 13	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat overweegt om de bepaling in artikel 29 lid 1c van de Vreemdelingenwet te handhaven en ervoor te zorgen dat de beoordeling van de gegronde angst onder andere rekening houdt met de eerdere ervaring met vervolging of ernstige schade die duidt op gegronde angst en of er al dan niet bescherming geboden kan worden tegen wijdverspreid en algemeen geweld in het land van bestemming door de staat of anderen, in overeenstemming met artikel 3 van het Verdrag.	VenJ
ECRI 205	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten de leges voor verblijfsvergunningen te verlagen.	VenJ
Comm 127	The Commissioner welcomes the steps taken by the government to grant residence permits to some of the immigrants who cannot be returned through the "no-fault" procedure and to child asylum seekers whose applications were rejected but who have been living in the country for a certain period of time. However, he notes that the conditions applying to these two schemes are very restrictive and invites the Dutch authorities to review these conditions. As concerns the "no-fault" residence permit, the Dutch authorities should in particular consider granting a residence permit if the country of return does not respond to a request for travel documents within a reasonable period.	VenJ

Comm 128	As concerns the Children's Pardon, the Commissioner calls on the Dutch authorities to apply the procedure in a more inclusive way. In particular, the current interpretation according to which children who were fully integrated in society but not "under the supervision of the central government" are excluded from the pardon scheme should be reconsidered. More generally, the Commissioner urges the Dutch authorities to ensure full respect of the right of children of families of irregular immigrants to have their best interests treated as a primary consideration in all decisions pertaining to residence permits or return and affecting them, including as members of their families, as required by Article 3 of the UN CRC.	VenJ
	Terugkeer	
CAT 18	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend uitsluitend beperkingen te gebruiken bij gedwongen terugkeer in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel, en om incidenten van buitensporig gebruik van beperkingen en geweld bij gedwongen terugkeer te onderzoeken.	VenJ
UPR 98.118	Onderzoeken uitvoeren naar meldingen en informatie over wrede behandelingen tijdens het uitzetten van vreemdelingen uit Nederland en zorgen voor transparantie bij het onderzoeken van dergelijke meldingen (Oezbekistan).	VenJ
CPT 78	The CPT recommends to take the necessary steps to ensure that persons deprived of their liberty are only searched by staff of the same sex and that any search which requires an inmate to undress is conducted out of the sight of custodial staff of the opposite sex.	VenJ
CPT 80	The CPT recommends the necessary steps to be taken to ensure that: 1) any foreign national to be deported is given the opportunity to be medically examined prior to the removal operation; 2) all foreign nationals who have been the subject of an abortive deportation operation undergo a medical examination as soon as they are returned to detention.	VenJ
ECRI 178	De ECRI adviseert de autoriteiten ervoor te zorgen dat een beroep tegen een negatief besluit over een asielaanvraag dat wordt ingediend bij een rechtbank en de Raad van State automatisch tot opschorting van de uitzettingsprocedure leidt.	VenJ
Comm 129	The Commissioner is concerned at the protracted legal limbo in which some irregular immigrants find themselves, in view of the negative impact of this situation on their human rights. He calls on the Dutch authorities to assess the situation as regards the practical possibility of returning these persons thoroughly and on an individual basis. Where return is impossible or particularly difficult, the Dutch authorities should find solutions to authorise the relevant person to stay in the Netherlands in conditions which meet their basic needs and respect their human rights. Particular attention should be given to ensuring the prohibition of inhuman and degrading treatment (Article 3 of the ECHR) and the protection of the right to private and family life (Article 8 of the ECHR). Immigrants who are not removable should also be protected from being arrested and placed in administrative detention.	VenJ

Recente kamerbrieven bij "Asielprocedure"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 19 637, nr. 2007. (Kabinetsreactie tweede monitor vreemdelingenketen.)
- *Kamerstukken II* 2014/2015, 19 637, nr. 1933. (Verbeterde asielprocedure.)
- *Kamerstukken II* 2014/2015, 29 344, nr. 124 (Terugkeerbeleid; CPT-rapport n.a.v. ad hoc bezoek inzake een Frontex vlucht met kabinetsreactie.)

Vreemdelingenbewaring

	Aanbeveling	Min.
	Algemeen	
CESCR 25a	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om ervoor te zorgen dat de wetgeving in Nederland garandeert dat asielzoekers uitsluitend in detentie worden gehouden indien dit absoluut noodzakelijk is en dat de tijd die afgewezen asielzoekers en irreguliere migranten in detentie doorbrengen, beperkt wordt tot een strikt minimum.	VenJ
CERD 11	Het Comité adviseert de Verdragsstaat zijn gestelde beleid om detentie als uiterste maatregel te nemen ook daadwerkelijk te implementeren, en zijn inspanningen te verdubbelen bij het opzetten van alternatieve woonvoorzieningen voor gezinnen en kinderen in dergelijke situaties.	VenJ
CAT 15	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan: a) de maximale termijn voor de administratieve detentie van vreemdelingen strikt na te leven, inclusief in de context van herhaalde detentie; b) de opstapeling van administratieve en strafrechtelijke detentie van migranten in overschrijding van de maximale termijn van 18 maanden uit het vreemdelingenrecht indien mogelijk te voorkomen.	VenJ
CAT 16	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om ervoor te zorgen dat het juridische regime van vreemdelingendetentie geschikt is voor zijn doel en dat het verschilt van het regime voor strafrechtelijke detentie. De Verdragsstaat wordt eveneens dringend verzocht om vreemdelingendetentie als uiterste middel te gebruiken en indien noodzakelijk, voor een zo kort mogelijke periode en zonder buitensporige beperkingen, en om alternatieven voor de detentie van asielzoekers vast te stellen en toe te passen.	VenJ
CAT 17	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan a) de leeftijd van een alleenstaande minderjarige vreemdeling, indien twijfelachtig, te controleren voordat het in detentie geplaatst wordt. Dergelijke detentie dient als uiterste middel gebruikt te worden; b) om alternatieven te vinden ter voorkoming van de detentie van kinderen of de scheiding van kinderen van hun families; c) om te garanderen dat alleenstaande minderjarige vreemdelingen alle rechten kunnen genieten die hen toekomen op grond van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind, dat geratificeerd is door het Koninkrijk der Nederlanden.	VenJ
CRC 68	Het Comité adviseert de Verdragsstaat het gebruik van vreemdelingenbewaring voor alleenstaande minderjarigen en voor gezinnen met kinderen verder terug te dringen, de reeds getroffen maatregelen ter voorkoming van de verdwijning van asielzoekende kinderen te intensiveren, en op hun cultuur toegesneden hulp te bieden.	VenJ

CPT 61	The CPT recommends to avoid, as far as possible, detaining families with children. If, in exceptional circumstances, detention cannot be avoided, its period should not exceed the maximum duration provided by law i.e. 28 days.	VenJ
CPT 63	The CPT recommends to review the practice at the Centre of locking up children in their cells, in the light of the remarks in paragraph 63.	VenJ
ECRI 207	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten een wettelijke maximale duur voor de administratieve detentie van migranten vast te stellen.	VenJ
Comm 100	The Commissioner calls on the Dutch authorities to ensure that detention of asylum seekers and immigrants is used as last resort, for the shortest possible period of time and only used after first reviewing all other alternatives and finding that there is no effective alternative, in accordance with the Resolution 1707(2010) of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe. He notes the expressed intention of the Dutch authorities to make progress towards using administrative detention, both at the border and pending deportation, only as a measure of last resort.	VenJ
Comm 101	As a first step in this direction, the Dutch authorities should stop the detention of all asylum seeker children. The Commissioner reiterates that any decision taken in the field of immigration detention concerning a child with or without his/her family should be taken in full compliance with the UN CRC and in particular Article 3 under which the best interests of the child shall be a primary consideration in all actions. Moreover, asylum seekers and immigrants belonging to vulnerable groups should not be kept in administrative detention according to the Commissioner.	VenJ
Comm 103	The Commissioner invites the Dutch authorities to apply all possible less intrusive measures than detention in the period before deportation. The Commissioner encourages the authorities to make the requirements for the few existing alternatives to detention less stringent and ensure that these alternatives can be used for foreigners who are to be returned or removed from the country on the basis of an individual assessment.	VenJ
Comm 104	The Commissioner notes the intention of the Dutch government to merge the current detention regimes applicable to border detention and detention pending deportation into one single regime. He recalls the principle that immigrants should not be treated as criminals and urges the Dutch authorities to abandon the current criminal detention regime applicable to detention pending deportation and to opt for a nonpunitive regime in all cases of administrative detention of foreigners. In particular, the Commissioner urges the authorities to reconsider their plans of applying a very restrictive regime for the first two weeks of administrative detention, considering that the decision to apply such a regime should always be based on an individual assessment and be taken only where absolutely necessary.	VenJ
UPR 98.106	Alle nodige maatregelen nemen in overeenstemming met de internationale mensenrechtenwetten ter vermindering van het louter om immigratieredenen detineren van personen of omdat ze tot een minderheidsgroep behoren (Nicaragua).	VenJ

UPR 98.108	Maatregelen introduceren ter vermindering van het louter om immigratieredenen detineren van individuen en daar waar mogelijk andere alternatieven voor detentie overwegen (Zweden).	VenJ
UPR 98.112	Vanwege de strafbaarstelling van irregulier verblijf in Nederland alternatieven ontwerpen voor de detentie van irreguliere of ongedocumenteerde migranten (Brazilië).	VenJ
UPR 98.113	Het aantal personen in detentiecentra voor migranten verminderen en alternatieve maatregelen opstellen voor detentie, vooral voor gezinnen met kinderen of alleenstaande minderjarigen (Ecuador).	VenJ
	Behandeling gedetineerden	
CAT 23	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan: (a) Het op de hoogte te stellen van maatregelen om te zorgen voor direct, onpartijdig en effectief onderzoek naar alle beschuldigingen van foltering en mishandeling in detentie-inrichtingen, waaronder immigratiedetentiecentra, en maatregelen om daders voor het gerecht te brengen en de slachtoffers gepast te compenseren; (b) De invloed van dergelijke maatregelen op het verminderen van het aantal zaken van mishandeling in alle detentie-inrichtingen te beoordelen en het Comité daarvan op de hoogte te stellen.	VenJ
CPT 56	The CPT recommends the use of means of restraint [whenever immigration detainees leave their detention facility] to be considered on individual grounds and based on the principle of proportionality.	VenJ
Comm 105	The Commissioner urges the Dutch authorities to continue and strengthen their efforts in improving access to healthcare of immigrants in administrative detention. Finally, the Commissioner stresses that the 2011 CPT Standards offer useful guidelines on respect for human rights in the context of migrant detention.	VenJ
UPR 98.114	De omstandigheden in detentiecentra voor migranten verbeteren, vooral met betrekking tot de medische en psychologische zorg alsmede contact met buiten (Ecuador).	VenJ
UPR 98.116	Zorgen voor meer transparantie en controle uitgeoefend door het maatschappelijk middenveld over de omstandigheden waarin asielzoekers worden gehouden en behandeld (Russische Federatie).	VenJ
	Rotterdam Airport Detention Centre	
CPT 61	The CPT recommends to avoid, as far as possible, detaining families with children. If, in exceptional circumstances, detention cannot be avoided, its period should not exceed the maximum duration provided by law i.e. 28 days.	VenJ
CPT 63	The CPT recommends to review the practice at the Centre of locking up children in their cells, in the light of the remarks in paragraph 63.	VenJ

CPT 66	The CPT recommends to increase the medical staffing level at the Centre to at least 1.5 FTE posts of medical doctors.	VenJ
CPT 67	The CPT recommends to review the current practice as regards health-care screening of newly-arrived detainees, in the light of the remarks in paragraph 67. The CPT wishes to stress that every newly-admitted detainee should be properly interviewed and physically examined by a medical doctor, or a fully qualified nurse reporting to a doctor, as soon as possible after admission. The interview/examination should be carried out within 24 hours of admission, including at weekends.	VenJ
CPT 68	The CPT recommends to take measures to transfer detainees suffering from the most severe forms of psychotic disorders to an appropriate psychiatric facility.	VenJ
CPT 69	The CPT recommends to take steps to ensure that foreign nationals receive a written translation, in a language they understand, of the decisions concerning their detention as well as of the modalities and deadlines to appeal against such decisions.	VenJ
CPT 71	The CPT recommends to take steps to ensure that foreign nationals detained at the Centre are duly and regularly informed about the status of their case in a language they understand (if necessary, through phone interpretation).	VenJ
CPT 72	The CPT recommends to provide the possibility of unsupervised visits for detainees at the Centre.	VenJ

Recente kamerbrieven bij "Vreemdelingenbewaring"

- *Kamerstukken II* 2013/14, 19 637, nr. 1721. (Wijzigingen vreemdelingenbewaring en invoering alternatieven)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 19 637, nr. 1827. (Invoering screening en nieuwe locatie voor kinderen.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 19 637, nr. 1896. (Opening gesloten gezinsvoorziening.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 19 637, nr. 1913. (Pilot inbewaringstelling door de Dienst Terugkeer & Vertrek.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 19 637, nr. 2007. (Kabinetsreactie tweede monitor vreemdelingenketen.)

Recht op gezinsleven in relatie tot immigratie en asiel

	Aanbeveling	Min.
CEDAW 43	Het Comité dringt er bij Nederland op aan zijn inspanningen om de discriminatie van vrouwelijke immigranten en migranten, zwarte en moslimvrouwen en vrouwen uit andere minderheden uit te bannen te intensiveren. Het moedigt Nederland aan proactieve maatregelen te treffen om hun participatie op de arbeidsmarkt verder te vergroten, hen te informeren over de beschikbaarheid van sociale dienstverlening en rechtsmiddelen en te waarborgen dat ze niet in een slachtofferrol geduwd worden. Het Comité roept de Verdragsstaat ook op regelmatig diepgaand onderzoek te doen naar de discriminatie van vrouwelijke immigranten en migranten en vrouwen uit minderheden en cijfers te verzamelen over hun deelname aan het arbeidsproces, opleiding en gezondheidstoestand en daarover in de volgende rapportage te rapporteren. Het Comité roept Nederland op de strengere voorwaarden voor gezinsvorming en gezinshereniging te laten varen die in strijd zijn met zijn verplichting uit hoofde van artikel 16 van het Verdrag. [NB: Als gevolg van de uitspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie in de zaak Chakroun v. Nederland (CJEU - C-578/08) zijn de voorwaarden voor toelating voor gezinshereniging en gezinsvorming gelijk getrokken. Er wordt nu dus geen onderscheid meer gemaakt in de voorwaarden.]	VenJ
Comm 129	The Commissioner is concerned at the protracted legal limbo in which some irregular immigrants find themselves, in view of the negative impact of this situation on their human rights. He calls on the Dutch authorities to assess the situation as regards the practical possibility of returning these persons thoroughly and on an individual basis. Where return is impossible or particularly difficult, the Dutch authorities should find solutions to authorise the relevant person to stay in the Netherlands in conditions which meet their basic needs and respect their human rights. Particular attention should be given to ensuring the prohibition of inhuman and degrading treatment (Article 3 of the ECHR) and the protection of the right to private and family life (Article 8 of the ECHR). Immigrants who are not removable should also be protected from being arrested and placed in administrative detention.	VenJ
ECRI 180	De ECRI adviseert de autoriteiten de bepaling in de Vreemdelingenwet te schrappen waarin geëist wordt dat voor gezinshereniging van een vluchteling het gezin al moet zijn gevormd voordat hij/zij zijn/haar land ontvluchtte en dat zijn/haar echtgenoot dezelfde nationaliteit als hij/zij moet hebben.	VenJ
ECRI 201	Verder adviseert de ECRI de autoriteiten ervoor te zorgen dat gezinshereniging niet in gevaar komt door de bepaling in de Wet Inburgering dat zakken voor een inburgeringsexamen grond is voor weigering van verlenging van een tijdelijke verblijfsvergunning.	VenJ
ESH 19.6	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 19§6 of the Charter on the grounds that: - the exclusion of the 'welfare support benefits' from the calculation of the income level is likely to hinder family reunion rather than facilitate it; - the imposition of a language and integration test is likely to hinder family reunion rather than facilitate it.	VenJ

ESH 19.8	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 19§8 of the Charter on the ground that a migrant worker's family members who have settled in the Netherlands as a result of family reunion may be expelled when the migrant worker is expelled.	VenJ
ESH 19.10	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 19§10 of the Charter on the same ground for which the situation is not in conformity with paragraphs 6 and 8 of the same Article.	VenJ
UPR 98.115	Asielprocedures herzien met het oog op de zo snel mogelijke bespoediging van het nemen van een beslissing in zaken met minderjarige asielzoekers en gezinshereniging van kwetsbare kinderen op een efficiënte en juiste manier mogelijk maken (Verenigde Staten van Amerika).	VenJ

Immigratie en integratie

	Aanbeveling	Min.
CERD 4	Het Comité adviseert de Verdragsstaat om door te gaan met de voortvarende voorbereiding en implementatie van een antidiscriminatie actieplan op alle terreinen die het Verdrag bestrijkt. Ook wordt de Verdragsstaat geadviseerd te garanderen dat zijn integratiebeleid een juiste balans vormt tussen de verantwoordelijkheden van de Verdragsstaat op grond van het Verdrag en die van de immigrantengemeenschappen.	BZK/ SZW
CERD 5	Het Comité adviseert de Verdragsstaat om [de Wet inburgering in het buitenland] te herzien met het oog op afschaffing van de discriminatoire toepassing van het inburgeringsexamen in het buitenland voor mensen uit "niet-Westerse" landen. Het Comité dringt er voorts bij de Verdragsstaat op aan een systematische herziening van zijn vreemdelingenwetgeving te garanderen, zodat deze bij het Verdrag aansluit.	SZW
CEDAW 25	Het Comité roept de Verdragsstaat op zijn inspanningen om stereotype beelden en opvattingen ten aanzien van de rollen van mannen en vrouwen in gezin en maatschappij uit te bannen in overeenstemming met de artikelen 2 (onder f) en 5 (onder a) van het Verdrag te intensiveren. Daartoe behoort het ontwikkelen van aanvullende programma's om genderstereotypen gecombineerd met discriminatie op andere gronden aan te pakken, bijvoorbeeld ras, seksuele geaardheid en handicaps, en het overheidsbeleid met name op het gebied van migratie en integratie kritisch te onderzoeken en gerichte programma's op het gebied van gendergelijkheid op te zetten voor het onderwijs en trainingen voor leerkrachten.	OCW
ECRI 86	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten hun aanpak van ruimtelijke segregatie in achterstandswijken te hervatten in het kader van een alomvattende integratiestrategie.	BZK
ECRI 197	Verder adviseert de ECRI de Nederlandse autoriteiten om de Wet Inburgering in het buitenland te heroverwegen in het licht van de conformiteit ervan met het verbod op discriminatie naar nationaliteit, met name in het vrijstellingensysteem.	SZW
ECRI 188	De ECRI herhaalt haar aanbeveling aan de Nederlandse autoriteiten om een integratiebeleid in te voeren dat gericht is op integratie als een proces van twee kanten, waarbij positieve actie voor groepen die de ECRI zorgen baren, wordt hervat en respect voor diversiteit en kennis van verschillende culturen wordt bevorderd. Hiertoe adviseert de ECRI de Nederlandse autoriteiten tevens om de bestrijding van rassendiscriminatie een integraal onderdeel van het integratiebeleid te maken.	SZW
ECRI 196	De ECRI adviseert de autoriteiten met klem de bepalingen in de Wet Inburgering in het buitenland over de invoering van een leesvaardigheidsexamen en de verhoging van de cesuur van niveau A1-min naar A1 in te trekken. Verder adviseert de ECRI de autoriteiten ervoor te zorgen dat de kosten en de beschikbare oefenmaterialen voor het examen toepasselijk zijn en geen belemmering vormen voor economisch of maatschappelijk kansarme personen.	SZW

ECRI 200	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten om die bepalingen in de Wet Inburgering te schrappen waarin staat dat zakken voor het inburgeringsexamen grond is voor het opleggen van een boete of het intrekken van een tijdelijke verblijfsvergunning.	SZW
ECRI 201	Verder adviseert de ECRI de autoriteiten ervoor te zorgen dat gezinshereniging niet in gevaar komt door de bepaling in de Wet Inburgering dat zakken voor een inburgeringsexamen grond is voor weigering van verlenging van een tijdelijke verblijfsvergunning.	SZW
ECRI 202	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten toezicht te houden op de organisatie van inburgeringscursussen opdat ze inspelen op de behoeften van iedereen die het examen moet doen. De commissie adviseert de autoriteiten ook ervoor te zorgen dat de kosten van het inburgeringsexamen op een redelijk niveau blijven.	SZW
UPR 92.19	De nodige stappen ondernemen om de Nederlandse wetgeving en praktijk te harmoniseren met het Europees Verdrag inzake de rechtspositie van migrerende werknemers (Turkije).	SZW
UPR 98.37	De status van een open uitnodiging voor de Bijzondere Procedures daadwerkelijk bevestigen, en in het bijzonder door het uitnodigen van de Speciale Rapporteurs inzake de rechten van arbeidsmigranten, de handel in mensen, en in het bijzonder vrouwen en kinderen alsmede de verkoop van kinderen (Wit-Rusland).	BZ/ VenJ/ SZW
UPR 98.100	Nationale wettelijke maatregelen en beleidsmaatregelen voor integratie herzien en amenderen met het oog op het respect voor de culturele en religieuze achtergronden van migrantengemeenschappen, in het bijzonder Arabische gemeenschappen en moslimgemeenschappen (Egypte).	SZW
UPR 98.109	Publieke programma's bekrachtigen ter verbetering van de integratie van moslims en andere immigranten in de Nederlandse samenleving en bruggen bouwen tussen de gemeenschappen (Verenigde Staten van Amerika).	SZW
UPR 98.110	De sociale en culturele rechten van migranten beschermen en tegelijkertijd op migranten gerichte integratiemaatregelen en -beleid nemen (Bangladesh).	SZW

Recente kamerbrieven bij "Immigratie en integratie"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 32 824, nr. 79. (Voortgang Agenda Integratie 2014.)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 32 824, nr. 47. (Voortgang Agenda Integratie 2013.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 32 824, nr. 62. (Voortgang inburgering nieuwe inburgeringsplichtigen.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 32 005, nr. 5 en bijlagen. (Evaluatie Wet inburgering in het buitenland.)

Staatloosheid

	Aanbeveling	**Min.**
Comm 141	The Commissioner calls upon the Dutch authorities to improve legislation and practice relating to the identification and determination of statelessness. In particular, he strongly recommends that the Dutch authorities establish an accessible and efficient statelessness determination procedure by taking due account of UNHCR's recommendations to the Netherlands in this field as well as of recommendations from other institutions such as the NIHR and the ACVZ.	VenJ
Comm 142	The Commissioner stresses that states should recognise the particular vulnerability of irregular migrants who are stateless and regularise their status. The Commissioner strongly urges the Dutch authorities to take all necessary measures to ensure that the human rights of persons who are stateless under the UN Convention on Statelessness are fully respected and reiterates in this regard the recommendations made above on administrative detention and the human rights of irregular migrants.	VenJ
Comm 143	The situation of children born in the Netherlands who are stateless is of particular concern to the Commissioner. In the light of Article 7 of the UN CRC, which provides that all children have a right to a nationality, and Article 1 of the UN 1961 Convention on the Reduction of Statelessness, which requires states parties to grant nationality to a person born on their territory who would otherwise be stateless, the Commissioner strongly recommends that the Dutch authorities find solutions for stateless children born in the Netherlands, notably by rescinding the requirement of lawful stay for their acquisition of Dutch nationality. The Commissioner also recalls that in its Recommendation on the Nationality of Children, the Committee of Ministers stressed that member states should register children as being of unknown nationality only for as short a period of time as possible.	VenJ
ECRI 173	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten alle noodzakelijke stappen te zetten voor een formeel mechanisme voor het bepalen van staatloosheid en, nog belangrijker, voor het voorkomen dat staatloosheid nog langer wordt overgedragen op in Nederland geboren kinderen.	VenJ

Recente kamerbrieven bij "Staatloosheid"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 19 637, nr. 1917. (Aanvullende reactie van het kabinet op het ACVZ-advies inzake staatloostheid.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 19 637, nr. 1889. (Beleidsreactie op het UNHCR-rapport inzake staatloosheid.)

Lichamelijke integriteit en persoonlijke vrijheid

Recht op leven

	Aanbeveling	Min.
BuPo 7	Het Comité herhaalt zijn eerdere aanbevelingen [over de Wet toetsing levensbeëindiging op verzoek en hulp bij zelfdoding] en dringt erop aan om deze wet te herzien in het licht van de erkenning van het recht op leven in het Verdrag.	VWS
CRC 31a+b	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen dringt het Comité er bij de Verdragsstaat op aan het probleem van toepassing van strafrecht op levensbeëindiging bij pasgeborenen te onderzoeken. Het Comité adviseert de Verdragsstaat in het bijzonder: (a) regelmatig de in Nederland geldende regelingen en procedures inzake levensbeëindiging op verzoek te toetsen en zo nodig te herzien, zodat kinderen, inclusief pasgeborenen met ernstige afwijkingen, speciale bescherming genieten en de regelingen en procedures in overeenstemming zijn met artikel 6 van het Verdrag; (b) alle maatregelen te treffen die nodig zijn om de toetsing van de euthanasiepraktijk te verstevigen en het achterwege blijven van melding te voorkomen, en te verzekeren dat de psychische toestand van het kind en de ouders of voogden die het verzoek tot levensbeëindiging doen, in overweging wordt genomen bij het besluit over inwilliging van het verzoek.	VWS/ VenJ

Recente kamerbrieven bij "Recht op leven"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 32 647, nr. 48. (Stand van zaken trajecten op gebied van euthanasie.)

Huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen

	Aanbeveling	Min.
CESCR 21a-c	Het Comité roept de Verdragsstaat op om: (a) huiselijk geweld als een specifiek misdrijf op te nemen in de wetgeving van Nederland; (b) door te gaan met de ondernomen inspanningen ter bestrijding van huiselijk geweld, waaronder het versterken van de inspanningen om daden van huiselijk geweld te vervolgen en meer bekendheid te geven aan huiselijk geweld; (c) aan de slag te gaan met de bevindingen van het onderzoek naar huiselijk geweld in Nederland, waaronder de aanpak van de onderliggende oorzaken.	VWS/ VenJ
CRC 38	Onder verwijzing naar het VN-onderzoek naar geweld tegen kinderen (A/61/299), adviseert het Comité de Verdragsstaat: (a) alle maatregelen te treffen die nodig zijn voor de implementatie van de aanbevelingen uit het rapport van de onafhankelijke deskundige voor het VN-onderzoek naar geweld tegen kinderen, rekening houdend met de uitkomsten en aanbevelingen van het regionaal overleg voor Europa en Centraal-Azië, gehouden te Ljubljana van 5 tot 7 juli 2005. Het Comité adviseert de Verdragsstaat specifiek aandacht te besteden aan de volgende aanbevelingen: (i) alle geweld tegen kinderen te verbieden; (ii) geweldloze waarden en bewustwording te bevorderen; (iii) diensten te verlenen op het gebied van herstel en sociale re-integratie; (iv) een systeem voor het verzamelen en onderzoeken van nationale gegevens te ontwikkelen en te implementeren. (b) deze aanbevelingen te gebruiken als handvat voor actie in samenwerking met het maatschappelijk middenveld, en daarbij vooral kinderen te betrekken, om te garanderen dat ieder kind beschermd wordt tegen alle vormen van lichamelijk, seksueel en psychisch geweld en om momentum te creëren voor concrete en, zo nodig, tijdgebonden acties voor de preventie van en reactie op dergelijk geweld en misbruik.	VWS/ VenJ
CRC 48	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan: (a) mechanismes in te stellen voor het bijhouden van het aantal gevallen, evenals van de ernst van het geweld, seksueel misbruik, verwaarlozing, mishandeling of uitbuiting genoemd in artikel 19, inclusief in gezinsverband, in instellingen en andere takken van zorg; (b) te garanderen dat personen die beroepsmatig met kinderen werken (inclusief onderwijzers, maatschappelijk werkers, medewerkers in de gezondheidszorg, politie en justitie), worden voorgelicht over hun meldingsplicht en de plicht om passende stappen te zetten bij vermoedens van huiselijk geweld gericht tegen kinderen; (c) hulp aan slachtoffers van geweld, misbruik, verwaarlozing en mishandeling te vergroten, om te verzekeren dat zij niet opnieuw slachtoffer worden tijdens de gerechtelijke procedures; (d) toegang te verlenen tot passende voorzieningen voor herstel, begeleiding en andere vormen van re-integratie in alle delen van het Koninkrijk.	VWS/ VenJ
UPR 98.38	Effectieve wettelijke en praktische maatregelen nemen om alle vormen van discriminatie en geweld tegen vrouwen en kinderen uit te bannen, en in het bijzonder vrouwen en kinderen die behoren tot etnische en religieuze minderheden, waaronder moslims, die nog steeds geconfronteerd worden met discriminatie in verband met onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale en politieke participatie (Islamitische Republiek Iran).	SZW/ VenJ/ OCW/ VWS

UPR 98.39	Ervoor zorgen dat de bestaande wetten voor het verbieden van discriminatie op grond van geslacht op de juiste wijze worden geïmplementeerd en gehandhaafd en middels daadwerkelijke implementatie en handhaving de inspanningen vergroten om geweld tegen vrouwen en kinderen aan te pakken (Verenigde Staten van Amerika).	OCW/ VWS/ VenJ
UPR 98.71	De maatregelen inzake geweld tegen vrouwen, zoals deze zijn uiteengezet in het tussentijds rapport, volledig implementeren en implementatie overwegen van de aanbevelingen van de Speciale Rapporteur voor geweld tegen vrouwen en het Comité inzake de Uitbanning van Discriminatie van Vrouwen (India).	VWS/ VenJ
UPR 98.72	Effectieve maatregelen aannemen ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en ter bestrijding van armoede (Cuba).	VWS/ VenJ/ SZW
UPR 98.79	Praktische maatregelen aannemen voor een absoluut verbod op geweld tegen vrouwen en wrede behandeling van kinderen (Oezbekistan).	VWS/ VenJ
UPR 98.82	Verdergaan met het versterken van de functies van de bevoegde instellingen en het gebruiken van adequate mechanismen voor een efficiëntere bestrijding van huiselijk geweld, dat vooral invloed heeft op vrouwen en kinderen (Chili).	VWS/ VenJ

Zie in relatie tot huiselijk geweld ook het hoofdstuk "Kinderrechten – Kindermishandeling/Seksuele uitbuiting van kinderen" (p. 60).

Recente kamerbrieven bij "Huiselijk geweld en geweld tegen vrouwen"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 28 345, nr. 132 en *Kamerstukken II* 2014/15, 31 015, nr. 132. ((Aanvullende) Voortgangsrapportage geweld in afhankelijkheidsrelaties.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 28 345, nr. nr. 136. (Voortgangsrapportage geweld in afhankelijkheidsrelaties & Aanbieding Voortzetting Actieplan 'Ouderen in veilige handen'.)
- *Kamerstukken II* 2011/12, 31 015, nr. 69 en bijlage. (Actieplan aanpak kindermishandeling 2012–2016 'Kinderen Veilig'.)
- *Kamerstukken II*, dossiernr. 34 039. (Uitvoering van het op 11 mei 2011 te Istanboel tot stand gekomen Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.)
- *Kamerstukken II*, dossiernr. 34 038-(R2039). (Goedkeuring van het 11 mei 2011 te Istanboel tot stand gekomen Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld.)

Mensenhandel en uitbuiting

	Aanbeveling	Min.
BuPo 22	De Verdragsstaat dient mensenhandel als apart strafbaar feit in zijn Wetboek van Strafrecht op te nemen. [NB: aanbeveling refereert aan Antilliaans recht.]	VenJ
UPR 98.17	In alle landen waaruit het Koninkrijk bestaat, wetgeving goedkeuren die alle vormen van mensenhandel strafbaar stelt (Nicaragua).	VenJ
CAT 25	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan: (a) Mensenhandel en gerelateerde praktijken, waaronder incidenten van handel in minderjarigen, te voorkomen en direct, diepgaand en onpartijdig te onderzoeken, vervolgen en bestraffen; (b) Adequate bescherming en herstelmiddelen te verschaffen aan slachtoffers van mensenhandel, waaronder bijstand bij het melden van mensenhandel aan de politie, in het bijzonder door het verschaffen van juridische, medische en psychologische hulp en herstel, waaronder geschikte tehuizen, en getuigenbescherming in overeenstemming met artikel 14 van het Verdrag; (c) De terugkeer van verhandelde personen naar hun land van herkomst te voorkomen, indien er een ernstige reden is om te geloven dat zij gevaar zouden lopen op uitbuiting en foltering of mishandeling; (d) Regelmatige training te bieden aan de politie, het openbaar ministerie en rechters over effectieve preventie, onderzoek, vervolging en bestraffing van daden van mensenhandel, waaronder over de garantie van het recht om vertegenwoordigd te worden door een advocaat naar eigen keuze, en om het publiek te informeren over de strafbare aard van dergelijke handelingen; (e) Onderzoek te doen naar de invloed van preventieve maatregelen en de strafrechtelijke reactie tegen mensenhandel met het oog op het verhogen van hun efficiëntie; en (f) Uitgesplitste gegevens over mensenhandel te verzamelen, inclusief gevallen van seksuele uitbuiting en handel in kinderen, die regelmatig bijgewerkt dienen te worden.	VenJ

CRC 74	Het Comité adviseert de Verdragsstaat: (a) zijn inspanningen te intensiveren en te voorkomen dat seksuele uitbuiting en handel in kinderen en kindersekstoerisme voorkomt, door, onder meer, uitgebreid onderzoek te doen en gegevens te verzamelen over de prevalentie en omvang van de problemen en alomvattende strategieën en beleid ter zake te implementeren; (b) de samenwerking te versterken met overheidsinstellingen in landen van waaruit of waarheen kinderen worden verhandeld teneinde dit verschijnsel te bestrijden; (c) personen die beroepsmatig met kinderen in aanraking komen, ouders, kinderen en het grote publiek door middel van voorlichting, inclusief mediacampagnes, te attenderen op de problemen van seksuele uitbuiting van kinderen, handel in kinderen en kindersekstoerisme; (d) kennis te nemen van de uitkomstendocumenten van het eerste, tweede en derde Wereldcongres tegen Commerciële Seksuele Uitbuiting van Kinderen, gehouden in 1996, 2001 resp. 2008; (e) passende wettelijke en andere maatregelen te treffen om kinderen die het slachtoffer zijn van seksuele uitbuiting of prostitutie te beschermen en de daders van seksueel misbruik en/of uitbuiting te vervolgen; (f) wetshandhavers, maatschappelijk werkers en officieren van justitie op te leiden in hoe ze aangiftes op een kindvriendelijke manier kunnen opnemen, volgen en onderzoeken.	VenJ/ VWS
CRC 76	Het Comité adviseert de Verdragsstaat maatregelen te treffen om jongens en meisjes te beschermen tegen seksuele uitbuiting, geweld en alle andere vormen van misbruik. Op de Nederlandse Antillen zou een gemeenschappelijk systeem voor de registratie van dergelijke gevallen moeten worden opgezet.	VenJ/ VWS
CRC-OP 21	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat zijn inspanningen versterkt ter vermindering en voorkoming van de verkoop van kinderen, kinderprostitutie en kinderpornografie door onder meer ervoor te zorgen dat er een uniform register komt en door een alomvattende studie uit te voeren naar het plaatsvinden en de omvang van het probleem, alomvattende preventiestrategie en -beleid opstellen en implementeren, de daders vervolgen en wetshandhavers, maatschappelijk werkers en officieren van justitie opleiden voor het ontvangen, monitoren en onderzoeken van meldingen en de daders vervolgen met aandacht voor het kind.	VenJ/ VWS
CRC-OP 11	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat alle nodige maatregelen neemt om te zorgen voor de implementatie van specifieke verplichtingen die voortvloeien uit het Facultatief Protocol in de nationale strategieën en programma's in overleg en samenwerking met de relevante stakeholders, en daarbij rekening houdt met de documenten die voortvloeien uit het Eerste, Tweede en Derde Wereldcongres tegen commerciële seksuele uitbuiting van kinderen (Stockholm 1996; Yokohama 2001; Rio de Janeiro 2008). In verband hiermee beveelt het Comité aan dat de Verdragsstaat zorgt voor de toekenning van voldoende middelen om de volledig implementatie te garanderen van alle bestaande nationale strategieën en programma's.	VWS/ VenJ
CRC-OP 13	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat een coördinatieorgaan instelt en de implementatie van het Facultatief Protocol inclusief lokaal niveau evalueert, met de actieve deelname van kinderen, waaronder de Jeugdraad. Bovendien wordt er aanbevolen dat de Verdragsstaat het coördinerende orgaan specifieke en voldoende menselijke en financiële middelen verschaft zodat dit orgaan volledig operationeel kan zijn.	VWS/ VenJ

CRC-OP 17	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan om de capaciteit van de politie te versterken voor het ontvangen en onderzoeken van meldingen van seksuele uitbuiting, onder andere door het vergroten van de menselijke en financiële middelen.	VenJ
CRC-OP 25	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat nadere maatregelen neemt om diens Wetboek van Strafrecht volledig in overeenstemming te brengen met de artikelen 2 en 3 van het Facultatief Protocol. Het Comité beveelt in het bijzonder aan dat de Verdragsstaat de productie en verspreiding van materiaal waarin geadverteerd wordt voor de verkoop van kinderen, kinderprostitutie of kinderpornografie strafbaar stelt.	VenJ
GRETA 1	GRETA invites the Dutch authorities to: - continue and further strengthen their efforts against human trafficking for the purpose of labour exploitation, including by doing more to raise awareness of this type of trafficking among professionals (such as policemen, prosecutors, judges, labour inspectors, municipalities and trade unions), in high risk sectors (e.g. agriculture, horticultural, catering, dock work, meat processing and construction), as well as among the public at large; - further restrict employment contracts with benefits in kind and tighten regulations on employment agencies.	VenJ
GRETA 2	GRETA considers that the Dutch authorities should continue developing a proactive approach taking full account of the particular vulnerability of child victims of trafficking, in accordance with the best interests of the child.	VenJ
GRETA 3	GRETA welcomes the efforts made in the Netherlands to train different professionals on issues related to human trafficking and invites the Dutch authorities to maintain their efforts, in particular concerning the training of judges, labour inspectors and local actors. Future training programmes should be designed with a view to improving the knowledge and skills of relevant professionals which enable them to identify victims of trafficking, to assist and protect them, to facilitate compensation for victims and to secure convictions of traffickers.	VenJ
GRETA 4	GRETA invites the Dutch authorities to continue exploring ways of encouraging all stakeholders to report presumed victims of [Trafficking in Human Beings] to CoMensha in order to have comprehensive statistics on all victims in the country, including children, and to secure adequate funding for CoMensha to perform this task.	VenJ
GRETA 5	GRETA welcomes the research on [Trafficking in Human Beings] carried out in the Netherlands and invites the Dutch authorities to continue conducting and supporting research on [Trafficking in Human Beings] issues as an important source of information for future policy measures.	VenJ
GRETA 6	GRETA commends the efforts made in the area of international co-operation and invites the Dutch authorities to continue developing international co-operation with a view to preventing human trafficking, assisting victims of trafficking, and investigating and prosecuting human trafficking offences, including through exploring further possibilities for co-operation with governmental and nongovernmental actors in countries of origin and transit.	VenJ

GRETA 7	GRETA welcomes the considerable efforts made in the Netherlands in the area of awareness raising as a form of prevention of [Trafficking in Human Beings] and invites the Dutch authorities to plan future actions in the light of the assessment of the impact of previous awareness-raising measures.	VenJ
GRETA 8	GRETA considers that the Dutch authorities should strengthen their efforts to discourage demand for the services of trafficked persons, for all forms of exploitation, in partnership with the private sector and civil society.	VenJ
GRETA 9	GRETA urges the Dutch authorities to ensure that all victims of trafficking are properly identified and can benefit from the assistance and protection measures contained in the Convention, in particular by: - placing the protection of and assistance to possible victims at the heart of the identification system and not linking identification to the prospects of the investigation and prosecution; - strengthening multi-agency involvement in the decision-making process leading to the identification of victims of trafficking, by giving a formal role in the identification process to frontline actors such as NGOs, labour inspectors, social workers and officials dealing with irregular migrants and asylum seekers; - improving the detection and identification of child victims of trafficking, including by setting up a specific identification mechanism which takes into account the special circumstances and needs of child victims, involves child specialists and ensures that the best interests of the child are the primary consideration.	VenJ
GRETA 10	GRETA invites the Dutch authorities to continue and further strengthen their efforts to identify victims of trafficking for the purpose of labour exploitation, especially among irregular migrant workers, and to detect victims of trafficking among asylum seekers, in particular unaccompanied foreign minors.	VenJ
GRETA 11	GRETA urges the Dutch authorities to ensure that assistance provided to foreign victims of [Trafficking in Human Beings] is not linked to investigations or prosecutions being pursued.	VenJ
GRETA 12	Further, GRETA urges the Dutch authorities to ensure that victims receive adequate assistance uninterruptedly from the moment they are identified. For this purpose, the Dutch authorities should: - avoid any bottleneck between specialised shelters for foreigners (COSM), accommodating victims during the reflection period, and follow-up shelters or facilities; - ensure continuity in the psychological and medical support provided to victims after the reflection period, including by clarifying and reinforcing the role of regional care coordinators.	VenJ

GRETA 13	GRETA also considers that the Dutch authorities should: - review the entry requirements to COSM shelters, in particular the conditions excluding victims with an ongoing or past asylum application; - ensure that all victims, including EU and Dutch nationals, are provided with assistance adapted to their individual needs.	VenJ
GRETA 14	Moreover, GRETA considers that the Dutch authorities should ensure that placing child victims of "loverboys" in closed shelters should be a measure of last resort and for the shortest appropriate period of time, and should take into account the best interests of the child.	VenJ
GRETA 15	GRETA invites the Dutch authorities to keep under review the capacity of the different types of shelters available for male victims of trafficking, to strengthen links between them and secure an adequate allocation of resources for that purpose.	VenJ
GRETA 16	GRETA urges the Dutch authorities to ensure, in compliance with the obligations under Article 13 of the Convention, that possible victims of trafficking are offered a recovery and reflection period and are able to fully benefit from all the measures of protection and assistance envisaged in Article 12, paragraphs 1 and 2, of the Convention during this period.	VenJ
GRETA 17	GRETA considers that the Dutch authorities should ensure that victims of trafficking can fully benefit in practice from the right provided under Dutch law to obtain a renewable residence permit when they are unable to co-operate with the authorities and to raise awareness of this possibility among relevant professionals and victims.	VenJ
GRETA 18	GRETA invites the Dutch authorities to consider making clearer the criminalisation of the use of services of a victim of [Trafficking in Human Beings] with the knowledge that the person is a victim of [Trafficking in Human Beings].	VenJ
GRETA 19	GRETA invites the Dutch authorities to make sure that no victims found in possession of false travel documents are punished on this ground.	VenJ
GRETA 20	GRETA urges the Dutch authorities to ensure that victims having committed an offence under the influence of traffickers are not precluded from obtaining a residence permit after the conviction of the perpetrators.	VenJ
GRETA 21	GRETA considers that the Dutch authorities should ensure that, in trafficking cases where it has been decided not to prosecute, victims are duly informed of the possibility of applying for a residence permit on compelling humanitarian reasons and that deportation will be suspended while their application is examined.	VenJ
GRETA 22	Furthermore, GRETA invites the Dutch authorities to: - further support the specialisation of judges on human trafficking in order to continue securing high rates of convictions and sentences proportionate to the seriousness of the crime (see paragraph 67); - make further use of the existing framework to seize and confiscate criminal assets in the framework of trafficking investigations at the earliest stages possible.	VenJ

GRETA 23	Whilst welcoming the protection programme for victims and witnesses of [Trafficking in Human Beings] as best practice under Article 28 of the Convention, GRETA invites the Dutch authorities to examine why it has so far not been used and to ensure that full use is made of it wherever required.	VenJ
UPR 98.37	De status van een open uitnodiging voor de Bijzondere Procedures daadwerkelijk bevestigen, en in het bijzonder door het uitnodigen van de Speciale Rapporteurs inzake de rechten van arbeidsmigranten, de handel in mensen, en in het bijzonder vrouwen en kinderen alsmede de verkoop van kinderen (Wit-Rusland).	BZ/ VenJ/ SZW
UPR 98.76	Rapporteren over de implementatie van het Actieplan tegen Kindermishandeling 2012-2016, waaronder seksueel geweld en kinderpornografie, tijdens de volgende tussentijdse universele periodieke toetsing (Hongarije).	VWS/ VenJ
UPR 98.77	De inspanningen versterken ter voorkoming en bestrijding van gevallen van aan seksueel toerisme gerelateerde kinderuitbuiting, onder meer door wettelijke maatregelen ter bescherming van kindslachtoffers van seksuele uitbuiting en prostitutie, en de daders van deze afschuwelijke daden voor de rechter brengen (Uruguay).	VWS/ VenJ
UPR 98.78	De opleiding versterken van handhavers van de openbare orde, maatschappelijk werkers en officieren van justitie die binnenkort de meldingen over seksuele uitbuiting van kinderen onderzoeken en verifiëren, de daders van deze misdrijven vervolgen en daarbij rekening houden met de aandacht voor het kind (Uruguay).	VenJ
UPR 98.80	Acties uitvoeren ter verbetering van de huidige strategie in de strijd tegen mensenhandel, waarbij onder meer het intensiveren van onderzoeken, het opleiden van professioneel personeel en het oprichten van assistentiecentra in overweging wordt genomen (Mexico).	VenJ
UPR 98.81	Onmiddellijke maatregelen aannemen, waaronder het herzien van wetgeving en het ontwikkelen van alomvattende strategieën voor het uitbannen van kinderhandel, seksuele uitbuiting en de betrokkenheid van jongeren in de prostitutie (Wit-Rusland).	VenJ
UPR 98.83	Op nationaal niveau en ten opzichte van de verschillende ad hoc internationale organen, de inspanningen versterken ter verscherping van de maatregelen die gericht zijn op de strijd tegen het gebruik van kinderen bij seksueel toerisme en kinderpornografie (Chili).	VenJ

Recente kamerbrieven bij "Mensenhandel en uitbuiting"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 28 638, nr. 133. (Wegwijzer mensenhandel.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 28 638, nr. 128 en bijlage. (Mensenhandel.)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 28 638, nrs. 122. (Nationaal Verwijsmechanisme Slachtoffers Mensenhandel.)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 28 638, nrs. 121. (Doorlichting Verblijfsregeling Mensenhandel.)

Gedwongen verdwijningen

	Aanbeveling	**Min.**
CED 13	The Committee calls upon the State party to take all the necessary measures to ensure the direct applicability and uniform application of the provisions of the Convention.	VenJ
CED 15	The Committee recommends that the State party review the definition of enforced disappearance in the International Crimes Act in order to ensure that, insofar as it applies to the autonomous crime of enforced disappearance, it is fully compliant with article 2 of the Convention.	VenJ
CED 17	The Committee recommends that the State party revise its legislation, with a view to removing the possibility of imposing fines as a stand-alone penalty for the offence of enforced disappearance. The State party should also ensure that the imposition of the minimum penalty for the crime of enforced disappearance takes due account of the extreme seriousness of the offence, in accordance with article 7 of the Convention.	VenJ
CED 19	The Committee encourages the State party to ensure that persons suspected of having committed an offence of enforced disappearance are not in a position to influence investigations by directly or indirectly obstructing them. For this reason, it recommends that the State party adopt an explicit legal provision providing for the suspension from duties of officials suspected of having committed an enforced disappearance. The Committee further recommends that the State party take the necessary measures to ensure that all cases of enforced disappearances are only investigated and tried by the competent civil authorities.	VenJ
CED 21	The Committee recommends that the State party adopt the necessary steps to ensure that the existing protection measures are effectively applied with regard to all persons referred to in article 12, paragraph 1, of the Convention.	VenJ
CED 23	The Committee calls on the State party to ensure that the appeals procedure against a decision to extradite, return or expel provides for a substantive review of the application when assessing whether there are grounds for believing that the applicant would be in danger of being subjected to enforced disappearance.	VenJ
CED 27	The Committee recommends that the State party keep up its efforts to ensure that all registers of persons deprived of their liberty are properly completed and regularly updated, with at least the information required under article 17, paragraph 3, of the Convention. In addition, the Committee recommends that the State party establish effective methods of inspection to verify regularly that records are properly completed and updated.	VenJ
CED 29	The Committee recommends that the State party adopt the requisite measures to ensure that any person with a legitimate interest has the right to gain access to at least the information contained in article 18, paragraph 1, of the Convention and a real possibility of being able to do so. The Committee calls on the State party to guarantee that those persons have access to prompt and effective judicial remedies to obtain that information without delay, as established in article 20, paragraph 2, of the Convention, and the possibility of appealing against a refusal to disclose this information.	VenJ

CED 33	The Committee recommends that the State party include an explicit provision for the right of victims to know the truth regarding the circumstances of an enforced disappearance and the fate of the disappeared person. The Committee calls on the State party to adopt the necessary legislative or other measures to recognize explicitly the right of persons who have suffered harm as the direct result of an enforced disappearance, which occurred in any part of the territory, to obtain prompt, fair and adequate compensation and all the other forms of reparation, without the need to prove the death of the disappeared person, in accordance with article 24, paragraphs 4 and 5, of the Convention.	VenJ
CED 35	The Committee invites the State party to consider reviewing its legislation, with a view to incorporating a declaration of absence as a result of enforced disappearance, in order to adequately address the legal situation of disappeared persons and that of their relatives in areas such as social welfare, financial matters, family law and property rights.	VenJ

Recente kamerbrieven bij "Gedwongen verdwijningen"

- *Kamerstukken II* 2012/13, 26 150, nr. 131. (Rapportage Committee on Enforced Disappearances.)
- *Kamerstukken I* 2014/15, 34 000 VI, nr. 4. (Rapportagebrief Internationale Misdrijven.)

Gezondheidszorg

	Aanbeveling	Min.
	Voor specifieke groepen	
CESCR 12a	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om bijzondere aandacht te schenken aan de situatie van migranten en personen van etnische minderheden in Nederland en roept de Verdragsstaat op om de moeilijkheden waarmee deze groepen geconfronteerd worden bij de toegang tot werkgelegenheid, huisvesting, onderwijs en gezondheidszorg, te identificeren en de nodige maatregelen te nemen.	SZW/ BZK/ VWS/ OCW
CESCR 25b	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om te voldoen aan diens kernverplichtingen onder het Verdrag en ervoor te zorgen dat het minimumbestaansniveau voor wat betreft het recht op huisvesting, onderwijs en gezondheidszorg wordt nageleefd, beschermd en vervuld in relatie tot ongedocumenteerde migranten.	VenJ
UPR 98.38	Effectieve wettelijke en praktische maatregelen nemen om alle vormen van discriminatie en geweld tegen vrouwen en kinderen uit te bannen, en in het bijzonder vrouwen en kinderen die behoren tot etnische en religieuze minderheden, waaronder moslims, die nog steeds geconfronteerd worden met discriminatie in verband met onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale en politieke participatie (Islamitische Republiek Iran).	SZW/ VenJ/ OCW/ VWS
UPR 98.64	De inspanningen verhogen voor het uitbannen van discriminatie tegen migranten en vrouwen uit minderheden, die nog steeds geconfronteerd worden met talrijke soorten discriminatie op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale en politieke participatie (Azerbeidzjan).	SZW
UPR 98.96	De inspanningen versterken om ervoor te zorgen dat programma's voor onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale bescherming insluitend en niet discriminerend zijn. Deze maatregelen eveneens toepassen op alle landen en gebiedsdelen waaruit het Koninkrijk der Nederlanden bestaat (Nicaragua).	OCW/ VWS/ SZW
CESCR 25b	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om te voldoen aan diens kernverplichtingen onder het Verdrag en ervoor te zorgen dat het minimumbestaansniveau voor wat betreft het recht op huisvesting, onderwijs en gezondheidszorg wordt nageleefd, beschermd en vervuld in relatie tot ongedocumenteerde migranten.	VenJ
Comm 105	The Commissioner urges the Dutch authorities to continue and strengthen their efforts in improving access to healthcare of immigrants in administrative detention. Finally, the Commissioner stresses that the 2011 CPT Standards offer useful guidelines on respect for human rights in the context of migrant detention.	VenJ
Comm 133	Finally, the Commissioner notes with concern that, while irregular immigrants have access to necessary medical care, they encounter difficulties in exercising this right in practice. He urges the Dutch authorities to improve access to healthcare for these persons notably by following the recommendations made by the National Ombudsman.	VenJ

UPR 98.114	De omstandigheden in detentiecentra voor migranten verbeteren, vooral met betrekking tot de medische en psychologische zorg alsmede contact met buiten (Ecuador).	VenJ
ECRI 184	De ECRI adviseert de autoriteiten ervoor te zorgen dat afgewezen asielzoekers die niet het land kunnen worden uitgezet, voldoende maatschappelijke ondersteuning krijgen zodat hun fysieke en geestelijke gezondheid is gewaarborgd.	VenJ
CESCR 29	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om prioriteit te verlenen aan de verbetering van het gezondheidszorgstelsel voor ouderen om te voldoen aan de verplichting hen de beschikbaarheid, toegankelijkheid, aanvaardbaarheid en kwaliteit van de gezondheidszorg te garanderen. In dit verband beveelt het Comité aan dat de Verdragsstaat een strategie aanneemt voor de gezondheidszorg aan ouderen, in overeenstemming met Algemene Aanbeveling nr. 14 van het Comité over het recht op gezondheidszorg (2000). Het Comité verzoekt de Verdragsstaat eveneens dringend om de kwaliteit van de aan ouderen verleende faciliteiten, goederen en diensten te monitoren door een effectief inspectiesysteem. Bovendien stimuleert het Comité de Verdragsstaat, gezien de ouder wordende bevolking, om een coherente en alomvattende strategie aan te nemen om de moeilijkheden waarmee ouderen worden geconfronteerd, aan te pakken. In dit verband wijst het Comité de Verdragsstaat op Algemene Aanbeveling nr. 16 over de economische, sociale en culturele rechten van ouderen (1995).	VWS
CESCR 30	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat het probleem van de medische behandeling van gevangenen met geestelijke gezondheidsproblemen aanpakt en de nodige maatregelen neemt om het aantal opgeleide geestelijke gezondheidszorgmedewerkers in penitentiaire inrichtingen te vergroten of om de juiste behandeling te garanderen in gezondheidszorginstellingen. Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om isolatie niet als een vorm van straf te gebruiken wanneer gevangenen met geestelijke gezondheidsproblemen problemen veroorzaken.	VenJ
ESH 3.4	The Committee concludes that the situation in Netherlands is not in conformity with Article 3§4 of the Charter on the ground that it has not been established that there is a strategy to progressively institute access to occupational health services for all workers in all sectors of the economy.	SZW
	Minderjarigen	
BuPo 8	Het Comité herhaalt zijn aanbeveling aan de Verdragsstaat om te waarborgen dat minderjarigen niet aan medische experimenten worden onderworpen, waarbij die minderjarige niet direct baat heeft (niet-therapeutisch wetenschappelijk onderzoek) en dat de garanties in het algemeen volledig overeenstemmen met de rechten van het kind, inclusief zaken rond toestemming.	VWS
CRC 52	Het Comité adviseert de Verdragsstaat passende maatregelen te treffen om te garanderen dat alle kinderen binnen zijn landsgrenzen [dus inclusief kinderen zonder verblijfsvergunning] toegang hebben tot medische basiszorg.	VenJ/ VWS

CRC 54	Het Comité adviseert de Verdragsstaat geld en mensen beschikbaar te stellen op alle niveaus van de GGZ en de wachttijden te bekorten om te waarborgen dat degenen die gespecialiseerde hulp behoeven daar toegang toe hebben.	VWS
CRC 56	Het Comité adviseert de Verdragsstaat zich in te spannen voor op de leeftijd en het geslacht toegesneden voorlichting over seksualiteit en voortplanting voor adolescenten op school en daarbuiten, met als oogmerk het terugdringen van het aantal tienerzwangerschappen en het geven van de benodigde hulp en toegang tot gezondheidszorg en scholing aan zwangere meisjes, en dan vooral op Aruba en de Nederlandse Antillen. Het Comité adviseert de Verdragsstaat voorts om zijn strategieën voor educatie en bewustwording van het grote publiek te intensiveren, met het oog op terugdringing van het aantal tienerzwangerschappen, vooral op Aruba en de Nederlandse Antillen.	OCW
CRC 70	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen adviseert het Comité de Verdragsstaat de verklaring met betrekking tot artikel 22 [van het Kinderrechtenverdrag] in te trekken en effectieve wettelijke en andere maatregelen te treffen [op de Nederlandse Antillen] om passende bescherming van jonge vluchtelingen en alleenstaande minderjarigen te garanderen en programma's en beleid te implementeren om te garanderen dat zij toegang hebben tot gezondheidszorg, onderwijs en andere sociale voorzieningen. De verdragsstaat dient daarbij rekening te houden met algemene aanbeveling nr. 6 van het Comité (2005) inzake de behandeling van alleenstaande minderjarigen en kinderen die buiten het land van herkomst van hun ouders gescheiden zijn.	BZ/ VenJ/ VWS
ESH 7.9	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 7§9 of the Charter on the grounds that: - there is no general mandatory medical examination for workers under 18 years of age; - it has not been established that regular medical examination of young workers is guaranteed in practice.	SZW
	Geestelijke gezondheidszorg	
CAT 21	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan: (a) Alternatieve maatregelen te ontwikkelen om het aantal gedwongen opgenomen personen met geestelijke en psychosociale handicaps te verlagen en ervoor te zorgen dat onvrijwillige opnames in vrijheidsbeperkende instellingen, inclusief instellingen voor psychiatrische en maatschappelijke zorg, gedaan worden op basis van een gerechtelijke beslissing, waarbij alle geldende wettelijke waarborgen gegarandeerd worden; (b) De mogelijkheden voor beroep tegen beslissingen en de toegang tot klachtmechanismen voor geïnterneerde personen te vergroten; (c) Beperkingen en eenzame opsluiting als uiterste redmiddel te gebruiken, wanneer alle andere controle-alternatieven mislukt zijn, voor een zo kort mogelijke periode en onder strikt medisch toezicht; (d) Effectief en onpartijdig onderzoek te doen naar incidenten waar buitensporig gebruik van beperkende maatregelen geleid heeft tot letsel en/of overlijden van geïnterneerde personen; en (e) Middelen en herstel te bieden aan de slachtoffers.	VWS
CPT 100	The CPT recommends the Dutch authorities to train more forensic psychiatrists in the Netherlands.	VWS

	Geneesmiddelen	
CESCR 28	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om rekening te houden met diens internationale verplichting om ieders recht op de hoogst mogelijke gezondheidszorgstandaard na te leven en om in de toekomst af te zien van dergelijke beslagleggingen [om TRIPS-consistente partijen generieke geneesmiddelen van het ene naar het andere ontwikkelingsland te verzenden].	VWS
	Specifieke instituten	
CPT 37	*Penitentiaire Inrichting Veenhuizen:* The CPT recommends to increase the medical staffing level at Veenhuizen penitentiary establishment to two full time equivalent (FTE) posts of medical doctor.	VenJ
CPT 66	*Rotterdam Airport Detention Centre:* The CPT recommends to increase the medical staffing level at the Centre to at least 1.5 FTE posts of medical doctors.	VenJ
CPT 96	*FPC Dr. S. van Mesdag:* The CPT recommends to take the necessary steps to further develop workshops and other communal therapeutic activities, in parallel with the rising number of patients. This will require both infrastructure development and additional staff resources.	VWS
CPT 97	*FPC Dr. S. van Mesdag:* The CPT recommends to take appropriate measures so that more staff with specific therapeutic skills, in particular psychiatric nurses, treat patients with severe psychiatric disorders in Units Eeems 1 & 2 and Dollard 1 & 2.	VWS
CPT 98	*FPC Dr. S. van Mesdag:* The CPT recommends to take urgent measures in order to address adequately the situation of ten psychotic patients who had remained in the "instroom" process for more than a year.	VWS
CPT 100	*FPC Dr. S. van Mesdag:* The CPT recommends to pursue vigorously efforts to fill the vacant posts of psychiatrists.	VWS
CPT 100	*FPC Dr. S. van Mesdag:* The CPT recommends the Dutch authorities to train more forensic psychiatrists in the Netherlands.	VWS
CPT 101	*FPC Dr. S. van Mesdag:* The CPT recommends to take measures to ensure an increase in the number of posts for socio-therapists at the FPC.	VWS
CPT 104	*FPC Dr. S. van Mesdag:* The CPT recommends to take steps to ensure that patients who are the subject of an isolation measure are offered outdoor exercise on a daily basis.	VWS
CPT 106	*FPC Dr. S. van Mesdag:* The CPT recommends to review the restraint/immobilisation techniques used vis-à-vis agitated patients, in the light of the remarks in paragraph 106, and adapt the training of the security team accordingly.	VWS
CPT 106	*FPC Dr. S. van Mesdag:* he CPT recommends to take steps with a view to systematically recording the events, as captured by the CCTV system, whenever an incident occurs in the FPC.	VWS

CPT 107	*FPC Dr. S. van Mesdag:* The CPT recommends to ensure that continuous forced medication for more than a year is the subject of a further review by an independent psychiatrist from outside the institution.	VWS
CPT 119	*Pompe Instituut Zeeland:* The CPT recommends to take immediate steps to ensure the equivalent of one FTE post of fully trained psychiatrist at the "long stay" wards of the Pompe Institute in Zeeland.	VWS
CPT 135	*FPC De Rooyse Wissel, Oostrum:* The CPT recommends to take measures in order to set up a centralised register on the use of means of restraint (including isolation) as well as to develop a policy on such use.	VWS
CPT 137	*FPC De Rooyse Wissel, Oostrum:* The CPT recommends to take the necessary steps to ensure that patients are only searched by staff of the same sex and that any search which requires a patient to undress is conducted out of the sight of staff of the opposite sex.	VWS

Recente kamerbrieven bij "Gezondheidszorg"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 34 104, nr. 55. (Langdurige zorg.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 33 508, nr. 13. (Nota van wijziging wet medisch-wetenschappelijk onderzoek minderjarigen.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 25 424, nr. 278. (Geestelijke gezondheidszorg.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 25 424, nr. 276. (Beantwoording vragen over wachtlijsten in de GGZ.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 25 424, nr. 273. (Informatie over acute GGZ.)
- *Kamerstukken II* 2012/13, 24 587, nr. 563 en bijlagen. (Kabinetsreactie op CPT-aanbevelingen.)

Detentie

	Aanbeveling	**Min.**
	Fysiek en geestelijk welzijn gedetineerden	
CESCR 15	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om gepaste maatregelen te nemen in Nederland zodat gedetineerden niet onderworpen worden aan verplicht werk, wat in strijd is met artikel 6 van het Verdrag. Bovendien beveelt het Comité aan dat de Verdragsstaat ervoor zorgt dat de arbeidsomstandigheden van gedetineerden, waaronder lonen en sociale verzekeringsuitkeringen, redelijk en billijk zijn. In dit verband verzoekt het Comité de Verdragsstaat dringend om diens wetgeving op een lijn te brengen met de artikelen 6 en 7 van het Verdrag en het ILO-verdrag nr. 29 over verplicht werk.	VenJ
UPR 98.73	Effectieve maatregelen aannemen ter verbetering van de omstandigheden in penitentiaire inrichtingen, ter vermindering van overbevolking en ter uitbanning van mishandeling en verplicht werk voor personen die van hun vrijheid beroofd zijn (Cuba).	VenJ
CESCR 30	Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat het probleem van de medische behandeling van gevangenen met geestelijke gezondheidsproblemen aanpakt en de nodige maatregelen neemt om het aantal opgeleide geestelijke gezondheidszorgmedewerkers in penitentiaire inrichtingen te vergroten of om de juiste behandeling te garanderen in gezondheidszorginstellingen. Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om isolatie niet als een vorm van straf te gebruiken wanneer gevangenen met geestelijke gezondheidsproblemen problemen veroorzaken.	VenJ
CAT 8c	In overeenstemming met algemene aanbeveling nr. 2 (2007) van het Comité dient de Verdragsstaat training te bieden aan het rechtshandhavingspersoneel om het verbod op foltering en mishandeling doeltreffend toe te passen om passende straffen op te leggen voor dergelijke handelingen.	VenJ
CAT 22	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan de volgende stappen te ondernemen: (a) Gedetineerden via de Inspectie Veiligheid en Justitie ontvankelijk te maken over de mogelijkheid en de procedure voor het indienen van een klacht over vermoedelijke foltering en mishandeling in detentiefaciliteiten tegen de respectieve categorieën detentiepersoneel; (b) Dergelijke informatie beschikbaar te maken en wijd te verspreiden, onder andere door deze in alle plaatsen van detentie te afficheren; en (c) Ervoor te zorgen dat alle aantijgingen van wangedrag door detentiepersoneel naar behoren beoordeeld en onderzocht worden, inclusief gevallen van intimidatie of represailles als gevolg van klachten over mishandeling.	VenJ

CAT 23	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan: (a) Het op de hoogte te stellen van maatregelen om te zorgen voor direct, onpartijdig en effectief onderzoek naar alle beschuldigingen van foltering en mishandeling in detentie-inrichtingen, waaronder immigratiedetentiecentra, en maatregelen om daders voor het gerecht te brengen en de slachtoffers gepast te compenseren; (b) De invloed van dergelijke maatregelen op het verminderen van het aantal zaken van mishandeling in alle detentie-inrichtingen te beoordelen en het Comité daarvan op de hoogte te stellen; en (c) Onafhankelijk, onpartijdig en effectief onderzoek te doen naar geweld tussen gedetineerden op Aruba en Curaçao en verzoeken voor compensatie, waaronder door familieleden van gedetineerden, te vergemakkelijken.	VenJ
CAT 26	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan om diepgaand onderzoek uit te voeren naar overlijdensgevallen en vast te stellen of er een verband is tussen het gebruik van fysieke beperkingen en de overlijdensgevallen in detentie-instellingen.	VenJ
CPT 15	The CPT recommends to amend Article 62 of the Code of Criminal Procedure in order to circumscribe more precisely the possibility to delay the exercise of a detained person's right to notify his/her deprivation of liberty to a third party and to set a time-limit on the application of such a measure.	VenJ
CPT 20	The CPT recommends to remind all police officers of the purpose and content of Article 32 (2) of the Police Guidelines relating to access to a doctor of one's own choice.	VenJ
CPT 23	The CPT recommends to strictly limit the use of the cubicles described in paragraph 23[2] to very brief waiting periods, either immediately prior to the questioning of the suspect or immediately before his transfer to a suitable detention facility. The total time actually spent in these facilities should never exceed 6 hours. Furthermore, such cubicles should never be used as overnight accommodation.	VenJ
CPT 31	The CPT recommends to draw the attention of management and staff working in all establishments under the responsibility of the National Agency for Correctional Institutions to the ministerial circular of 9 January 2003.	VenJ
CPT 32	The CPT recommends to take steps to ensure that the principles outlined in paragraph 32[3] as regards strips searches are applied throughout the prison system in the Netherlands.	VenJ

[2] At Sprang-Capelle Police Station, the detention facility consisted of six confined and windowless cubicles, immediately adjacent to two interrogation rooms. Each of the cubicles was fitted with solid doors, measured 1.40m x 1.40m (i.e. just less than 2 m²), with a seat (a concrete block) measuring 50 x 50 cm as sole equipment.

[3] …resort to strip searches should be based on an individual risk assessment and subject to rigorous criteria and supervision. Every reasonable effort should be made to minimise embarrassment; detained persons who are searched should not normally be required to remove all their clothes at the same time, e.g. a person should be allowed to remove clothing above the waist and to get dressed before removing further clothing. In addition, more than one officer should, as a rule, be present during any strip search as a protection to detained persons and staff alike. Further, inmates should not be required to undress in the presence of custodial staff of the opposite sex.

UPR 98.74	Ervoor zorgen dat bij de toepassing van preventief fouilleren alle relevante mensenrechten adequaat worden beschermd, in het bijzonder het recht op privacy en lichamelijke integriteit en het verbod op discriminatie op grond van ras en religie (Griekenland).	VenJ
CPT 36	The CPT recommends to review the programme of activities available to foreign prisoners with "VRIS" status, in particular in respect of education, vocational training, and re-socialization activities, with a view to ensuring that they are not disadvantaged in comparison with the general prison population in the Netherlands.	VenJ
	Minderjarigen	
ESH 17.1	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 17§1 of the Charter on the grounds that: - prison sentences for minors may be up to 30 years; - young offenders may be held in adult detention facilities; - unlawfully present children are not provided with shelter for as long as they are in the jurisdiction of the Netherlands.	VenJ
Comm 157	In full line with the UN Committee on the Rights of the Child's position, the Commissioner recommends that the Netherlands take all necessary measures to withdraw its reservation to Article 37 of the UN CRC and with a view to achieving a non-discriminatory full application of their juvenile justice rules to all persons under the age of 18 years. As concerns more particularly the fact that in exceptional cases children can be placed in adult detention facilities, the Commissioner wishes to recall that international standards make it clear that children in detention must be accommodated separately from adults.	VenJ
Comm 158	The Commissioner calls on the Dutch authorities to ensure that, in accordance with Article 37 (b-d) of the UN CRC, the arrest, detention or imprisonment of a child is used only as a measure of last resort in the Netherlands. It is particularly important that alternatives to pre-trial custodial settings are made more accessible to ensure that they are fully used in practice. The Commissioner also calls on the Dutch authorities to ensure that pre-trial detention of children is not used beyond the shortest period of time possible. To this end, he strongly encourages the Dutch authorities to consider reducing the current legal maximum duration of police custody of juveniles.	VenJ
Comm 159	More generally, the Commissioner considers that there is a need to ensure that police custody of juveniles better complies with child-friendly justice as laid down in international legal standards and spelled out in the abovementioned Committee of Ministers Guidelines on child friendly justice. The Commissioner underlines that the obligation to separate every child deprived of liberty from adults, unless it is considered in the child's best interests not to do so, also applies to police custody. Every child deprived of his or her liberty should have the possibility to exercise his/her right to prompt access to legal and other appropriate assistance.	VenJ
UPR 98.84	Alternatieve oplossingen zoeken voor vrijheidsberoving van minderjarigen en in het bijzonder het voorkomen van hechtenis voorafgaand aan het proces bij minderjarigen die op het oordeel van de rechter wachten (Frankrijk).	VenJ
	Gedwongen verdwijningen	

CED 25	The Committee recommends that the State party remove the restriction set out in section 7, paragraph 2, of the Netherlands Institute for Human Rights Act in order to ensure unrestricted access of the Institute to all places of detention. The Committee also recommends that the State party ensure that the national preventive mechanism enjoys complete financial and operational independence from the executive, as recommended by the Committee against Torture. The Committee encourages the State party to ensure that those bodies are also able to discharge their functions in the Caribbean part of the Netherlands effectively.	VenJ/ BZK
CED 27	The Committee recommends that the State party keep up its efforts to ensure that all registers of persons deprived of their liberty are properly completed and regularly updated, with at least the information required under article 17, paragraph 3, of the Convention. In addition, the Committee recommends that the State party establish effective methods of inspection to verify regularly that records are properly completed and updated.	VenJ
CED 29	The Committee recommends that the State party adopt the requisite measures to ensure that any person with a legitimate interest has the right to gain access to at least the information contained in article 18, paragraph 1, of the Convention and a real possibility of being able to do so. The Committee calls on the State party to guarantee that those persons have access to prompt and effective judicial remedies to obtain that information without delay, as established in article 20, paragraph 2, of the Convention, and the possibility of appealing against a refusal to disclose this information.	VenJ
CED 31	The Committee recommends that the State party ensure that all law enforcement personnel, whether civil or military, medical personnel, public officials, including migration officials, and other persons who may be involved in the custody or treatment of any person deprived of liberty, including judges, prosecutors and other court officials of all ranks, receive appropriate and regular training on the provisions of the Convention, in conformity with article 23 of the Convention.	VenJ
	Caribisch Nederland	
BuPo 23	De Verdragsstaat dient met voorrang te garanderen dat de omstandigheden in detentievoorzieningen [in de Bon Futuro gevangenis en het Huis van Bewaring op Bonaire] verbeteren zodat aan de in artikel 10, lid 1, vermelde standaard wordt voldaan.	VenJ
BuPo 24	De Verdragsstaat dient te voorkomen dat gedetineerden slecht worden behandeld door de politie en andere overheidsfunctionarissen in het gevangeniswezen en dient mensen die zich daar schuldig aan maken, te straffen, en dient, met spoed, te garanderen dat gevangenispersoneel getraind wordt in de toepassing van de Standaard Minimumregels voor de Behandeling van Gevangenen uit 1955. [NB: aanbeveling refereert aan de Bon Futuro Gevangenis, het Huis van Bewaring op Bonaire en de illegalenbarakken.]	VenJ

CAT 19	Het Comité uit zorgen over de vermoedelijke incidenten van illegaal gebruik van geweld, beledigingen en mishandeling in de Koraal Specht-gevangenis op Curaçao en de cellen van de politiebureaus op de eilanden St. Maarten, Bonaire en Aruba, evenals etnische profilering door de politie en grenswachters die voornamelijk gericht is tegen vreemdelingen en leden van minderheden. De Verdragsstaat dient maatregelen te nemen om de adequate training van rechtshandhavingspersoneel en rechtsfunctionarissen over de verplichtingen die voortkomen uit het Verdrag te verbeteren en de invloed en de effectiviteit van dergelijke trainingsmaatregelen regelmatig te toetsen om daden van foltering, mishandeling en geweld te voorkomen.	VenJ
	Specifieke instellingen	
CPT 22	The CPT recommends to take steps to ensure that cells at Apeldoorn Police Station respect Article 6 (1) of the Regulation on police cell complexes.	VenJ
CPT 37	The CPT recommends to increase the medical staffing level at Veenhuizen penitentiary establishment to two full time equivalent (FTE) posts of medical doctor.	VenJ
CPT 43	The CPT recommends to equip the disciplinary cells at Arnhem-Zuid Prison with a table, adequate seating for the daytime (i.e. a chair or bench), and a proper bed and bedding at night.	VenJ
CPT 43	The CPT recommends to provide proper "outdoor exercise" facilities for prisoners placed in the disciplinary unit at Arnhem-Zuid Prison.	VenJ

Gebruik stroomstootwapens door politie

	Aanbeveling	Min.
CAT 27	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan om in overeenstemming met artikel 2 en 16 van het Verdrag af te zien van de verspreiding en het gebruik van stroomstootwapens aan en door politieagenten. Het beveelt aan om waarborgen aan te nemen tegen misbruik en het personeel gepaste training te bieden om buitensporig gebruik van geweld te voorkomen. Bovendien beveelt het Comité aan dat stroomstootwapens uitsluitend in zeer beperkte situaties gebruikt dienen te worden, waar er een daadwerkelijke en onmiddellijke bedreiging is voor het leven of op een risico op ernstig letsel, als vervanging voor dodelijke wapens.	VenJ

Recente kamerbrieven bij "Gebruik stroomstootwapens door politie"

- *Aanhangsel van de Handelingen* 2012/13, 2687. (Antwoord van minister van VenJ op Kamervragen m.b.t. bovenstaande aanbeveling.)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 29 628, nr. 454 en bijlage. (Bewapening en kleding politie.)

Vrijheid van verplaatsing

	Aanbeveling	Min.
BuPo 10	Het Comité constateert met bezorgdheid dat er in het Wetsvoorstel Bestuurlijke Maatregelen Nationale Veiligheid een bepaling is opgenomen dat de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, zonder voorafgaande rechterlijke toetsing, bepaalde personen die "met terroristische activiteiten kunnen worden geassocieerd" of die "dergelijke activiteiten ondersteunen" de toegang mag ontzeggen tot bepaalde gebieden of voorzieningen, en hen ook mag verplichten zich periodiek bij de politie te melden. […] De Verdragsstaat dient het wetsontwerp in het licht van deze punten van zorg te heroverwegen. Die wijzigingen dienen te waarborgen dat alle beperkingen in het recht op vrijheid en vrij verkeer hun basis vinden in een redelijke verdenking van deelname aan criminele activiteiten en dat dergelijke maatregelen in overeenstemming met het Verdrag zijn, dus ook met de artikelen 9 en 12, lid 1.	VenJ/ BZK
ECRI 153	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten met klem ervoor te zorgen dat alle wetsvoorstellen gericht op ongelijke behandeling van Nederlandse onderdanen uit Aruba, Sint Maarten en Curaçao wat betreft hun vrijheid van verplaatsing binnen het Koninkrijk en het afnemen van hun recht niet uit het grondgebied van het Koninkrijk te worden gezet, worden ingetrokken. De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten ook met klem de verklaring bij artikel 5 van het vierde Protocol van het EVRM in te trekken.	BZK

Economische, sociale en culturele rechten

Economische, sociale en culturele rechten in het algemeen

	Aanbeveling	**Min.**
UPR 98.35	Het beleid en de maatregelen versterken ter garandering van alle sociaaleconomische en culturele rechten en ervoor zorgen dat dit beleid geen hinder oplevert voor het volledige genot van deze rechten in de context van de mondiale en regionale financiële crisis (Vietnam).	alle
UPR 98.60	De aanbevelingen uit het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten opvolgen ter bestrijding van racisme en vreemdelingenhaat en daadwerkelijk het wettelijke verbod handhaven op discriminatie bij het genot van economische, sociale en culturele rechten (Turkije).	SZW/ BZK
UPR 98.97	Zorgen voor het gelijke genot van economische, sociale en culturele rechten voor alle individuen en groepen onder zijn jurisdictie en een nationaal actieplan aannemen ter bestrijding van de toename in dak- en thuislozen (Azerbeidzjan).	SZW/ BZK

Arbeid en sociale zekerheid

	Aanbeveling	**Min.**
	Rechten werknemers	
CESCR 18	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om expliciet het stakingsrecht te erkennen met de toegestane beperkingen in de wetgeving van Nederland.	SZW/ BZK
CESCR 20	Het Comité roept de Verdragsstaat op om een einde te maken aan de discriminatie tegen arbeidsmigranten met betrekking tot hun pensioenrechten. Het Comité roept de Verdragsstaat eveneens op om een beoordeling te maken van de impact van diens wetten op het ouderdomspensioen op de levensstandaard van gepensioneerden met in het achterhoofd de toenemende mobiliteit van werknemers. Het Comité wijst de Verdragsstaat hierbij op Algemene Aanbeveling nr. 19 over sociale zekerheid (2007).	SZW
ECRI 75	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten ervoor te waken dat personen die niet permanent in Nederland wonen, minder gunstig worden behandeld in de CAO voor Uitzendkrachten.	SZW
ECRI 79	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten met klem de uitbuiting van niet permanent in Nederland woonachtige uitzendkrachten aan te pakken door middel van een mogelijk vergunningenstelsel voor uitzendbureaus, regelmatige inspecties van deze bureaus en waarborging van de wettelijke rechten op het gebied van bescherming en arbeidsomstandigheden van deze medewerkers.	SZW
ECRI 82	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten ervoor te zorgen dat werkgevers hun verplichting nakomen om risico's van discriminatie op de werkvloer in kaart te brengen en preventiemaatregelen te nemen, zowel in de publieke als de private sector.	SZW
ESH 2.1	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 2§1 of the Charter, on the ground of the exclusion of certain categories of workers from the statutory protection against unreasonable working hours.	SZW
ESH 2.2	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 2§2 of the Charter, on the ground that work performed on a public holiday in the hotel and catering industry is not adequately compensated.	SZW
ESH 2.3	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 2§3 of the Charter on the ground that the employees' right to take at least two weeks of uninterrupted holiday during the year in respect of which the holidays were due is not sufficiently guaranteed.	SZW
ESH 2.4	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 2§4 of the Charter, on the ground that workers performing dangerous or unhealthy work are not entitled to appropriate compensation measures, such as reduced working hours or additional paid leave.	SZW

UPR 98.91	Wettelijke bepalingen aannemen voor minder werkuren, aanvullende betaalde vakantiedagen of een andere vorm van compensatie in gevaarlijke en ongezonde beroepen (Polen).	SZW
ESH 2.5	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 2§5 of the Charter on the ground that, in certain sectors, there are insufficient safeguards to prevent that workers may work for more than twelve consecutive days before being granted a rest period.	SZW
ESH 3.4	The Committee concludes that the situation in Netherlands is not in conformity with Article 3§4 of the Charter on the ground that it has not been established that there is a strategy to progressively institute access to occupational health services for all workers in all sectors of the economy.	SZW
ESH 4.1	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 4§1 of the Charter on the grounds that: - It has not been established that the statutory minimum wage ensures a decent standard of living; - The reduced rates of the statutory minimum wages applicable to young workers are manifestly unfair.	SZW
ESH 4.2	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 4§2 of the Charter, on the ground that workers may be asked to work extended hours without any of these counting as overtime and therefore not remunerated at an increased rate.	SZW
ESH 4.4	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 4§4 of the Charter on the grounds that: - notice periods are not reasonable; - no notice of termination is required during the probationary period.	SZW
ESH 24	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 24 of the Charter on the ground that the termination of employment on the sole ground that the person has reached the pensionable age, which is permitted by law, is not justified.	SZW
ESH 26.2	The Committee concludes that the situation in Netherlands is not in conformity with Article 26§2 of the Charter on the ground that it has not been established that employees are effectively protected, in law or in practice, against moral (psychological) harassment.	SZW/ VenJ
GRETA 1	GRETA invites the Dutch authorities to: - continue and further strengthen their efforts against human trafficking for the purpose of labour exploitation, including by doing more to raise awareness of this type of trafficking among professionals (such as policemen, prosecutors, judges, labour inspectors, municipalities and trade unions), in high risk sectors (e.g. agriculture, horticultural, catering, dock work, meat processing and construction), as well as among the public at large; - further restrict employment contracts with benefits in kind and tighten regulations on employment agencies.	VenJ

	Sociale zekerheid	
CESCR 17	Het Comité roept de Verdragsstaat op om wettelijke en andere maatregelen te nemen zodat de rechten en voordelen voor huishoudelijke medewerkers op een lijn zijn met de rechten en voordelen die aan andere werknemers worden toegekend, met name op het gebied van sociale zekerheidsuitkeringen.	SZW
CEDAW 39	Het Comité roept de Verdragsstaat op maatregelen te nemen om te waarborgen dat vrouwelijke huishoudelijke krachten volledig aanspraak kunnen maken op de sociale zekerheid en andere voorzieningen voor werknemers.	SZW
CESCR 19	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om alle nodige maatregelen te blijven nemen om grotere bekendheid te geven aan het recht op bijstand, zowel in Nederland als op de eilanden van de voormalige Antillen, en ervoor te zorgen dat alle individuen en huishoudens die bijstand nodig hebben, daar daadwerkelijke toegang toe hebben. Het Comité stimuleert de Verdragsstaat ook om deze maatregelen op te nemen in de nationale actieplannen tegen armoede.	SZW
ECRI 103	De ECRI adviseert met klem dat het wetsvoorstel waarin wordt bepaald dat een uitkering kan worden geweigerd, gekort of ingetrokken omdat vanwege iemands gedrag of kleding de feitelijke kansen op de arbeidsmarkt worden beperkt, niet door het parlement wordt goedgekeurd en aangenomen. Verder adviseert de ECRI de autoriteiten ervoor te zorgen dat bestuursorganen die dergelijke maatregelen toch doorvoeren, worden gestraft.	SZW
ESH 12.1	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 12§1 of the Charter on the ground that it has not been established that there is a reasonable initial period during which an unemployed person may refuse unsuitable job offer without losing his/her unemployment benefit.	SZW
ESH 12.4	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 12§4 of the Charter on the grounds that: • the retention of accrued social security benefits (with the exception of old-age benefits) is not guaranteed to nationals of all other States Parties; • the retention of accrued supplementary benefits is not guaranteed to nationals of all other States Parties.	SZW
	Minderjarigen	
CRC 72	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen adviseert het Comité de wetgeving inzake kinderarbeid [in de Nederlandse Antillen] te herzien en deze herziene wetgeving te implementeren, arbeidsinspecties te versterken en boetes op te leggen bij overtredingen, om economische uitbuiting van kinderen uit te bannen. Het Comité adviseert de Verdragsstaat voorts om het Verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de uitbanning van de ergste vormen van kinderarbeid (nr. 182) en het Verdrag van de Internationale Arbeidsorganisatie betreffende de minimumleeftijd voor toelating tot het arbeidsproces (nr. 138) in alle delen van de Verdragsstaat toe te passen.	SZW

ESH 4.1	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 4§1 of the Charter on the grounds that: - It has not been established that the statutory minimum wage ensures a decent standard of living; - The reduced rates of the statutory minimum wages applicable to young workers are manifestly unfair.	SZW
ESH 7.3	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 7§3 of the Charter on the grounds that: - children aged 15, still subject to compulsory education, are not guaranteed the benefit of an uninterrupted rest period of at least two weeks during summer holidays; - it is possible for children aged 15, still subject to compulsory education, to deliver newspapers before school from 6 a.m. for up to 2 hours per day, 5 days per week.	SZW/ OCW
ESH 7.5	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 7§5 of the Charter on the ground that: - young workers' wages are not fair; and - apprentices' allowances are not fair.	SZW
ESH 7.6	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 7§6 of the Charter on the ground that it has not been established that the great majority of young workers have a right to remuneration for time spent on vocational training with the consent of the employer.	SZW
ESH 7.9	The Committee concludes that the situation in the Netherlands is not in conformity with Article 7§9 of the Charter on the grounds that: - there is no general mandatory medical examination for workers under 18 years of age; - it has not been established that regular medical examination of young workers is guaranteed in practice.	SZW/ VWS

Zie in relatie tot de arbeidsmarkt ook het hoofdstuk "Discriminatie op de arbeidsmarkt" (p. 47).

Recente kamerbrieven bij "Arbeid en sociale zekerheid"

- *Kamerstukken II* 2013/14, 33 623, nr. 11. (Wijziging van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag in verband met het van toepassing verklaren van die wet op nader bepaalde overeenkomsten van opdracht.)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 33 623, nr. 12. (Wijziging van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag in verband met het van toepassing verklaren van die wet op nader bepaalde overeenkomsten van opdracht.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 29 544, nr. 602. (Arbeidsmarktbeleid)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 29 427, nr. 98. (Voorgenomen standpunten van het Koninkrijk tijdens de 103^{e} Internationale Arbeidsconferentie – met name i.v.m. CESCR 18).

- *Kamerstukken II* 2014/15, 17 050, nr. 486. (Verslag van een algemeen overleg m.b.t. misbruik en oneigenlijk gebruik op het gebied van belastingen, sociale zekerheid en subsidies – met name i.v.m. ECRI 79.)
- *Kamerstukken II*, dossiernr. 33 818. (Wet werk en zekerheid.)
- *Kamerstukken II*, dossiernr. 34 073. (Wet werken na de AOW-gerechtigde leeftijd.)
- *Kamerstukken II*, 29 427, nr. 100. (Kabinetsreactie op het advies van de commissie Dienstverlening aan huis.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 24 515, nr. 296. (Aanbieding van een actueel overzicht van projecten op het terrein van armoede in Caribisch Nederland.)
- *Kamerstukken I* 2013/14, 33 750 IV. (Antwoord Staatssecretaris SZW op Kamervragen over SZW-beleid in Caribisch Nederland.)

Armoedebestrijding

	Aanbeveling	Min.
CESCR 16	Het Comité herhaalt zijn aanbeveling en roept de Verdragsstaat op om diens inspanningen ter bestrijding van de werkloosheid te intensiveren, met name op Aruba en de eilanden van de voormalige Nederlandse Antillen. Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat Algemene Aanbeveling nr. 18 over het recht op werk meeweegt bij het aannemen en uitvoeren van diens werkgelegenheidsbeleid.	SZW
CESCR 19	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om alle nodige maatregelen te blijven nemen om grotere bekendheid te geven aan het recht op bijstand, zowel in Nederland als op de eilanden van de voormalige Antillen, en ervoor te zorgen dat alle individuen en huishoudens die bijstand nodig hebben, daar daadwerkelijke toegang toe hebben. Het Comité stimuleert de Verdragsstaat ook om deze maatregelen op te nemen in de nationale actieplannen tegen armoede.	SZW
CESCR 24	The Committee urges the State party to combat poverty and social exclusion by targeting disadvantaged and marginalized groups, such as single parent families, migrants and children, and reiterates its recommendation calling on the State party to: a) establish, for each constituent country, an official poverty line which would enable the State party to assess the extent of poverty and monitor and evaluate progress; and b) draw up and implement anti-poverty strategies and action plans, taking full account of economic, social and cultural rights. In this regard, the Committee refers the State party to its statement on "Poverty and the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights" (2001).	SZW
Comm 165	The Commissioner is concerned at the negative impact of growing child poverty on the enjoyment of children's rights in the Netherlands. He stresses that in times of economic crisis, the Dutch government has the duty to protect the most vulnerable from a reduction in the enjoyment of their human rights, in particular social and economic rights. Children at risk of poverty should not be further negatively impacted by budget cuts taken by the government in response to the economic crisis. The Commissioner recommends that, in response to the increasing poverty of children and in order to avoid regression on standards achieved, any envisaged budget cuts should be carefully assessed for their impact on the particularly vulnerable group constituted by children at risk of poverty and social exclusion.	SZW/ VWS
Comm 166	The Commissioner also invites the Dutch authorities to implement the recommendations made by the Children's Ombudsman who asked municipalities to develop an integrated anti-poverty policy specifically geared to children and inform actively the families concerned about existing assistance measures. The Commissioner underlines that policies aimed at combating poverty should not only target persons living on social benefits but also the working poor, including those who are selfemployed, and their children. The central government should monitor municipal anti-poverty policies with a view to ensuring that no child is left outside the scope of these measures and that they are effective.	BZK/ SZW

CEDAW 45	Het Comité roept Nederland op het vóórkomen van armoede onder vrouwen en de bijbehorende risico's intensief te monitoren, specifiek op vrouwen gerichte maatregelen op te nemen in zijn regelingen voor armoedebestrijding en op vrouwen, met inbegrip van gescheiden vrouwen, gerichte armoedepreventieprogramma's te ontwikkelen. Het Comité dringt er bij Nederland voorts op aan zijn wetgeving inzake de sociale sector en het sociale beleid te analyseren op genderaspecten evenals de bezuinigingen op de gezondheidszorg en met name aandacht te besteden aan oudere vrouwen, alleenstaande moeders en gehandicapte vrouwen.	SZW/ OCW
UPR 98.72	Effectieve maatregelen aannemen ter bestrijding van geweld tegen vrouwen en ter bestrijding van armoede (Cuba).	VenJ/ SZW

Recente kamerbrieven bij "Armoedebestrijding"

- *Aanhangsel van de Handelingen II* 2014/15, 622. (*Kamervragen van het lid Yücel (PvdA) over armoedeproblematiek over het bericht dat 2,5 miljoen mensen in Nederland onder de armoedegrens leven.)*
- *Kamerstukken II* 2013/14, 24 515, nr. 282. (*Het voorkomen van armoede- en schuldenproblematiek o.a. over rapport Kinderen in Tel).*
- *Kamerstukken II* 2014/15, 24 515, nr. 293. ("*Armoede in Nederland, internationale rapporten." Betreft toelichting generiek armoedebeleid in internationaal perspectief plus specifieke aandacht alleenstaande ouders.)*
- *Kamerstukken II* 2014/15, 24 515, nr. 294 en bijlagen. (Aanbieding onderzoek gemeentelijk armoede- en schuldenbeleid.)
- *Kamerstukken II* 2013/14, 33 750-XV, nr. 64 en bijlagen. (Aanbieding van de Nationaal Sociale Rapportage.)

Huisvesting

	Aanbeveling	Min.
BuPo 18	De Verdragsstaat dient te waarborgen dat gezinnen met lage inkomens niet worden gediscrimineerd op grond van zijn regeling voor toegang tot huisvesting en dat het recht op vrije woonplaatskeuze wordt gerespecteerd.	BZK
CESCR 12a	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om bijzondere aandacht te schenken aan de situatie van migranten en personen van etnische minderheden in Nederland en roept de Verdragsstaat op om de moeilijkheden waarmee deze groepen geconfronteerd worden bij de toegang tot werkgelegenheid, huisvesting, onderwijs en gezondheidszorg, te identificeren en de nodige maatregelen te nemen.	SZW/ BZK/ VWS/ OCW
CESCR 25b	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om te voldoen aan diens kernverplichtingen onder het Verdrag en ervoor te zorgen dat het minimumbestaansniveau voor wat betreft het recht op huisvesting, onderwijs en gezondheidszorg wordt nageleefd, beschermd en vervuld in relatie tot ongedocumenteerde migranten.	VenJ
ECRI 86	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten hun aanpak van ruimtelijke segregatie in achterstandswijken te hervatten in het kader van een alomvattende integratiestrategie.	BZK
ECRI 91	De ECRI adviseert de autoriteiten met klem ervoor te zorgen dat de regels voor de huisvesting van Poolse en Oost-Europese uitzendkrachten worden nageleefd en dat hiertoe inspecties worden uitgevoerd.	SZW/ BZK
ECRI 169	De ECRI adviseert de autoriteiten de behoeften van Roma, Sinti en reizigers die in woonwagens wonen, te inventariseren en ervoor te zorgen dat er voldoende standplaatsen beschikbaar zijn, zodat zij volgens hun tradities en cultuur kunnen leven.	BZK
UPR 98.97	Zorgen voor het gelijke genot van economische, sociale en culturele rechten voor alle individuen en groepen onder zijn jurisdictie en een nationaal actieplan aannemen ter bestrijding van de toename in dak- en thuislozen (Azerbeidzjan).	SZW/ BZK

Recente kamerbrieven bij "Huisvesting"

- *Kamerstukken II* 2015/15, 32 847, nr. 131. (Voortgangsbrief Wijkaanpak 2014.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 29 407, nr. 198. (Voortgang en maatregelen EU-arbeidsmigratie.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 29 407, nr. 202 en bijlage. (Aabiedingsbrief SCP-rapport "Langer in Nederland". Ontwikkelingen in de leefsituatie van migranten uit Polen en Bulgarije in de eerste jaren na migratie.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 32 824, nr. 91 en bijlage. (Aanbieding van het beleidskader voor de subsidiëring van projecten en activiteiten ten behoeve van de participatie en emancipatie van de Sinti en Roma in Nederland.)
- *Aanhangsel van de Handelingen II* 2014/15, 1904. (Antwoord minister VWS op Kamervragen over het bericht dat basiszorg voor daklozen een urgent probleem is.)

Onderwijs

	Aanbeveling	**Min.**
	Toegang tot onderwijs	
CESCR 12a	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om bijzondere aandacht te schenken aan de situatie van migranten en personen van etnische minderheden in Nederland en roept de Verdragsstaat op om de moeilijkheden waarmee deze groepen geconfronteerd worden bij de toegang tot werkgelegenheid, huisvesting, onderwijs en gezondheidszorg, te identificeren en de nodige maatregelen te nemen.	SZW/ BZK/ VWS/ OCW
UPR 98.38	Effectieve wettelijke en praktische maatregelen nemen om alle vormen van discriminatie en geweld tegen vrouwen en kinderen uit te bannen, en in het bijzonder vrouwen en kinderen die behoren tot etnische en religieuze minderheden, waaronder moslims, die nog steeds geconfronteerd worden met discriminatie in verband met onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale en politieke participatie (Islamitische Republiek Iran).	SZW/ VenJ/ OCW/ VWS
UPR 98.64	De inspanningen verhogen voor het uitbannen van discriminatie tegen migranten en vrouwen uit minderheden, die nog steeds geconfronteerd worden met talrijke soorten discriminatie op het gebied van onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale en politieke participatie (Azerbeidzjan).	SZW
CESCR 13	Het Comité roept de Verdragsstaat op om zich te blijven inspannen ter bevordering van de integratie van personen met een handicap op de arbeidsmarkt en hen te faciliteren bij hun toegang, fysiek of anderszins, tot onderwijs. Het Comité beveelt aan dat de Verdragsstaat alle nodige maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat alle personen met een handicap dezelfde economische, sociale en culturele rechten kunnen genieten als de rest van de bevolking, waarbij aandacht gegeven wordt aan de toegankelijkheid van openbare plaatsen voor deze personen. In dit verband wijst het Comité de Verdragsstaat op Algemene Aanbeveling nr. 5 over personen met een handicap (1995).	VWS/ SZW/ OCW/ BZK
UPR 98.102	Inspanningen versterken ter bevordering van de toegang voor personen met een handicap tot onderwijs en arbeidsmarkt en de wettelijke bescherming van deze groep, in het bijzonder via het bespoedigen van de goedkeuring door het parlement van het Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (Oekraïne).	VWS/ BZ/ alle
CESCR 25b	Het Comité verzoekt de Verdragsstaat dringend om te voldoen aan diens kernverplichtingen onder het Verdrag en ervoor te zorgen dat het minimumbestaansniveau voor wat betreft het recht op huisvesting, onderwijs en gezondheidszorg wordt nageleefd, beschermd en vervuld in relatie tot ongedocumenteerde migranten.	VenJ
CRC 62b	Het Comité adviseert de Verdragsstaat het recht op onderwijs van alle kinderen te waarborgen door inschrijving van kinderen zonder of met onvolledige verblijfspapieren te vergemakkelijken.	VenJ/ OCW

CRC 70	Overeenkomstig zijn eerdere aanbevelingen adviseert het Comité de Verdragsstaat de verklaring met betrekking tot artikel 22 [van het Kinderrechtenverdrag] in te trekken en effectieve wettelijke en andere maatregelen te treffen [op de Nederlandse Antillen] om passende bescherming van jonge vluchtelingen en alleenstaande minderjarigen te garanderen en programma's en beleid te implementeren om te garanderen dat zij toegang hebben tot gezondheidszorg, onderwijs en andere sociale voorzieningen. De verdragsstaat dient daarbij rekening te houden met algemene aanbeveling nr. 6 van het Comité (2005) inzake de behandeling van alleenstaande minderjarigen en kinderen die buiten het land van herkomst van hun ouders gescheiden zijn.	BZ/ VenJ/ VWS
CESCR 31	Het Comité beveelt de Verdragsstaat aan om de juiste maatregelen te nemen om ervoor te zorgen dat ongedocumenteerde kinderen die zich inschrijven voor het beroepsonderwijs in Nederland, in staat worden gesteld hun stage te verrichten.	VenJ
UPR 98.99	De inschrijving van kinderen met ontbrekende of onvolledige documenten vergemakkelijken, de veiligheidssituatie in scholen die in dit opzicht moeilijkheden hebben verbeteren en mensen- en kinderrechteneducatie op alle niveaus in de onderwijscurricula opnemen (Azerbeidzjan).	VenJ/ OCW
CRC 64	Het Comité adviseert de Verdragsstaat zijn inspanningen voort te zetten en te intensiveren om alle kinderen op de Nederlandse Antillen toegang tot onderwijs te geven, het percentage voortijdige schoolverlaters terug te dringen en het percentage doorstromers naar het voortgezet onderwijs te verhogen.	OCW/ BZK
	Diversiteit in het onderwijs	
CERD 7	Het Comité dringt er bij de Verdragsstaat op aan om zijn inspanningen ter voorkoming en afschaffing van rassenscheiding in het onderwijs op te voeren, inclusief via een herziening van toelatingsbeleid dat kan leiden tot dit verschijnsel c.q. dit kan verergeren en andere stimuleringsmaatregelen ter bestrijding van bedoelde rassenscheiding.	OCW/ SZW
CRC 62a	Het Comité adviseert de Verdragsstaat de inspanningen te vergroten om de feitelijke rassenscheiding op school tegen te gaan door etnisch gemengde scholen en samenwerkingsverbanden tussen scholen te ondersteunen.	OCW/ SZW
ECRI 64	De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten om maatregelen voor het opheffen van segregatie in het onderwijs te hervatten, te bevorderen en financieel te ondersteunen. De ECRI adviseert de Nederlandse autoriteiten tevens onderzoek te doen naar en toezicht te houden op de desegregerende maatregelen die tot nu toe zijn getroffen om zo, indien nodig, de desbetreffende initiatieven te verbeteren.	OCW/ SZW

CEDAW 35	Het Comité moedigt de Verdragsstaat aan allesomvattende maatregelen te treffen ten behoeve van de diversificatie van de academische en beroepskeuzes van vrouwen. Het Comité moedigt de Verdragsstaat ook aan de carrièreontwikkeling van vrouwen in het onderwijssysteem te monitoren om gelijke toegang te waarborgen en verborgen of onbedoelde discriminatie van vrouwen te voorkomen. Het Comité roept Nederland voorts op de gendermainstreaming uit te breiden tot alle niveaus van het onderwijssysteem en het beleid van een leven lang leren en te waarborgen dat alle vrouwen hun gehele leven er volledig toegang toe hebben.	OCW
ECRI 59	De ECRI herhaalt haar aanbeveling aan de autoriteiten om een nationale strategie en nationaal beleid tegen racisme en rassendiscriminatie te ontwikkelen voor allerlei onderdelen van de maatschappij (arbeidsmarkt, onderwijs, toegang tot dienstverlening en openbare ruimtes), met gemeenschappelijke landelijke doelen en met mechanismen voor implementatie, toezicht en evaluatie.	SZW/ OCW/ BZK
ECRI 229	De ECRI adviseert de autoriteiten ervoor te zorgen dat het verzorgen van onderwijs in een multiculturele samenleving en het reageren op alle mogelijke uitingen van racisme en rassendiscriminatie op scholen specifiek aan bod komen in het programma voor permanente educatie van docenten.	OCW/ SZW
Comm 187	The Commissioner considers that the Appropriate Education Act represents a step in the right direction, and encourages the Dutch authorities to support its proper implementation through continuous monitoring and evaluation, as well as effective coordination and allocation of adequate resources.	OCW
Comm 188	However, the Commissioner is of the opinion that the new arrangements fall short of adopting inclusive education as a fundamental principle. He encourages the Dutch authorities to develop access to inclusive education beyond the framework of "appropriate education", in particular by setting clear goals to reduce reliance on segregated school settings accompanied by a clear and ambitious timetable; increasing efforts to provide reasonable accommodation in education, notably through the allocation of sufficient human and financial resources for educational support, as well as through provisions establishing reasonable accommodation as a clear, enforceable obligation for mainstream schools; and fostering the full involvement of parents and, where appropriate, pupils in all relevant decisions. In this context, the Council of Europe Committee of Ministers' Recommendation Rec(2006)5 with its accompanying Council of Europe Disability Action Plan 2006-2015 (Action Line No. 4: Education) and Recommendation Rec(2013)2 on ensuring full inclusion of children and young persons with disabilities into society may provide valuable inspiration and guidance.	OCW
UPR 98.96	De inspanningen versterken om ervoor te zorgen dat programma's voor onderwijs, gezondheidszorg, werkgelegenheid en sociale bescherming insluitend en niet discriminerend zijn. Deze maatregelen eveneens toepassen op alle landen en gebiedsdelen waaruit het Koninkrijk der Nederlanden bestaat (Nicaragua).	OCW/ VWS/ SZW
UPR 98.101	Het opnieuw instellen van lessen Turks als onderdeel van de curricula in het lager en middelbaar onderwijs overwegen (Turkije).	OCW
	Mensenrechteneducatie	

CESCR 32	Het Comité doet een beroep op de Verdragsstaat om ervoor te zorgen dat er op alle schoolniveaus en universiteiten mensenrechtenonderwijs wordt gegeven en dat dit de economische, sociale en culturele rechten beslaat.	OCW
CRC 62d	Het Comité adviseert de Verdragsstaat te zorgen dat mensenrechteneducatie en lessen over de rechten van het kind op alle niveaus in het lesprogramma worden opgenomen.	OCW
ECRI 234	De ECRI adviseert om het onderwerp mensenrechten deel te laten uitmaken van het onderwijsprogramma over burgerschap en sociale integratie. Dit zou eenneerste stap moeten zijn naar een apart, verplicht vak 'mensenrechten', met inbegrip van non-discriminatie, op zowel basisscholen als scholen voor voortgezet onderwijs.	OCW
Comm 69	The Commissioner reiterates the recommendation that human rights education be firmly anchored in a comprehensive manner, therefore including children's rights, in primary and secondary school education. Therefore, he invites the Dutch authorities to include explicitly human rights in the attainment targets for primary and secondary education. In addition, schools should be provided with concrete guidelines as how best to teach the subject of human rights. The Commissioner also believes that further efforts are needed to ensure that civil servants be trained on human rights issues.	OCW
UPR 98.33	Een Nationaal Mensenrechtenactieplan aannemen over Mensenrechteneducatie (Slovenië).	OCW
UPR 98.98	Richtlijnen opstellen voor mensenrechteneducatie in het lager en middelbaar onderwijs, met homogene curricula in alle onderwijscentra (Spanje).	OCW
UPR 98.99	De inschrijving van kinderen met ontbrekende of onvolledige documenten vergemakkelijken, de veiligheidssituatie in scholen die in dit opzicht moeilijkheden hebben verbeteren en mensen- en kinderrechteneducatie op alle niveaus in de onderwijscurricula opnemen (Azerbeidzjan).	VenJ/ OCW
	Veiligheid op scholen	
CRC 62c	Het Comité adviseert de Verdragsstaat de veiligheidssituatie te verbeteren op scholen die daar problemen mee hebben zodat alle kinderen toegang hebben tot veilige scholen en onbevreesd voor geweld of mishandeling kunnen leren.	OCW
UPR 98.99	De inschrijving van kinderen met ontbrekende of onvolledige documenten vergemakkelijken, de veiligheidssituatie in scholen die in dit opzicht moeilijkheden hebben verbeteren en mensen- en kinderrechteneducatie op alle niveaus in de onderwijscurricula opnemen (Azerbeidzjan).	VenJ/ OCW

In dit hoofdstuk wordt mensenrechteneducatie in het onderwijs behandeld. Zie voor mensenrechteneducatie voor professionals het hoofdstuk "Kennis en bewustwording – Bewustwording/Training van professionals" (p. 29).

Recente kamerbrieven bij "Onderwijs"

- *Kamerstukken II* 2014/15, 31 293, nr. 259. (Bekostiging onderwijs aan vluchtelingenkinderen.)
- *Kamerstukken II* 2011/12, 31 293, nr. 139 en bijlage. (Evaluatieonderzoek Pilots Gemengde Scholen.)
- *Kamerstukken II* 2014/15, 33 826, nr. 8. (Decentralisatie en scholing i.r.t. het Nationaal Actieplan Mensenrechten.)
- *Kamerstukken II*, dossiernr. 34 130. (Wijziging van enige onderwijswetten in verband met het invoeren van de verplichting voor scholen zorg te dragen voor de veiligheid op school.)
- *Kamerstukken II* 2012-2013, 29 240, nr. 52. (Plan van aanpak tegen pesten.)